प्रदेश सभा

सुदूरपश्चिम प्रदेश

२०७८/०२/३०

आठौं अधिवेशन

(एघारौं वैठक)

बाछन पत्र (रिडिङ्ग पेपर)

माननीय सदस्यहरु, **पिठासिन माननीय सभामुख अर्जुन बहादुर थापा**

यस सभाको आठौं अधिवेशनको एघारौं बैठकको कारबाही प्रारम्भ हुन्छ ।

माननीय सदस्यहरु,

प्रदेश सरकारको आ.ब. २०७८/०७९ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम माथिको बाँकी छलफल प्रारम्भ हुन्छ ।

सर्वप्रथम माननीय दुर्गा कुमारी कामी लाई समय दिन्छु

माननीय सभामुख महोदय, सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकारको आ.ब २०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम माननीय प्रदेश प्रमुख प्रदेश मुख्यमन्त्री ज्युले प्रस्तुत गर्नु भएको छ उहालाई हार्दिक धन्यबाद दिन चाहान्छु माननीय सभामुख महोदय सु.प प्रदेश सरकारले ल्याको जुन नीति तथा कार्यक्रम रहेको छ यो नीति कार्यक्रमको म स्वागत गर्न चाहान्छु यसमा केहि गत बर्ष भएका केहि समीक्षा को कुरा गरेको छ र केहि महात्वपुर्ण उपलब्धिलाई पनि यो नीति कार्यक्रममा समावेश गरियको छ र कतिपय गर्न नसकेको कुराहरुलाई यो बर्ष को नीति तथा कार्यक्रममा निरन्तरता दिने कुरा रहेको छ र यो सर्सिर्ति हेर्दा खेरि असाध्यै राम्रो छ मेरो यसमा केहि कमी रहेको छैन तर यो सुन्दर बुदाको उसमा कार्यक्रम अगाडि सारेको यलाई बजेटमा सुनिश्चित गरेर बजेटमा यसलाई धेरै नभएर जनताको जिबनस्तर सँग जोडिने जिबन स्तर माथि उठाउने खालका कार्यक्रमलाई बजेट सुनिशिछ गरेर कार्यक्रम अगाडि लैजावस भन्ने म शुभकामना दिन चाहान्छु कतिपय कुराहरु राम्रा रहेका छन अहिले केहि नया पनि लेख्नु भएको यसमा जस्तै जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य कार्यक्रम जो मुख्यमन्त्री कार्यक्रम रहेको छ यो महात्वपुर्ण रहेको छ जस्तो नागरिकको सामाजिक सुरक्षाकलो वारेन्टी ससंघिय सरकारले गरेरको छ तर उनिहरुको अर्को समस्या रहेको छ जुन स्वास्थ्यको स्मस्या रहेको छ र कतिपय गास बास कपासको पनि समस्या रहेको छ यसको समाधानको लागि पनि कार्यकर्मले महात्वपुर्ण योगदान पुर्यावस र त्यससमा पुग्ने गरि बजेट राखेर काम गर्नुस भन्ने सुझाव पनि राख्न चाहान्छू र अर्को कुरा सिमान्तकृत बर्ग भनेर यउटै बुदामा राखेको छ कार्यक्रम यकदम राम्रो रहेको छ र यो कुन बर्।गलाई हामीले अगाडि सार्न पर्ने हो प्राथमीकताको आधारमा यो सु.प को प्रदेश हुन सक्ने हो भन्ने कुरालाई पनि केलायर यसमा पनि अगाडि बाढायर त्यससमा सु.प प्रदेश सरकारको सम्सतकर देखिएका समस्यालाई समाधन गर्नको लागि अझ

राम्रो होस भन्ने कुरा गर्न चाहान्छु र अर्को आवसको खर छानालाई अन्त गर्ने जुन नीति लि एको छ धैरै राम्रो रहेको छ तर दलित समुदायको बिशेस गरेर लालपुर्जा नभको कारणले भैराखेको जुन राम्रो कार्यक्रम रहेको छ त्यो जनता आवास बनाउन सकेको छैन यसो भएको भएर यो जग्गा खरिदको बिषयमा पनि कसरि सोछ्ह रहेको छ यो बिषयमा पनि अलिकति ध्यान जान जरुरि रहेको छ । अझै पुर्याउदा धेरै राम्रो हुने छ भन्ने मेरो सुझाब छ त्यससै गरेर महिला शशक्तिकरणको गत बर्षको सुरुको बर्षमा आएको थियो र यो स्वागत योग्य रहेको छ यसको बजेटमा शुनिश्चतता गर्ने कुरा पनि यो बढि प्राथमीकता मा रहोस त्यससै गरेर दलित को कार्यक्रम रहेको थियो गत बर्ष पनि छुटेको थियो र यो बर्ष पनि कसरि बजेटमा समावेश गरेर कार्यक्रमको हिसा बनाउन सकिन्छ भन्ने कुराहरु राख्दा खेरि अझै राम्रो हुने छ भन्ने मेरो त्यससमा पनि सुझाब रहेको छ र अर्को यक घर यक धारो भन्ने राम्रो कुरा आएको छ र स्वच्छ खानेपानी सबै जनताले खान पाउनु र त्यो भन्दा महात्वपुर्ण पहिलो प्राथमीकतामा रहानु पर्ने भनेको यो अहिले कोरोना महामारीसँग लड्ने र योलाई नियन्त्रण गर्नको लागि सु.प प्रदेशको पहिलो प्राथमीकता हुनुपर्छ र पहिलो कुरा नागरिकलाई वचाउने कुरा हो र दोस्रो कुरा भनेको कोरोनामहामारीले संक्रमण भएर जसको जिउ ज्यान अलि खतरामा रहेको छ र रोजगारी गुमेका जो ब्यक्तिहरु रहेका छन जसको बिहान बेलुका के खाउ भन्ने अवस्था रहेको छ उहाहरुको लागि महात्वपुर्ण कार्यक्रम ल्याउन पर्छ र हामीले गरिरहेका कार्यक्रममा पनि कार्यबिधिलाई अलिकति सुधार गरेर कामको लागि खाद्यान्न भन्ने धेरै राम्रो हुन्छ जस्तो मलाई लागेको छ किनभने बिकाससँगै जनतालाई जोड्ने कुराहरु र काम गरेर बिकास पनि हुने र उहाहरुको गास बास कपासको पनि व्यवस्था हुने भएको कारणले हुन सक्छ त्यो भएको कारणले यो कामको लागि खाद्यान्न भन्ने कार्यक्रमले अझै यो यसमा सुझाब रहाने छ र यो असाध्यै राम्रो नीति तथा कार्यक्रम अगाडि सारेको छ सु.प प्रदेश ले यसमा पर्याप्त मात्रामा बजेट बिनियोजन गरेर कार्यान्वयनको पाटोमा लिनुहुने छ भण्ने शुभकामना दिदै र हाम्रो नेकपा एमाले संसदिय दलको तर्फबाट आजै सम्बवत यो नीति तथा कार्यक्रम पास हुने पनि छ सम्भवत आज अन्तिम दिन पनि हो यो छलफल हुने त्यो भएको कारणले हाम्रो दलको तर्फबाट सम्पुर्ण माननीय हरुले आफ्ना महात्वपुर्ण सुझाव सहित यो नीतिको समर्थन हुने छ भन्ने अपेक्षा पनि गरेका छौ र यसमा सम्पुर्ण माननीयहरुको यकमतका साथ समर्थन हुने छ भन्दै बिदा हुन्छु धन्यबाद ।

माननीय रण बहादुर रावल

माननीय सभामुख महोदय प्रदेश सरकारले आ.ब २०७८/०७९ को लागि बार्षिक कार्योजना पेश गरेको छ । अनुभवी माननीय अर्थ मन्त्री बाट ल्याको कार्यक्रम मा धेरै कुराहरु समेटको मैले पायको छु झण्डै ४८ पेज रहेको यो किताबमा ३०७ वटा बुदा रहेको पनि मैले पायको छु जस अनुरुप पेज नम्बर १ देखि ३ सम्म झण्डै १-७ सम्म पृष्ठ भुमी र त्यससको प्रि बजेटको कुराहरु समावेश गरेको छ मैले पाय र त्यससतै पेज नम्बर ३-११ सम्मका बुदामा समीक्षात्मक हिसाबमा बिगत देखि अहिले सम्म समीक्षा गरेको भन्ने मैले यहा देखे र भेटियो र पेज नम्बर १४-४६ सम्म आ.ब ०७६ का बिशेस गरि नीति तथा कार्यक्रम मे झण्डै बुदाहरु ७८-१३० सम्म राखेको मैले पाय र त्यससै पेज नम्बर ४७-४८

सम्म को एउटा बिश्वास यो नीति तथा कार्यक्रमको हिसाबले एउटा बिश्वास गर्छ भन्ने अठोट पनि यहा थ्यो र अन्तमा धन्यबाद लेखेको पाय र बुदाहरुको हिसाबमा ३००-३०७ सम्म यो सन्दर्भमा पेज ४७-४८ मा राखेको छ र यो सन्दर्बमा हेर्ने हो भने यो सययमा कोरोना महामारीको यो महामारी कुने यक दल सँग नजो डियर पुरै बिश्व रुपमा आएको र त्यसस पाँछिको नेपाल अप्ठ्यारो परवेशमा र सु.प प्रदेश त झनै पहिलो रहेको हुनाले हामीले यसमा समेटेको मैले पाको छु र त्यो सन्दर्भमा चालु आ.ब को अबधि सम्म गरेका बिकास निर्माणका सन्द्रभममा बिकास गरेका कुराहरु खासै उत्साहा देखिएका छैनन धेरै उदाहारणीय काम हरु बनेका छैनन् सामान्य हिसाबले काम भएको यो आ.ब को देखिएको छ यो ले उत्साहा जनतामा ल्याको त छैन त्यो पश्चात पनि यो बिछमा नीति तथा कार्यक्रम आउन खोजेको छ यो बहुतैद गम्भिर रुपमा आएको छ हेरौ यसको आउदो बजेटमा कसरि रुपान्तरण हुन्छ र कार्यान्वयनको पक्ष कस्तो हुन्छ त्यो हेर्न बाकि नै रहेको छ जनतालाई बिशेस गरि कोभिड महामारीबाट बचाउने र उत्साहा दिने खालको बिसेस गरि योसँग जोडियका उसु.प बासि हरु जसको जिबिको पार्जनको लागि पति रोजगारी हरु थप भए त कति थपेको बारेमा र बिशेस गरि प्रदेशको गौरबको योजनाको बारेमा त्यसति गौरवको हिसाबले उत्साहाको हिसाबले यो आ.ब मा र बिगतका आ.ब मा गरेको छैन र मलाई लाग्छ धेरै राम्रो हिसाबले यो आ.ब मा पनि गरेको छैन र हेरौ यसको लागि अब आ.ब २०७८/०७९ को योजना मा कत्तिको प्रदेशको गौरवको योजना लाई जोडेका बिशैस कुराहरु र रोगलाई कम गर्ने बारेमा कत्तिको आउछ त्यो हेर्न बाकि नै रहेको छ आशा छ त्यो ल्याउनुहुने छ भन्ने अब यहि सन्दर्भममा मैले ८८ वटा पालिकाको बारेमा अलिकति अध्ययन गर्ने मौका पायको थिए त्यो म अहिले समय कम भएको कारणले भण्दैन सरकारले गरेका उपलब्धीका कुराहरु र प्रदेश सरकारले जति पनि गरेक सहमति सहाकार्य पनि प्रष्ट रुपले स्थानीय रुपले नभन्दा र प्रदेश सरकारले पनि गरेका कुराहरु प्रष्ट रुपमा माननीय अरु मार्फत नजादा खेरि प्रदेशको भन्दा पालिकाको नै अलि काम भएको छ भण्ने जनमानसमा प्रष्ट देखिन्छ र यो प्रदेशको उपस्थित देख्न नसक्नु बडा दुख दायी कुरा हो अहिलेको बजेटमा भनौ धेरै नाराहरु बाट बिगतका कार्यक्रममा पनि देखिने गरेको थियो र यसपाली पनि त्यो निरन्तरता गरेको थियो जस्तो त्यो सजियको छ बिशेस गरि यक बिद्यालय यक नर्षको कार्यक्रम वास्तवमा बिद्यालयको माग र आवश्यकता पनि त्यसहि नै रहेको थियो हारेक बिद्यालयमा नर्ष हुन पर्छ भन्ने कुरा र अर्को कुरा मलाई यक योग गुरुका का कार्यक्रम पनि रहेका छन नमुना गाउ आफै बनाउ भन्ने कार्यक्रम पनि यसो हेर्दा खेरि वास्तवमा छरपटिय भन्ने भन्द पनि यो छोटो समयमा पनि केहि नमुना गाउलाई दियर आफ्नो गाउ आफै बनाउ भन्ने अगाडि आयो भने मलआई लाग्छ राम्रो हुन सक्छ कि भन्ने मलाई लागेको छ र अर्को कुरा प्रदेशको गाउ उज्यालो बनाउ भन्ने एउटा उज्यालो को बहुतै कमी भएको कारणले त्यो कुरामा प्रदेश सरकारले गाउलेहरुलाइ पनि समेट्न सक्छ भने त्यो राम्रो कार्यक्रम हो र त्यो नारा मात्र हो भने आखिन केहि हुने वाला छैन र अर्को कुरा देब भुमी शुन्दर ठाउ सुदुरपश्चिम घुम्न जाउ भन्ने वासतवमा यलाई राम्रो सँग हेर्ने हो भने कैलाश सँग जोड्ने हो यदि मानसरोवर सँग जोड्ने हो भने मलाई लाग्छ यसले जति सु.प को समृदिमा टेवा पुर्याउन सक्दैन त्यो

कुरा यस सन्दर्भमा कैलाश मानसरोवर अर्काको देशमा भएतापनि त्यो सँग जोडेको यो जग जस्तो भएको कारणले उत्तर प्रदेशको सागर हुदै यतातिरको कैलाली कञ्चनपुर मात्र नभएर सम्पुरण सेति महाकालीको यरिया जगको रुपमा भएको हुनाले यलाई धार्मिक पर्यटकिय हिसाबले बनाउन सक्यो भने यले ठुलो टेवा पुर्याउन सक्छ लाछ त्यो अनुसार यदि सहि हिसाबले लियको हो र सोहि अनुसार नीति कार्यक्रमा उल्लेक भएको छ त्यो अनुसार तल काम हुने हो भने मलाई केहि महात्वपुर्ण स्थानीय तहा उयक स्थानीय तहा यक औद्यौगिक ग्राम लाग्छ यो भनेको सम्पुर्न सुदुरपश्चिममै औद्यौगिक ग्राम बनाउन नसक्ने अबस्था हुदा हुदै अब यो छोटो समय रहेको छ यो आ.ब को बजेट महात्वपुर्ण बजेट हो त्यससपछिको बजेट भनेको त निर्वाछनको लागि आउने बजेट भएको कारणले त्यससकारणले अहिलेको यो अलि महात्वाकांक्षी भएको जस्तो लाग्यो त्यो भको कारणले यो भैरहेको औद्यौगिक क्षेत्र हरु रहेका छन त्योलाई प्राथमीकता दियर पहाडि क्षेत्रमा यक दुई वटा जस्तो महेन्द्रनगरको ठेलाको र यहाको खुटियाको कुराहरु १-२ ठाउको मात्र बनाउन सक्यो भने त्योलाई औद्योगिक क्षेत्रको आम एउटा उत्साहा दिन सक्छ र केहि उद्योगहरु खोल्न सक्छन र केहि रोजगारी पनि बृदि हुन सक्छ र राम्रो काम पनि हुन सक्छ अब यक जिल्ला मा यक बिशिष्ट उद्यौग यो पनि मलाई लाग्छ त्यसति सान्दर्भिक हो जस्तो लागेन तर पनि यो सुरुवात गर्न खोजेको छ राम्रै छ अनि समग्र रुपमा सोचेको छ मैले २०७४/०७५ को शुरुको जस्तो अल्पकालिनको बजेटको हाम्रो त्यो बेलाको अर्थ मन्त्रिले त्यसतिबेला स्वयत पत्र पनि जारी गर्नु भएको थियो र त्यो पत्रमा उल्लेख गरेको थियो वास्तवमा समृद सुदुरपश्चिम भनेर त्यो अहिले पनि समृद रुपमा सुदुरपश्चिमलाई समृद बनाउने भन्ने कुरा आएको छ यो कुरा के हो त भन्दा खेरि प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमले समृदिमा कसरि पुर्याउछ त त्यो पुर्याउने मापदण्डहरु केके हुन र कुन कुन क्षेत्रमा के योगदान पुर्याउदा त्यो हुन सक्छ त भन्ने महात्वपुर्ण पाटो बृदि कसरि गर्ने कुराहरु र त्यससपछि गयर कोरोना महामारीसँग कसरि जुधेर त्यससको अरस कम गरेर बृदि पनि जोड्ने कुराहरु र आर्थिक सामाजिक क्षेत्रमा थप गतिशिलता बढायर केके काम गर्न सकिन्छ सामाजिक न्याय हुने खालका काम पनि हुनपर्छ समृदि हुनको लागि त्यसहा समृदि भन्यो तर सामाजिक अन्याय बढ्दै गको छ र त्यो अनुसार समृदि हुदैन र त्यसहा कायरता झन बढि हुन्छँ त्यो बुझेर ल्याको हुन पर्छ र त्यो अनुसार को रुपान्तरणको हिसाबले आ.ब ०७८/७९को मा हुन पर्छ भन्ने बिश्वास लिएको छु । मैले अलिकति यहा यहि समयमा अलिकति सोचे कुनै पनि योजनाहरु अहिले पुग्न' भन्दा अगाडि यसको शुरुवातको कहाबाट भएको छ र त्यससको समीक्षाबाट त्यसहा धेरै कुराहरु छ तत्पश्चात पनि यसो हेरेको स्वत्र पत्र चैत २५ गते यहा दिएको थियो प्रदेश सभामा माननीय सभामुख महोद त्यससमा धेरै बिकासका सुचाङकहरु दिएको थियो र त्यससको केहि प्रतिनिधिमुलुक सुचाङ्कहरु मैले यहा राख्न खोजेको छु जस्तो मानव बिकास सुचांकको बारेमा त्यसहा प्रष्ट भनेको थियो सुदुरपश्चिम को अवस्था ०.४३५ र्त्यो भित्रको यसो हेर्दा बाजुराको सब भन्दा कम सुचांक छ छ ०.३३६४ त्यससपछि कञ्चनपुर हाम्रो सुदुरपश्चिम का ९ जिल्ला मध्येको र झण्डै नेपालकै सुचांक दाजियको चाहि ०.४७५ छ नेपालको हिसाबले ०.४९० रहेको छ त्यो हिसाबले यले के देखाउछ भने मानव बिकास सुचांक को हिसाबले कुन

कुन ठाउमा के छ भन्ने अवस्था देखाउछ त्यसले बिकास सँग जोडेका कुराहरु गराउने जस्तो लाग्छ र त्यससपछि २ नम्वरमा रहेको छ कुल ग्रास्थ उत्पादनको कुराहरु रहेकि छ जोले समग्र सुदुरपश्चिमको मात्रै होइन नेपालको उत्पादनमा कहा कहा टेवा पुर्याउछ त भन्ने हो र सुदुरपश्चिमको ले नेपालको सन्दर्भममा जम्मा ६.३७% मात्र दिन्च भन्नुको अर्थ आखिर मा ठाउ जति ठुलो भए पनि यसले दिने उत्पादनको हिसाबले के त भन्दा खेरि सयमा जम्मा ६.३७ मात्र रहेको छ यसमा पनि के त भन्दा खेरि हिमाली क्षेत्रको महात्वपुर्न हाम्रो क्षेत्र रहेको छ त्यससको हाम्रो बझाङ देखि बाजुराको जुन जिल्ला रहेका छन त्योले बिकास सुचांकका के देखाउछ त भन्दा खेरि ०.८% मात्र दिन्छ त्यससै पहाडि क्षेत्रमा के छ त त्यससमा १.८ रहेको छ जो चाहि अछाम डोटि डडेल्धुरा पर्छन तराईको कैलाली कञ्चनपुर अलिमाथि भएको हुनाले ३.७५ रहेको छ र समग्रमा ६.३७% अब यसमा हाम्रो योजना कार्यालयले बुझ्न प्रने कुरा के हो भने आर्थिक हामीले कुल ग्राहास्थ उत्पादन यति कम छ त्यसलाई कसरि त्यससको उत्पादन बढआउने र जसले गर्दा राष्ट्रको अर्थ तन्त्र बढाउने र हाम्रो सु.प को अर्थ तन्त्र बढाउने हुन्च त्यो पछि अर्को कुरा जोडेको के छ भने आखिर हाम्रो सार्वजनिक ब्यवसाय खर्चहरु त जति पनि हुने हो त्ययसकारणले त्यससमा जोडेको मैले त्यससमा के रहेको छत प्रदेशको भन्दा खेरि जम्मा १.४% मात्र हाम्रो राजश्व संकलन हुन्छ त्यो बेलाको म भन्दै छु २०७४ को कुरा गर्दै छु र कर्चको हिसाबले हाम्रो त्यसतिवेला ५.४ % रहेको छ भन्नु को अर्थ खर्च त कहि बाट हुन्छ नि त यि कुरालाई महात्वपुर्ण रहेका छन यलाई ध्यान दिन पर्यो र बहुआयामीक का कुरा हरु हामीले ४ वटा योजना ल्याउदा खेरि हामीले यसमा ध्यान पुर्याउन सकेनौ भने भोलिका पाचौ योजनामा यो प्रदेश सरकारले के गरेन अथवा मुखलेर मात्र गर्यौ गरनौ भन्दा किटानले बोल्न प्रने हुन्छ त्यससकारणले यो डेढ बर्षको दौडानमा यो सरकारले बहुत गम्भिर रुपले गर्न पर्ने बेला भएको छ र उरोजगारीको कुरा पनि रहेको छ यि कुराहरु भए समग्र रुपमा यो केहि प्रतिनिधिमुलक सुचाङ्कहरु जस्तालाई प्राथमीकता दिछयर योजना बन्न पर्छ त्यो अनुसार नीति कार्यक्रम बन्नु पर्छ अर्को ध्यान दिनै पर्ने कुरा के हो भने सन २०२२ सम्म हाम्रो आर्थिक राष्ट्रिय स्तरको होन कि १२०० डलर प्रतिव्यक्ति आए उत्पादन गर्न पर्ने हुन्छ त्यससलाई सुदुरपश्चिम प्रदेशले पनि ध्यान दिन पर्ने हुन्छ अहिले हाम्रो १००० पनि छैन सन २०३० मा दिगो बिकाससँग जोडियका कुराहरु पनि छन ति कुरालाई पनि महात्वपुर्ण रहेको छ त्यससैले हामीले समृद प्रदेश बनाउनको लागि रुपान्तरण गर्नको लागि कृषि जलबिद्युत पर्यटन जडिबुटि उद्योग लगानी मैत्रि बातावरणमा यावत कुरामा हामीले ध्यान दिनै पर्छ त्यससकारणले यि कुराहरु समीक्षात्मक हिसाबले जति कुराहरु यो बुकमा समीक्षा भएको छ त्यो साथै यि कुरालाई पनि प्राथमीकता दियर अगाडि बढ्नु पर्छ जस्तो लाग्छ त्यससकारणले यि कुराहरुलाई जसरि हामीले शुरुकलो बर्षमा आत्मा निर्भरता कृषिमा भन्यौ अनि अहिलेको बर्ष शिक्षाको कुराहरु रहेको छ र अर्को के रहेको छ भने ट्रमा सेन्टरको कुराहरु गर्यौ हामीले अहिले सम्म ट्रमा सेन्टर बन्न सकेको छैन त्यो कसरि बनाउन सकिन्छ र त्यो कसरि बढाउने भन्ने कुरा दुविधा भै रहेको छ प्रदेश बिश्व बिद्यालयको कुरा गरेको छ त्यो गत आर्थिक बर्ष बाट अहिले सम्म भएको छैन यातायातको सन्दर्भमा चाहिन्छ कि चाहिदैन त्यो

सन्दर्भमा पनि याद गर्नै पर्ने हुन्छ । र मुल कुरा के भने हेल्थ सँग जोडियको होल्डिङ सेन्टरहरु बारम्बार उठिरहेको छ अब पनि हामीले गरेनौ अबको नीति तथा योजनामा राख्ने तर त्यो अनुसारको वजेट नआउने हो भने मलाई लाग्च हामीले जनतालाई धोका दियका हुने छौ र त्यससैले अर्को कुरा योजना बनाउदा खेरि ध्यान दिन पर्ने कुनै पनि देशले अमेरिका जस्तो यति बिकसित राष्ट्रले यति प्रबिधि प्रयोग गर्दा पनि योजना बनाउन झन्डै १८ महिना लगाउछ भने हामी कहा त हातार हातारमा बनेको हुन्छ जसको कारणले योजना भनेको भोलिको प्रदेश राजधानि कहा जाने भोलिको देश कहा जाने भन्ने कुरा हुन्छ त्यससैले हाम्रो देशमा समग्रमा फेलर हुने भनेको हामी धेरै ध्यान दिने भोलि हामी ईकोनमीकलि टाट पल्टिन सक्छौ ग्रिक जस्तो अफेरिकन राष्ट्र जस्तो हुन सक्छौ त्यो बाट बच्न जरुरि रहेको छ त्यो भएको कारणले म अन्तमा समेडट्न नसकेका कुरामा प्रदेशको आफ्नो आवश्यकता सेल्फ सफिसियन्ट यिज ईम्पोटर्यान्ट अगिको मैले सुचांक भन्नु को कारण के भने जब सम्म हाम्रो भोलिको खर्च हुने मुख त धेरै नै छन हाम्रा खाने मुख हरु त्यसलाई कसरि छलाउने त प्रदेश स्वात्त भएको छ स्वात्त भै सके पछि त्यो अनुसारको हाम्रो गर्नु पर्च त्यससपछिमलाई लाग्छ बिषयहरु जुन रहेका छन प्रदेश सरकारको कुराहरु रहेका छन त्यससैले धेरै कुराहरु नभनेर अन्तमा म समय पनि कम छ अहिले कोरोनाको महामारीले जो प्राथमीकता दियका छौ त्यो लाई आवश्यकताको ठाउमा यो बजेटमा आउन पर्छ होल्डिङ सेन्टर र ईन्फरमेशन सेन्टरलाई प्राथमीकता दिने कुराहरु र त्यससपछि मजदुरहरु र कम आएस्रोत भएका हरुको अहिले लकडाउनको कारणले त्रायनम अवस्थामा भोक भोकै हिडेको अवस्था छ मर्ने अवस्था छ त्योलाइ प्यकेज का कुराहरु प्रदेश सभा जननी भएको हुनाले यो लाई पनि अलिकति ध्यान दिन छुटेको छ बिगतमा त्योलाई अझ पनि यक यक ध्यान दियर प्रदेश सभामा जोडेका हाम्रा संसदिय दलका कार्यालयहरु हाम्रा संसदिय दलका पार्लियमेन्ट हरु प्रदेश सभाका जोडेको यहाको सचिवहरुको यहाको मुल्यांकन हेर्दा एउटा सरकारको भन्दाकम तहा देखिन्छ जसले गर्दा प्रदेश सभालाई ध्यान दियन कि भन्ने छ त्यो आरोप बाट बच्नको लागि माननीय मुख्य मन्त्री यहा हुनुहुन्छ अलिति स्ट्यान्डर्ड प्रदेशले गरेको छर यहाको सचिवालय प्रमुख र उताको सरकारको यउटै ले बनाउनेमा लाग्नु हुने छ बिश्वास लियको छु सभासदको हाकमा अहिले छोटो अवधिमा कम्तिमा ५२ जना सभासदले अहिले गरेका कामको सन्दर्भममा हामीले गरेका हौ भन्ने खालको समेट्ने होला भन्ने बिश्वास लियको छु र सबैलाई बिभेद नभएर समानताको हिसाबले भनेर बिभेद गर्नु भन्दा सकेसम्म योजनाहरुमा सहाभागिता गराउन सक्यौ भने मलाई लाग्छ आउदो दिनमा समृद प्रदेशको लाईनमा अलिअलि अगाडि बढ्न सक्छौ त्यससैले यि समग्र रुपमा यि कुरालाई यहा राख्दै अब एउटा यो अवस्था मा हामीले यक जुट भएर गर्न पर्ने अवस्था रहेको छ समग्र देशको परिस्थिमा देशको संविधानलाई पनि वचाउन पर्ने छ र मुल्यमान्यततालई पनि समेट्न पर्ने छ र अर्को भोलि राष्ट्र हुने कि नहुने भुटानिकरण हुने अवस्था रहेको छ त्यससको लागि पनि हाम्रा धेरै कुरालाई गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ यहि शुभकामनाका साथ धन्यबाद दिन चाहान्छु धन्यबाद ।

माननीय अक्कल बहादुर रावल

माननीय सभामुख महोदय, आ.ब २०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम माथि हामी व्यापक छलफल गरेर यसलाई पाश गर्ने नै दिसा तिर हामी अगाडि बढिरहेका छौ सर्वप्रथम यो नीति तथा कार्यक्रमलाई म मेरो दलको तर्फ बाट पुर्ण समर्थन रहेको जानकारी गराउन चाहान्छु । साथै मैले भर्खै गण्डकि प्रदेशका नव नियुक्त मन्त्री लाई पनि धन्यबाद दिन चाहान्छु र प्रदेश सभामा मा हाम्रो संसदिय दलको तर्फबाट र निबर्तमान मुख्य मन्त्रीले जो केन्द्रको नियम तोडेर आफ्नो प्रदेशलाई एउटा सन्देश देश व्यापि रुपमा दिनु भएको छ बहुमत पुगेपछि सत्तामा टासिन हुन्न भन्ने जुन सन्देश दिनु भएको छ त्यससको लागि उहालाई पनि बिशेस धन्यबवाद दिन चाहान्छु र सिँहा दरबारको छश्मालाई उहाले चेन्ज गर्नु भएको रहेछ त्यससैले गर्दा सिँहा दरबारको चेन्ज नगरेर हामी अहिले जिन व्यवस्थामा रहेका छौ त्यो व्यस्थाको भित्र देखि नै समर्थन गरेको पाईदैन त्यससैले पनि मैले यो कुरा जोडे त्यससैले मैले समर्थन मेरो दलको तर्फ बाट दिईसकेपछि मैले यसको बुदामा धेरै माननीय हरुले यसमा छलफल गरिसक्नु यको छ त्यससलाई बिभीन्न सुझाव सहित माननीय सदस्यहरुले राखेको कुरामा मेरो सहामत रहेको कुरामा म जानकारी गराउन चाहान्छु र थोरै सुझाबको रुपमा मानणीय मन्त्रीहरु सरकारलाई पनि अलिकति सुझाब नदियो भने दुख लाग्ने कुरा हुन्छ त्यो भको कारणले सुझाव दिन पर्छ किनभने मौन भयो भने त बिरोध गरेको जस्तो हुनछ त्यो भएको कारणले मौनता भित्रको बिरो ध भन्दा ससुझाव सहितको समर्थन अलि सान्दर्भिक होला कि जस्तो लाग्च मलाई किनकि नभए हामीले हात उठायर समर्थन मात्रै गर्यौ हामीले त्यससमा छलफल गरेनौ हामीले त्यससमा समालोछना गरेनौ भने त्यससलाई परिपक्व मान्न सकिदैन त्यससैले हामीहाले हाम्रो नीति तथा कार्यक्रम माथि बिभीन्न खालका सुझाब सल्लाहा दिने प्रदेश सरकारलाई बलियो बनाउनका लागि संघिय सरकारका कार्यक्रमलाई पनि बलियो बनाउननका लागि हामीले आलोछना सुझाव सल्लाहा जुन शब्दमा परिभाषित गरे पनि अलिकति दिन पर्छ त्यससको लागि हामीले जति गरे पनि समेट्न सक्छौ बजेटको पनि सिमा छ हामी बजेट खोजक्न धेरै योजनाहरु हामी पर्न सक्छन भन्ने दौरानमा हामी गैउरहेका छौ सरकारको पनि संकेट रहेको छ बजेट छैन त्यससैले यो अवस्था हेरेर सरकारले ल्याको जो नीति कार्यक्रम रहेको छ यो यहि अनुसार बजेटमा समावेश हुने छ भन्ने र अझै त्यससलआई माननीय सदस्यहरुका कुरालाई पनि थपेर समृद बनायर बजेट आउने छ भन्ने म अपेक्षा गर्न चाहान्छु र एउटा बिकासको सवालमा कुरो के हो भने हामी अलिकति परम्परागत टाईपको बिकासको मोडेलले हामी गन्तब्यमा पुग्न सक्दैनौ किनभने हामीलाई त्यो अवसर हामीलाई मात्र प्राप्त रहेको छ र त्यो बिकासको कुन मोडेल मा अगाडि बढायर लाने भन्ने कुरा पहिलो प्रदेशको प्रदश सरकार भएको हुनाले पोनि त्यो हामीलाई छ अगडि बढ्ने गर्छ नभए दाया बाया यता उता सभै भत्कायको हुन्छ त्यो भको कारणले यो पनि उस्तै हुन्छ अलि बांगो भयो भने पछि पनि त्यो बांगो नै हुन्छ त्यो भएको कारणले शुरुमा हामीले कस्तो नीति बसाल्न सक्यौ भन्ने कुरा हुन्छ त्यो भएको कारणले दिरघकालिन असरमा पर्ने भएको कारणले हामीलाई यो सरकारको रहेको छ र त्यो बाट हामीले त्यो अवसर हामीले गुमाउन हुदैन त्यससैले हामीले बजेट निर्माणको कुरा देखि लियर बिकासका कुराहरु धेरै कुराहरु यहा उठेका छन दिगो बिकासका लक्ष्यहरु पुरा गर्नको लागि पनि हामीले

बिकासलाई मानव जिबन सँग जोड्न जरुरि रहेको छ । मानव जिवनसँग हामीले जोड्न सक्ने हो भने मात्र हामी भोलिको पुस्तालाई भावि पुस्तालाई हामीले बचाउन सक्छौ । हामीले यदि बिकासलाई डोजर गाउमा जसरि प्रोग भैरहेका छन एउटा बिकासले अर्को बिनाश भैरहाको छ एउटा आयोजनाले अर्को आयोजना भत्काईरहेको छ अ स्ति यकजना माननीयले भन्नु भएको थियो अछामको बिनायकको छेमा रहेको यो उटा गाउ डुबानमा पर्यो यो पहिरो होईन त्यसहा छट्टान रहेको छ तर पनि गाउ डुबानमा परेको छ किन भन्दा कर्नाली सडकले गर्दा त्यसहा माथी लागेको गिट्टि बालुवा र माटोको बगेर मात्र गाउ डुबेको छ त्यससतो बस्ति सुबेको छ भोलि त्यो बस्ति सार्न पर्ने चुनौति रहेको छ त्यससैले अहिले सम्मको हाम्रो परम्पराले बिकास बिनाश गर्ने भै रहेको छ त्यो भएको कारणले यसबाट स भएर अगाडि बढ्न जरुरि रहेको छ र अर्क तिर बिकास का यो योजनाहरु बजेट निर्माणको सन्दर्भमा पनि हामी समितिमा त ब्यापक रुपमा गैरहेका छौ तर हामी योजना ग्रने सवालमा पनि हामी आफै गरिरहेका छौ र आम जनताका र आम स्थानीय तहाका जनतप्रतिनिधिहरुको सहाभागिता राजनीतिक दलको सहाभागिता बिना प्राज्ञिकको सहाभागिता बिना हामी आफै बनिरहेका छौ र हामी आफै बजेट निर्माणको प्रकृयामा जो सामेल बै रहेका छौ यसले दिर्घकालिन रुपमा बजेटमा हुन सक्छ र दोस्रो कुरा कार्यान्वयनको सन्द्रभममा पनि यो बिकासको नभई कन जो हामी गैरहेका छौ यक जना कर्मचारीले २ जिल्ला हेर्न पर्ने अवस्था रहेको छ । यो क्षमता कार्यान्वयनको क्षमताको मुल्यांकन गर्न सक्छ न त त्यससको प्रतिवेदन तयार गर्न सक्छ अनि यो तरिकाले अगाडि बढ्यो भने यसको सहि तरिकाले अगाडि बढ्न सक्दैन र जुन कुरा रहेको छ त्यससको पाटो कमजोर रहेको छ त्यससको समयन्त्र के हुन सक्छ त्यससको अनुगमन कस;ले गर्ने हो त्यससको बारेमा अलिकि रमारो साझा खालको अनुगमनको पाटोलाई पनि हामीले बलियो बनायर लग्यो भने भोलिको दिनमा राम्रो हुन सक्छ यो मैले सुझाबको रुपमा राखेको छु र अरु सम्पुर्ण कुराहरु ठिकै रहेका छन र केहि छुटेका छन भने हामी लिखित रुपमा पनि सरकारलाई बुझाउने छौ त्यससको लागि यो नीति तथा कार्यक्रम मा म पुर्ण समर्थन जनाउदै बिदा हुन्छु धन्यबाद ।

माननीय कृष्ण राज सुवेदी

माननीय सभामुख महोदय, सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकारले यहाको आ.ब २०७८/०७९ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छ यले सम्पुर्ण सुदुरपश्चिम बासिको चाहाना लाई परिपुर्ति गर्ने कालको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत भएको छ यो असाध्यै महात्वपुर्ण नीति तथा कर्यक्रम मा केहि कुराहरु कम हुन गएको छ एउटा यो सरकारको जननी प्रदेश सभा यो नीति तथा कार्यक्रम समाबेश भको छैन समाबेस हुन प्रने किन छुट्यो कि यले आफ्नो पृष्ठभुमी बिश्लेण गरेको छ बिगतको समीक्षा गरेको छ आगामी कार्यक्रम र नीति ल्याको छ समृद सुदुरपश्चिमको समृदि गर्ने उद्देश्यका साथ यो नीति तथा कार्यक्रम आएको छ यले महामारी आउने खालका जो कोरोनालाई कसरि नियन्त्रण गर्न सकिन्च यो बाट सुदुरपश्चिमलाइ कसरि बचाउन सकिन्छ भनेर यतातिर यले ध्यान दिएको छ यक बिद्यालय यक नर्ष भन्ने कार्यक्रमलाई यले ध्यान दिएको छ प्रदेशका गाउ उल्यालो बनाउ भन्ने कार्यक्रमलाई योले निरन्तरता

दिएको छ सबैका लागि शिक्षा भन्ने कार्यक्रम जब सम्म मान्छे शिक्षित हुदैन तब सम्म परिवर्तन हुदैन भन्ने बुझेर यो कार्यक्रम ल्याको छ गरिब बिपन्न परिवारका सन्ततिलाई उच्च शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छ हाम्रो प्रदेश स्वस्थ प्रदेश बनाउने नीति यले लियको छ जो पिडित महिलाहरु रहेका छन जो असह्याहा रहेका छन जसले घरबास पाको छैन जसले बस्न पाको छैन त्यससता अनाथ असाह्य महिलाको लागि शुरक्षा भुमी निर्माण ग्रने भनेको छ देबो भुमी सुदुरपश्चिम घुम्न जाउ भन्ने नारा आएको छ हाम्रा सुदुरपश्चिमका बिभिन्न देबि बेवताका मठमन्दिरलाई नेपाल भर चिनाउने र विश्व भर चिनाउने गरियको छ यक जिल्ला यक नमुना क्याम्पसलाई निरन्तरता दिएको छ स्वस्थ युबा प्रदेशको खम्बा जब युवा स्वस्थ भएन भने प्रदेश स्वस्थ हुन सक्दैन त्यससैले युवालाई स्वस्थ बनाउनको लागि पनि यले नीति ल्याको छ र भाषा साहित्यस संस्कृतिको धनी शु.प प्रदेश हाम्रो भाषा कला साहित्यस संस्कृतिलाइ बचाउनको लागि यले आप्नो नीतिमा ल्याको छ बालिका खाता बैंक खाता कार्यक्रम यो गत बर्ष पनि रहेको थियो गर्न कतिको भ्यायो तर अहिलेको यो बैंकको खाता सिर्जना गर्ने जन्मेको बालिका लाई खाता सञ्चालन गर्ने ल्याको छ स्वस्थ खानेपानीको लागि यक घर यक धारा कार्यक्रम ल्याको छ मुख्यमन्त्री यकिकृत बस्ति बिकासको कार्यक्रम ल्याको छ आभास सुधारको कार्यक्रम रहेको छ नमुना गाउ आफै बनाउ भन्नेर रहेको छ कृषक सँग बिद्यार्थि कार्यक्रम यो नौलो कार्यक्रम हाम्रा पढेलेखेका युवाहरु कृषि गर्न हालो जोत्न अलिकति डिग्रि गर्या छु मैले अब हालो जोत्न हुन्न कि भन्ने मान्यता रहेका छन अलिकति सबै बिद्यार्थिले पढेर पनि हालो जोत्न सकिन्छ कृषि कार्यबाट पनि अगाडि बढ्न सकिन्छ भन्ने कुराका साथ यो कार्यक्रम आएको छ यक सहाकारी यक उत्पादन कार्यक्रम आएको छ पाहुनाको सत्कार सुदुरपश्चिमको संस्कार हामी सुदुरपश्चिम प्रदेश बासिको संस्कार पाहुनाको सत्कार गर्ने हो यो पनि आएको छ सिप सिकौ उद्यमी बनौ भन्ने बिभिन्न प्रकारका कार्यक्रम हरु आएको छ अब यलाई जसरि प्रदेश सरकारले कार्यक्रम मा समेटेर ल्याको छ यो असाध्यै महात्वपुर्ण कार्यक्रमलाई आगामी बजेटले पनि यलाई सम्बोधन गर्ने गरि यो कार्यक्रमको रुपमा मात्र नआएर यलाई बजेट ले पनि सम्बोधन गर्ने गरेर हामीले ल्याउ सक्यौ भने सुदुरपश्चिम प्रदेशमा कौहि काम गरेन सुदुरपश्चिम प्रदेश सरकार सुत्यो छ भन्ने जुन बिभिन्न खालका प्रचार वादि भैरहेका छन यो सबै कार्यक्रम आयो भने सुदुरपश्चिम प्रदेश सरकार सुत्ने होईन जुरुक्क उठेको मानीने छ यतातिर सबै माननीय सभामुख महोदय मार्फत सबैको ध्यानाकर्षण गर्न चाहान्छु हामीले ल्याका नीति लाई बजेटले पनि सम्बोधन गरोस र प्रदेश सभा जो सरकारको पनि जननि हो यलाई महात्वपुर्ण रुपमा यसका आवश्यकता हरु केके रहेका छन त्यसलाई पनि अगाडि बढावस र त्यससमा सुदुरपश्चिम प्रदेशका सबै ५३ वटै माननीयहरुलाई यो बजेटसँग अपनत्व हुने खालको र आफ्नै निर्वाछिन क्षेत्रमा जादा उहाहरुको पनि हौसला बढ्ने खालको उहाहरुको पनि मान सम्मान बढ्ने बढ्ने खालको बजेटले सम्बोधन गरोस भन्ने शुभकामना दिदै यो नीति तथा कार्यक्रमको पुर्ण समर्थन गर्दै बिदा हुन्छु धन्यबाद   ।

माननीय विरमान चौधरी

माननीय सभामुख महोदय, सर्बप्रथम त हाम्रो २०७८/०७ को नीति तथा कार्यक्रमको प्रस्ताव पेश गर्ने हाम्रो प्रदेश प्रमुखलाइ हार्दिक आभआर ब्यक्त गर्न चाहान्छु । र यो नीति कार्यक्रम जसरि प्रस्तुत भएको छ मैले केलाउने प्रयास पनि गरे एउटा यले समीक्षात्मक रुपमा यले केहि बिषयहरु राखेको छ र त्यो भन्दा पछि यो निरन्तरताहरुको बारेमा हामीले गर्दै गरेका छौ भन्ने यले झल्कायको छ र केहि नया कार्यकर्महरु पनि नयापन पनि दिन खोजेको छ र यो कुरा गरिरहादा यलाई बुदागत रुपमा पनि गर्न सकिन्छ अब यो हाल्ला यो यकिन त के हो थाहा छैन नौलो कार्यक्रम धेरै आउदा आर्थिक भार बढि पर्ने र हाम्रो प्रदेशमा कोरोना महामारीको कारणले आर्थिक स्रोत र सरकारले दिने हामी सँग अनुदानको कुरा संघ सरकारले अनुदान दिने कुरा र यसको नीति कार्यक्रमको कसरि गर्ने भन्ने मैले देखि रहेको छु मैले माननीय सभामुख महोदय मार्फत यो सदनमा यो कुरा राख्न चाहान्छु किनकि नीति कार्यक्रम आउने भनेको बजेट बनिसक्छ नीति आउछ यो भनेको आर्थिक आभारले गर्दा खेरि कार्यान्वयन नहुदा हामीलाई समस्या हुन्छ र प्रदेश माथि प्रश्न उठ्छ माननीय सभामुख महोदय । त्यो अवस्थालाई सरकारको माननीय मुख्यमन्त्री माननीय मन्त्री जि जो हुनुहुन्छ उहाले यो कुरालाई पनि मध्यनजर पक्कै गर्नुहुन्छ होला पनि र त्यो केहि यसमा मैले सुझाव पनि दिन आवश्यक ठानेको छु किनकि अलिकति हामी सोलोटोलोमा यो कुरालाई नबुझौ किनकि यहा १७२ नम्बर बुदामा के भनेको छ भने यसको खेलकुद सँग सम्बन्धीत बिषय लियर योप आदि बासि जनजाती र यो सिमान्तकृत र लोपोन्ख जातीलाइ हामीले डिफाईन गर्दा खेरि अलग अलग गर्नु पर्छ भन्ने मेरो रहेको छ लोपोन्मुख जाति र आदिवासि हरुको क्षमताको रुपमा धेरै अन्तर हुन्छ त्यो बिछमा यउटै डालोमा राख्ने हो भने आदिवासि कनिस्किहाल्छ लोपोन्मुख र तपाईको सिमान्तकृत बर्गहरु तल छुटिन्छ त्यो काम हामीले कसरि गर्न सकिन्छ यलाई ध्यान दिन पर्छ भन्ने मेरो आफ्नो धारणा हो र सरकारलाई सुझाव पनि हो त्यसहि कुरा तल के सुनिन्छ भने पिछडियको अति बिपन्न भन्छ फेरि असह्याय लोपोन्मुख र जोखिममा रहेका भनेका तिनवटा बर्गलआई बिशेस कार्यक्रम भनेको छ र त्यो भै पनि रहेको छ र त्यो राख्दा पनि हाम्रा बिशेस कार्यक्रम जस्तो हाम्रो राउटेहरुलाई तसपछि यता पट्टि बादिहरुलाई आभास दिईरहेका चौ राजि समुदायलाई आभास दि राखेका छौ त्यो बाहेक हामी; दिन खोजेको यो कुरा खुलाउद अलि राम्र अरको कुरा यो तराईमा के भै रहेको छ भने हामीले अलिकति ख्याल गरिरहेका छैनौ भुमीको सिचाईको माध्ययमबाट हामी सिचाई गरिरहेका छौ यले हामीलाई २ वटा कुरा घाटा गरिरहेको छ एउटा कुरा जमीनको पानी सकिने र अर्को कुरा कौ भन्दा खेरि त्यो पानि त सकिन्छ नै त्यसले गर्दा खैरि किसानको खर्च प्रणाली त्यो मोटर छलाउनुस किसानको खर्च प्रणाली बढेको छ त्यो भएको कारणले हामीले नेचुरल पानिलाइ कसरि अलिकति सिचाईमा बढि दिने सिचाईको तराईको हाकमा पहाडमा त बोरिङ हुदैन लिफ्टिङ ग्रने सिस्टमलाई पनि बैज्ञानिक र धेरे रुपमा र ब्यवस्थित सिचाई गर्न सकिने रुपमा गर्न पर्छँ कि भन्ने मेरो यो सुझाव रहेको छ र यो सँगै हाम्रो यो बिद्युतको कुरा जसतै अब प्रदेशको अधिकार क्षेत्रमा रहेका जलबिद्युत अब यसमा हामीले कुरो राकिरहादा खेरि सँघले हाम्रो कुनु कुन बिद्युत गृहा दिएको छ त त्यो हामीले उल्लेख गर्न जरुरि रहेको छ हामीले गर्न त गर्छौ ठिक छ तर नीति मा आएको कुरामा यसमा

राम्रो रहेको छ तर हामीलाइ आएको कुरा मलाई थाहा नहुन सक्छ यो त मलआई ताहा नभको हुनाले त्यो प्रकृयामा पनि हामी जान पर्छँ भ्ने सुझाबको सुपमा मेरो रहेको छ यक घर यक धारा भन्ने कार्यक्रम यो ठिकै रहेकोछ यो खानेपानिको गोलको माध्ययमबाट आएको छ यसमा धेरै भन्ने कुरा केहि छैन र अर्को कुरा के रहेको छ भने यो करिब करिव यो तलको कार्यक्रम र माथिको कार्यक्रम मा अलिकति डिफाइन गर्दा हुन त मैले नमीलायको पनि हुन सक्छु यो बुदा न. मा के भने कमजोर आर्थिक अवस्थमा भएका दलित राउटे लोपोन्मुख जाति तथा समुदाय वा बिपतको उच्च जोखिममा रहेका नागरिको लागि सुरक्षित घाईते र वातावरणिय बहुल्य आवास निर्माण गरिने छ । यसमा मैले के जोड दिन खोजेको भने मैले आफ्नो क्षेत्रमा उदाहारण दिने गरेको छु हुन त धेरै माननीयहरु मुख्यमन्त्रीहरु जानु भएको छ यति धेरै घरहरु रहेको छ कि बाढि पिडित बाट अब आकास गर्जि रहेको छ माथि चुरेमा पानि परिरहेको छ के हुने हो भनेर मलाइ २ वटा फोन आको छ यो हाउमा बस्दा बस्दै माथि भिषम पानी आको रहेछ त्यसले गर्दा खेरि त्यसहाको मान्चेको लागि के गर्न सक्छौ हामीले जस्तो सरकारले अहिले मर्मतको लागि बनेर बाटोको लागि दियो अरु अरु को लागि दियो दिराखेको छ तर त्यो पब्लिकलाई सुरक्षित गर्ने पहिला त पब्लिक सुरक्षित गर्न प्रयो यलाई ल्याउने कार्यक्रम गर्दा के हुन्छ भन्ने मेरो सुझाव रहेको छ प्रदेश सरकारलाई माननीय सभामुं द्वारा मैले यो दिन चाहे र यसको सँगै मैले अरु धेरै होईन यो उद्योगलाई एउटा रुपमा अलिकति हामीले परम्परागत लाई पनि हेर्यौं र उद्योगले पनि भन्यो हामीलेसबै सँग गर्यौं तर उद्योग सञ्चालन को लागि सहाकार्य गर्दा खेरि हामीले जो ऐनहरु कानुन हरु बनाको छ त्यो खडा गर्न हामीले मील्ने हो कि नमील्ने हो भन्ने त्यससकोकारणले स्थानीय सँघ अनि प्रदेश र नीजि क्षेत्रले लगानी गर्दा हामीले संरछना बनाउन पर्छ कि पर्दैन अथवा मन्त्रालय वा निर्देशानयालबाट छल्ने भए पनि त्यो राम्रै हो तर त्यो सबै सँग साझा कार्य लाग्दा खेरि त्यससमा ऐनको ब्यवस्था गर्न पर्ने होला त्यससको लागि साझा कार्यक्रमको निरिक्षाता र नीति बनाउदा राम्रो होला त्यो भएको कारणले यलाई सोचेको राम्रो हो तर यलआई फंक्सनलि कसरि गर्ने भन्ने कुरामा अलिकति ब्यक्त गर्दा राम्रो हुन्छ भण्ने मेरो हो र यसमा मैले आगामी बजेटमा २ वटा कुरा नया पायको छु मैले नया पाको छु एउटा नया कुरा के भने प्रदेश बन स्थापनाको लागि भनेर नया संरछना कल्पना गरेको रहेछ सरकारले यो राम्रो कुरा हो यो सञ्चालनमा ल्याउने छौ भनेर त बोलेको छ यले हाम्रो निगम बनाउने कुरा जुन गरेको छ यसको मलाई जहा लाग्छ त्यससको धेरै कुरालाई आपुर्ति गर्न सजिलो होला जहासम्म लाग्छ त्यससको स्वास्थ्य सम्बन्धि यकदम कोभिड लगायतका बिभिन्न राख्या छ यसको लागि हामीले २५ शैयाको अस्पताल बनाउने भन्ने कुरा भएको छ त्यो धेरै राम्रो स्वास्थ्य सँग सम्बन्धित धेरै कुराहरु रहेको छ र यलाई हामीले आर्थिक भारले कति सम्म थेग्न सक्ने हो त भन्ने हामी सँग स्रोत कम आउने सरकारलाई माननीय सभामुखमहोदय मैले कुरा राखे र यति कुरा राखे भन्दा मैले आफ्नो कुरा राखे धन्यबाद ।

माननीय कर्ण बहादुर मल्ल

माननीय सभामुख महोदय, अमेरिकाको राष्ट्रपति अब्राहाम लिंकनले आफ्नो छोरा पढ्ने स्कुलको प्रिन्सिपलाई लेखेको लेटर र भारतको प्रधानमन्त्री जवाहरलाल नेहरु जेलमा हुदा खेरि आफ्नो छोरी ईन्धीरा गान्धिलाई लेखेको चिठि छर्चत चिठि रहेका छन तिनि तत्कालिन समयमा सान्दर्भिक रहेका थिए तिनको मर्म आफ्नै रहेको छ । र त्यससलाई त्यससका अध्ययन गरेर त्यससलाई बुझाउने र बुझ्ने मनस्थिति पनि आफ्नै किसिमका रहेका छन र त्यो लाई सरकारले यो पत्र जुन बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यो आ.ब २०७८/०७९ को लागि तयार गरेको सुदुरपश्चिम बासिको नाममा नीति तथा कार्यक्रमको पत्र यो सम्मानित सदनमा हाम्रा प्रदेश प्रमुख माननीय गंगालाल यादव मार्फत वाछन गराईयको छ उहालाई म धन्यबाद दिन चाहान्छु झण्डै झण्डै अहिलेको सान्दर्भिक अवस्थामा सु.प का जति पनि पिडा रहेका छन ति पिडालाई छुने गरिकन त्यससरि नैमर्म स्पर्द गर्ने गरि शब्द छयन गरेर नीति तथा कार्यक्रमको यो पत्र गरियको छ यसको लागि म यो कुरा सरकारको अर्थमन्त्री र नेतृत्व गरिरहेका मुख्य मन्त्रीलाई हार्दिक दन्यबाद दिन चाहान्छु तर हेर्न बाकि नै रहेको छ म संसारका कुनै तानासाहाको नाम लिन चाहादैन सभामुख महोदय माननीय मुख्य मन्त्री ज्यु २०७४ को निर्वाछन पश्चात हारेक नागरिकलाई सुखि बनाउने नेपाली नेपाललाई अब समदृको मा कुदाउने भन्ने सपना देखायर अनि सम्मानीत प्रधानमन्त्री केपि शर्मा वलि ज्युका हार्कत उहाहरुका क्रियापलात पटक पटक का निर्णय राजनीतिक परिवर्तन संसद कानुन माथिका राज्यको ढुकुटिलाई गरेको दोहोन जस्तै र यहालेर गरेको बिगतका तिन निती तथा कार्ययक्रमलाई आधार बनायर आको बजेटको दुरुपयोग जसको भोगि म यहाको नागरिक र नागरिकको प्रतिनिधित्व गर्ने माननीय मात्र नभएर सारा तिन बर्ष निरन्तर त्यो दुरभाग्य भोगिराखेको छ र त्यो उदाहारण तपाईले दोहोर्याउनु हुने छैन र अर्थ मन्त्रीको क्रियाशिल लाई आधार मानेर तयार पारेको यो पत्र तपाई आफैले परिस्कृत गरेर जाने छु भन्ने वाचा सहित दियर यो सदनलाई नया बजेट ल्याउनु हुने छ भन्ने बिश्वास लियको छु सभामुख महोदय । यो सरकारलाई सुझाव दिदै गर्दा खेरिगत बर्षको कार्यक्रम भन्दा यो ७-८ पानाको कमी रहेको छ र ५४ वटा बुदा कम गरेर ल्याको कारणले पनि यो धन्यबादको पात्र बनेको छ र यो सरकारको १० लाख भण्दा मुनिका बजेट नराख्नेको लागि पनि म अनुरोध गर्न चाहान्छु म सम्भवत प्रदेश सभाको हैसियतले अहिले पहिलो पटक बोल्दा खेरि यहा राख्ने अवसर पाको थिए म ति बिभुतिहरुका नाम फेरि यो सदनमा यकपटक उच्चाराण गर्न अनुमति चान्छू सभामुख महोदु सक्छ भने यो सरकारले यहाका बिभुति जय पृथ्वि बहादुर सिँहा, भिमदत्त पन्त प्रसाद छन्द द्वारिका देबि ठकुराठि लागायतका बिरंगनाका नामना सकिन्छ भने आझ सम्म हामीले के कति गर्यौ म त्यसता तिर जान्न भामुख महोदय यो आ. ब को एउटा राष्ट्रिय बिभुतिको नाममा एउटा कार्यक्रम कहि सक्नु हुन्न भने जहा जन्मिनु भको छ जन्मेको ठाउमा एउटा कुनै दिर्घकालिन रुपमा यो सरकारले गरेको कुनै एउटा चिना कारिको रुपमा भए पनि गरोस भनेर म माग गर्न वाहान्छु हामी राष्ट्रियताको कुरा गर्छौ सभामुख महोदय गोबिन्द गौतमले शाहागत प्राप्त गरेका थिए मैले पटक पटक कुरा गरे सिमाना मा कुनै ढङ्गले३ हामी यहा जति पनि उप्सथित हुन आका छौ राजनीतिक

दलका शिर्षस्तर का नेताहरु त्यसहा गयर समवेदना दियका सभामुख महोदय सम्भवत अब हामी सरकारको आयु को लगभग उतरार्ध पुग्दा पनि एउटा पनि कार्यक्रम गरेको छैन सकिन्छ भने त्यो साहागत गर्ने सिमानाको रक्षाको लागि गोबिन्द गौतमको नामको केहि गरोस भन्ने म आग्रहा गर्न चाहान्छु । सभामुख महोदय र यो सरकारले पटक पटक ८८ वटै स्थानीय तहामा सरकार सँग ९ वटै जिल्ला समन्वय सँतग छलफल गरेको छ उहाहरुसँग आएका सुझाबहरु सबै नसके पनि एउटा मात्र भएर पनि टिपेर फाल्नु भएको छैन यदि कम्प्युटरमा टिपेर राखु भएको छ र त्यो डिलिट गर्नु भएको छैन भने ८८ वटै स्थानीय तहाबाट उठआन गरेका यकयक कार्यक्रम राखु भयो भने कम्तिमा सँघिय सरकार स्थानीय तहाको बिछमा समन्वय गर्ने जो हाम्रो दायित्व हो त्यो हाम्रो हुन्छ र हिजोको तिन बर्षमा हामी जति बिमुख भएका छौ त्यो बिमुख होईन्छ भन्नेपनि म आग्रहा गर्न चाहान्छू सभामुख महोदय । र यो गोदावरि धाम यो गोदावरी जुन धाम रहेको छ यलाई व्यवस्थित गरेर त्यसहा हाम्रो हिन्दु परम्परा अनुसार अन्तिम दाहा संस्कार गर्नको लागि पनि त्हा हुन्छ यो भन्दा अगाडि पनि हाम्रो त्यो क्षेत्रको निर्बाचित सामाजिक बिकास मन्त्रि हुनुहुन्थ्यो उहालाई पनि हामीले आग्रहा गरेका थियौ त्यसलाई एउटा व्यवस्थित आर्यघाटको रुपमा गर्न सरकारले राख्दा राम्रै होला सबैको लागि यदि बजेटले भ्याउद छ हाम्रो भने म आग्रहा गर्दछु सभामुक महोदय सभामुख महोदय यो नीति तथा कार्यक्रम भित्र समीक्षाको बुदाहरु पनि राखेको छ यो झुटको पुलिन्दा हो यस्तो नगर्नुस यो संसदलआई ढाट्ने जनतालाई ढाट्ने जनताका प्रतिनिधि जे ग्रनु भको छ त्यो लेखुस यो भित्रका जम्मै तपाईले गर्नु भको छैन भन्ने पनि होईन तर मैले के भन्न खोजेको भने चाहान्छु यो समीक्षा जो सरकारले गरेको छ यो झुटको पुलिन्दा हो म यसको उदाहारण एउटा मात्र दिन चाहान्छुँ डडेल्धुरा जिल्लामा अक्सिजनको पलान्ट यो सरकारले गरेको भनेर यो सरकारको समीक्षाको बुदामा राखेको छ सभामुख महोदय डडेल्धुराको अस्पतालाइ यो सरकारले २० लाख रुपिया यो महामारी आईसकेपछि पठाउनु भको थियो म अहिलेको हाम्रो यो सरकारका निबर्तमान सामाजिक मन्त्रीलाई मैले टेलिफोन बाटै धन्यबाद दिय र म फेरि पनि धन्यबाद दिन चाहान्छु । त्यो अक्सिजन प्लान्ट बिनियोजन टेन्डर प्रदेश सरकार बाट परेको छ आज ४ दिन मात्र भयो यसि झुट लेखिन हुन्न तपाईले जे गर्नु भएको छ त्यो मात्र लेखुस कालो पत्रे कति गर्नु भको छ कति मान्छेलाई भैसि पालनबौ रोजगार दिनु भको छ त्यो लैखुस कतिलाई बाखा पलन बाट दिनु भको छ कतिलाई बंगुर पालनबाट दिनु भको छ कति जनालाई कुखुरा पालनबाट दिनु भको छ तपाईहरुले कति जनालाई स्याउ फलायर आत्म निर्भर बनाउनु भयो कतिलाइ सुन्तला फलायर आत्मानिर्भर बनाउनु भयो त्यो मात्र लेखुस प्रश्न गर्ने हो भने सयौ प्रश्न यहा बनाउन सकिन्छ सभामुख महोदय प्रमाण सहित समयको अभाव रहेको छ म त्यसतातिर जान्न मैले फेरि पनि भने जे चिज ग्रनु भएको छ त्यो मात्र लेखुस सभामुख महोदय जस्तो मेडरो जिल्लामा यक मात्र कार्यक्रम मैले धेरै कार्यक्रम मलआई देको अनुसार पठाको छु तर यउटै कार यक्रम पनि राखेको भए म खुसि हुने थिए सभामुख महोदय जुन घण्टेश्वर देखि लियर रढुवा र सेति दोभान सम्म झण्डै ४५ हाजार जनता को सेरो फेरोको खेत रहेको छ त्यसहा बर्षने खेत खोलोले बगाई रहेको छ त्यो डिपिआर पनि भैसकेको छ

र त्यो बजेट पुग्यो भने यो प्रदेश सरकारले गर्ने छ भन्ने र त्यो कार्यक्रममा आयो भने धन्यबाद पनि दिउला सभामुख महोदय सभामुख महोदय यो कार्यक्रम बनाउदै गर्दा खेरि हाम्रो माननीय मुख्य मन्त्री हिड्नु भको छ यो सरकारका मन्त्री ज्यु हिडिरहानु भको छ हामी हिडिरहेका छौ म आज डडेल्धुरा बाट आको १० घण्टामा धन्गढि पुगे र यो बाटो अस्त ब्य ससत रहेको छ यो बाटोको लागि प्रदेश सरकारको ध्यानाकर्ष गर्न चाहान्छु घुम्ति सुधारको लागि भएको काम अस्त व्यस्त रहेका छन पानी यक रातको पानिले पनि ५ रात सम्म सफा नहुने ढंगले बाढि गएको छ । सभामुख महोदय र यहि गोदावरी बाट अलिकति माथि जाने हो भने त्यसहा सडक अव्यवस्थित भको २ बर्ष बिति सकेको छ त्यो को सरकारको नीति कार्यक्रम मा ल्याउने के पि शर्मा वलि आफै आएरबनाउने हो या बिद्या देवि भण्डारी आएर गर्ने हो यो सरकारको दायित्व रत कार्यक्रम भित्र पर्दैन भने मेरो भन्नु केहि छैन सभामुख महोदय हैन भने हामीले यस्ता कुरामा यथाशिघ्रा ध्यान दिन पर्छ भन्दै मैले हारेकलाई खोप दिने कार्यक्रम ल्याको छ यो दिने विश्वासका साथ कार्यक्रममा ल्याको छ र अर्को कुरा चौथो बर्षमा भए पनि हामी धर्म भनेको अफिमको नसा हो भन्ने राजनीतिक सिद्धान्तबाट अथवा यो धर्मप्रति बिश्वास राखेको सरकारको दल र सुदुरपश्चिम देव भुमी हो यहा सबैलाई आउन आग्रहाको साथ यो नीति तथा कार्यक्रम ल्याउनु भको छ यो २ वटा बुदाको लागि म धन्यबाद दिन चाहान्छु र पुर्ण रुपमा धन्यबाद दिने कुरा सरकारको उ गर्ने केरे सरकारको कार्यक्रमको आलोछना गर्ने समालोछना गर्ने बिरोध गर्ने र बिगतका क्रियाकलाप को गर्ने समाप्रमाण यो सदनको अगाडि प्रस्तुत गर्ने सुदुरपध्चिमका नागरिकलाई फेरि अहिले सम्म के गरेका छन भन्ने कुरा आउदो कार्यक्रममा गर्ने छ भन्ने कुराहरु आफ्ना कुराहरु राख्दै सभामुख महोदय यो पत्र त्यसस्तो नहोस जुन पत्र यो निवेदन गर्दै न्युटन ले आफ्नो छोराको प्रिन्सिपल को लागि लेखेक चिठि पत्र यहाहरुले आफ्नो छोराको लागि लैखेको चिठिको साथ दिन भन्दा बढि रहाने छैन भन्ने सँघिय सरकार तेस्रो पटक भने सँगत गरेर यो अहिलेको हाम्रो माननीय मुख्य मन्त्री ज्युले परिवर्तन सहित जाने भाव सहित जाने योजना देखेको छ । ८ दिन भन्दा बढि यो कार्यक्रम पनि छैन आउनु भयो भने हामी गर्ने जाने छौ र सुदुरपश्चिमको देब भुमीमा आउन को लागि देबि देवताहरुलाई सम्झेर कसरि यो सुदुरपश्चिमका नागरिकको समृदिको लागि आज यहाका नागरिकहरुको सँभामुख महोदय गरिखाने हरेक नागरिक हरुको लागि हरु आक्रान्त सम्वोधन गर्ने गरि तपाईको तिनलाई अहिलेको सम्झना रहेको त्यो लाई सम्झना हुने गरि ल्यायो भने यो सरकारलाई धन्यबाद दिने छु सुध्रिने सुधार हुने वाटोमा गयो भने सुदुरपश्चिम बासीले पनमी ग्रने छ यो सांसदले पनि देख्ने छ मेरो बिबेकले पनि देख्ने छ अन्यथा हामीले मैले फेरि पनि बने मर्म जुन चिठिको जस्ता छन त्यो चिठिका मर्म आफ्नै किसिमका रहेका छन ७ दिन भन्दा बर्ता यो बजेटको आयु रहने छैन भन्ने आफ्ना बिचारहरु राख्दै म आफ्ना भनाईहरु राख्न चाहान्छु धन्यबाद ।

माननीय प्रकाश रावल

माननीय सभामुख महोदय, आ.ब २०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम सु.प का मन्त्रीले टेबुल गर्नु भको छ कार्यक्रमको स्वागत गर्न चाहान्छु । र ०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रमको पुर्ण समर्थन

पनि गर्न चाहान्छु र यो अत्यसन्तै महात्वपुर्ण ढंगले बिगतका योजनाहरु कार्यान्वयननका कुराहरु हुन वा योजना बिनियोजनका पक्षहरुको समीक्षा सहितको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छ र यलाई एक यक बुदामा व्जख्या गर्नुभन्दा पनि योलाई अक्षर पालन गरेर हामीले कार्यान्वयन गर्यौं भने हामीले सफलता प्राप्त हुने कुरामा हामी बिश्वस्त छौ तथापि योकार्यान्वयन गर्ने कुरामा कतिको समय परिस्थितिले यलाई हामीले त्यो लाई समातेर अगाडि बढ्न सक्छे अहिलेको कोरानाको महामारी बिगत २ बर्षका बजेटहरु हामी कोरोनाको कारणले प्रभावित भएको छ सु.प प्रदेश सरकारले योजनाहरु कार्यान्वयन गर्ने कुराको लागि प्रत्येक चौमासिकमा २०% र दोस्रो चौमासिकमा ४०% र तेस्रो चौथो हुदै देश भित्र सम्पुर्ण कार्य गर्ने भनेर अगाडि बढेको थियो तर तथापि ०७७८/०७८ मा पहिलो कोरोनाको कारणले गर्दा त्यसहा पनि ठुलो कार्यान्वयनमा यसले प्रभआव पारेको छ र यो ०७७/०७८ पनि त्यसहि ढंगले गयो र भोलिको दिनमा यो ०७८/०७९ पनि त्यससतै नहोस यसको लागि अहिले धेरै सम्भावनाहरु हामीले प्राप्त गरेका छौ त्यससको लागि भोलि हामीले कोरोनाको सम्भावनाको लागि गरोस र अहिले प्रत्येक जिल्लाहरु निषेध आज्ञाको कारणले बन्द भएका छन उद्योद धन्दाहरु कलकारखानाहरु बन्द भएका छँन रोजगारी हरुसमाप्त भएको छ भोलि त्यसले अर्को बिपत्ति निम्त्याउने कुरा तिर जाने कुराहरु अहिलेको यो बजेटले समेट्न जरुरि रहेको छ र यसको लागि सबै भण्दा ठुलो कुरा भनेको यो निषेध आज्ञलाई छिटो भन्दा छिटो समाप्त गर्नको लागि हामीलाई ठुलो सु.प बाशिलाई खोपको ब्यव्थापनमजति छिटो गर्न सकिने छ त्यो त्यसति नै छिटो व्यवस्था हुने छ भन्ने हामीले बिभिन्न धाकका कुराहरु हुन रोजगारीका समस्याहरु हुन यो कुराहरु हाम्रा अगाडि आउने छेनन् भन्ने यसमा हामी कति अगाडि बढेका छौ भन्ने कुरा यसमा प्रदेश सरकारले पनि महात्वका साथ अरु कुरा भन्दा पनि अन्य बिकासका कुराहरु अन्य अन्य मा धेरै जानु भन्दा पनि पहिलो कारक काम भनेको जनतालाई सुरक्षित गर्ने कुरा प्रत्येक नागरिकलआई सुरक्षित गर्नेकुरा ठुलो हो भणने मलाई लागेको छ । र यसमा अवश्य पनि हाम्रो सु.प प्रदेश सरकारले आफ्नो योजना बनायार आफ्नो योउटा हामीले बिगत ०७२ को भुकम्पमा साहगत प्राप्त गर्नेलाई म समवेदना व्यक्त गर्न चाहान्छु तथापी त्यसले हामीलाई एउटा अवसर पनि दिएको थियो त्यो भनेको हाम्रो संविधान प्राप्तको लागि बाताबरण बनायको थियो त्यो पनि अहिलेको यो कोरोनाले प्रभावित पारेकोलाई पनि हामीले स्वास्थ्य क्षेत्रलआई समृद पार्ने हाम्रो सु.प प्रदेश सरकार सफल होस यहा स्वास्थ्य बिज्ञान प्रतिष्ठानको एउटा प्रदेश स्तरको स्वास्थ्य बिज्ञान प्रतिष्ठानको योजनालाई हामी अगाडि बढौ र आफ्ने प्रदेशको आयोजना गरौ हामीकहा अहिले पनि गेटा मेडिकल कलेज र सु.प बिश्व बिद्यालय अहिले पनि केन्द्रसरकारको मातहातमा रहेको छ र त्यससै गरि उनिहरुले ल्याका कुराहरु यदि शिक्षण प्रतिष्ठानका कुराहरु यदि समितिले बनाउने हो भै राखेको छ यदि त्यो प्रतिस्ठान भयो भने सेति र महाकाली लैजाने हो भने हामी सँग रहेका २ वटा अस्पताल पनि हामीले सँघिय पठाउने पर्ने अवस्था हुन सक्छ त्यो लाई रोक्नको लागि पनि हामीले स्वास्थ्य बिज्ञान प्रतिष्ठान बनाउने अर्कोलाई शिक्षण अस्पतालको रुपमा स्थापना गर्ने कुरा एउटा कोरोना महामारीलाई एउटा अल्टरको रुपमा पर्योग गरेर शिक्षण अस्पतालप निर्माण गरेर हामीले यो सु.प प्रदेश भरिका मानिसलाई सचेत गरेर अगाडि बढ्ने

जरुरि रहेको छ किन भन्दा हामीले देखेका छौ यो दोस्रो लहारमा अधिकतम मान्छेहरु यो दोस्रो लहारमा कमी भएको कारणले ठुलो क्षति पुर्याउन परेको अवस्था रहेको छ युवाहरुले कोरोना लागि सकेपछि मलाई केहि होईन त्यसहा गयो भने त मलाइ कोरोनाको बिछमा हाल्दिन्छ कोरोनाका कारणले धेरैले ज्यान गुमायको अवस्था पनि रहेको छ त्यो हामीले हास्पिटलको रिपोर्ष बाट पनि प्राप्त गरेका छौ आदरणिय सम्पुर्ण सभामुख महोदय यो मैले भन्ने गरेको थिए जति पनि हाम्रा कैलाली कञ्चनपुरमा कहि बगान डुबान भएका क्षेत्रहरुको बिना योजना भैरहेका कारणले कार्यान्वयन गरिरहेको बजेट हाम्रो त्यसतिकै खेर गैरहेको छ भन्ने कुरा त समीक्षा गर्न जरुरि रहेको छ यलाई गुरु योजनाको साथ त्यो सबै गुरु योजनाको साथ गर्न प्रने हुन्छ र अहिलेको बुदा नम्बर ५२ मा हाम्रा कैलाली र कञ्चनपुरका नदिहरुलाई गुरु योजना अन्तिम छरणमा पुगेको कुरा यहा मैले सुन्न पाय यसको लागि पनि म प्रदेश सरकारलाई धन्यबाद दिन चाहान्छु । र अन्य कुराहरु अत्यसनतै महात्वपुर्ण ढंगले उठेका छन अहिले अर्को कुरा भनेको होल्डिंङ सेन्टर कैलाली कञ्चनपुर र दार्चुला बैतडिका सिमामा अब हामीले होल्डिङ सेन्टरको निर्माण गरौ हाम्रो रोजगारीको थलो भनेको भारत हो भारतमा जाने काम जतिसुकै महामारी आए पनि रोक्न सक्ने अवस्था छैन त्यो भएको कारणले सबै नागरिकको स्वास्थ्य परिक्षण गरेर ति नागरिकहरुको हामीले व्यवस्था गर्न सक्यौ भने यो संक्रमणलाई रोक्ने प्रमुख उपाय पनि त्यो हो जस्तो मलाई लागेको छ यसमा पनि प्रदेश सरकारले अत्यसन्तै महात्वपुर्न ढंगले सोच्न पर्छ भन्ने भनाई राख्न चाहान्छु र अन्तमा यो समग्र अहिले कोरोनाबाट प्रभावित दिनहु मृकत प्रति भाव पुर्ण गएकोन्जली अर्पण गर्न चाहान्छु र त्यो बाट प्रभावित अथावा संक्रमीतको स्वास्थ्य लाभको कामना गर्न चाहान्छु र माननीय हाम्रो प्रदेश प्रमुख मोहानराज मल्लको देहावसान भको छ उहालाई पनि भावपुर्ण गएकोन्जली दिदै आफ्ना भनाईहरु राख्न चाहान्छु धन्यबाद ।

माननीय शान्ति नेपाली

माननीय सभामुख महोदय, आ.ब २०७८/०७९ को बार्षिक नीति तथा छलफलको कार्यक्रम छलफल मा हामी रहेका छौ कोरोनाको समस्यामा परेको अझै बढि बढि समस्यामा परेको सु.प प्रदेश त्यससवाट मुक्त हुन सकेको छैन हामीले ३ वटा बजेट पारित गरेर सुदुरपश्चिम प्रदेशको बिकासको लागि समृदिको लागि खर्च गरिसकेकेका छौ र उपलब्धिका आधारमा पनि हाम्रा थुप्रै कामहरु भएका छन यो बार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा यो ७६बुदा सम्म समीक्षा गरेको छ त्यससमा गहु धान बिघामा उत्पदादन पनि भएको कुरा लेखियको छ बन तिर अति क्रमण भएको कुरालाई पनि सरकारले लेखेको देखिन्छ यसको क्रममा शिक्षित क्षेत्र र भौतिक र पुर्वाधार को बिकास पनि बनेका छन थुप्रै बनेका छन यसको लागि प्रदेश का थुप्रै कुरा यहा गत बर्षको नीतमा आएको कुरा कार्यक्रममा पनि गएको देखेको छु त्यससको लागि प्रदेश सरकारलाई धन्यबाद दिन चाहान्छु । हामीले जुन नयाँ व्यवस्थामा सँघियतामा सरकाको जुन धर्म निरपेक्षता जुन व्यवस्थाको लागि हामीले हाजारौ को बलिदान दियका थियौ हामीले त्यससको लागि पनि सँघर्ष गरेका थियौ हामीले परिकल्पना गरेको सँघियता जनताको लागि प्रेरणाको स्रोत बन्ने छ र न्यायिक हुने छ भन्ने कुरा कल्पना गरेर हाम्रो देश संघियतामा गएको थियो त्यसहि अनुसार नै होला माननीय

सभामुख महोदय अहिले सँघिय सरकारमा उच्च र उच्च नैतिकता भएका माननीय प्रधानमन्त्रीले हाम्रो सुदुरपश्चिम र कर्णाली प्रदेशलाई सबै भन्दा बडि बजेट दिनु भएको छ र यसको लागि म उहालाई धन्यबाद पनि दिन चाहान्छु यो लाई समृदिको लागि हो कि क्या हो त्यससैले ३३ अर्ब बाट घटायर २३ अर्बमा झारेको कुरा पनि संघिय सरकारलाई अनुरोध गर्न चाहान्छु यो संवेदनशिल कुरामा प्रदेश सरकारले यस पछाडि पारियको प्रदेशमा आएको बजेटमा किन घटाईयो यसमा हामीले संकलल्प प्रस्ताव हामीले यहि सदनबाट आवश्यकता मैले देखेको छु र नीति तथा बजेट माथिको मैले समर्थन पनि गर्न चाहान्छु र मैले यो हामीले जति पनि गरे पनि अन्तमा व्यवहारमा कार्यान्वयनको पक्ष यकदम कमजोर रहेकोछ हामी बितरण मुखि पुजि भएका छौ तपाईको अझै उत्पादन मुखि तिर लागेका छैनौ माननिय सभामुख महोदय हाम्रो प्रदेशमा ९ वटा मन्त्रालयका कुराहरु रहेका छन गरेर ७ वटा मन्त्रालय रहेका छन त्यो अनुसार ७ वटा मन्त्रालयले गुरु योजनाको रुपमा एउटा शिर्षकमा पाईलोट कार्यक्रम अझै समेटेर लैजान जरुरि रहेको छ त्यो सबैलाई समावेश गर्न प्रने देखिन्छ । माननीय सभामुख महोदय जनता सँग स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रम हामीले यो यकदमै संवेदनशिल परिस्थितिमा यो पनि जोडेर लैजान जरुरि रहेकोछ प्रादेशिक स्तरिय मानसिक उपचार हास्पिटल मैले यो भन्दा नीति तथा कार्यक्रम भन्दा पनि अगाडि पनि राखेको थिए यो नीति तथा कार्यक्रममा आउछ कि भन्नेलागेको थियो तर त्यो आउन सकेन यो पनि यकदमै जरुरि रहेको छ र यक दिनमा अन्तमा एउटा नमुना कार्यक्रम गर्नु प्रछ माननीय सभामुख महोदय नेपाल पनि यकदमै संकटमा रहेको छ यसको लागि पनि बैकल्पिक कार्यक्रमहरु हाम्रो रहेको छ कम्तिमा हाम्रो कार्यक्रमहरु रहेका छन त्यो बेला सरकारको थुप्रै जमीनहरु रहेको छ हामी सँग बाजो रहेको हेरेर बिभिन्न तपाईको सिचाई गर्ने बिभिन्न कार्यक्रम भित्र राखेर हामीले तो राख्न जरुरि रहेको छ मानीय सभामुख महोदय अनि आर्थिक पारदर्शिका कुरा गर्छौ हामी आर्थिक पारद्रशिता आर्थिक आर्थिक नियमको लागि पनि मन्त्रालय स्तरमा पनि कम्तिमा सार्बजनिक स्तरको सुनुवाईको जरुरि रहेकोछ गर्नु प्रने देखिन्छ नत्र हामीले कति काम गयौं त हामीले नीति तथा समीक्षामा मात्र आउने सार्बजनिक हामीले गर्न नसक्ने बजेट कम हुने प्रचार कम हुने भएको देखिने र उपलब्धिमा कमजोरि देखिने यो पनि कमजोर भको देखिन्छ यो पनि जान्न जरुरि रहेको छ माननीय सभामुख महोदय अनि हाम्रा ठुला उद्योगको लागि सुझावको रुपमा हामीले सबैलाई माश १६ भट्ट १६ भटमाश १६ भन्ने तपआईको खर्च प्रणाली देखाको जस्तो देखिन्छ त्यससमा हामीले कम्तिमा ठुला उद्योगलाई सहायोग गर्ने मझौला उद्योगलाई अनुदान गर्ने र अन्य साना नया उद्यमीहरुलाई का लागि सहुलियत हिसाबले ऋण उपलब्ध गराउने अहिलेको हामीले राखेका छौ तर नीति कार्यक्रममा गर्दा यकदमै पहुछ नभएका बर्गको लागि त्यो यकदमै आकसको फल आखा तरि मर भन्ने भको छ सामान्य बर्गले त्यो ऋणको प्रकृया पुर्याउदा पुर्याउदै त्यो भन्दा पनि कोरोना होला जस्तो रहेको छ हाम्रो यस्तो भको कारणले कार्यान्वयनको पक्ष अलि जनतालाई सहायोग राहात गरिब यकल महिलालाइ बादि राजि सबैलाई तपाईको सजिलो हुने गरि हामीले पुर्याउन जरुरि रहेको छ हामीले नया युवाहरु के गर्नु पर्छ भन्ने सोछ बनायर आएका युबाहरु अब डिग्रि गयौं जागिरको लागि अब केहि गर्छौ अब हामी केहि गर्छौं भन्ने कुरा रहेको छ यहा

यसैले सहाकारी धायको छ कहिले कृषि बैंक धायको छ रे उले ऋण पाको छैन यलाई पनि अलि जिल्ला एउटा बैंकलाई हामीले हाम्रै मार्फत गर्ने हो कि बनायर बित्तिय संस्था भएको बैंकलाइ गर्ने हो कि अथवा जिल्ला स्तरको गर्ने होकि यलाइ पनि अलि व्यवस्थित तरिकाले गर्न जरुरि छ अनि बझाङमा भएको हामीले तामा खानि तपाइको लुवा खानि हामीले ४ बर्ष भै सकेको छ यो सदनमा बोल्न लागेको माननीय सभामुख महोदय यसको उत्खनन को लागि र प्रशोधनको लागि हामीले सोच्न जरुरि रहेको छ र त्यो जिल्लामा त हाम्रो यकदमै महात्वपुर्ण जडिबुटि यार्सा गुम्बा को संरक्षणको लागि प्रदेश सरकारले केहि न केहि गुरु योजना बनायर यलाई पनि केहि पलाम बनायर लैजान जरुरि रहेको छ यो भनेको हाम्रो सम्पति हुन प्रदेशका जल जंगल ले भरिपुर्ण प्रदेशलाईहामीले कसरि यसको ब्यापक प्रयोग गर्न सक्छौ यसको सन्दर्भमा पनि तपाईको यकदम गुरु योजनामा राखेर आउन जरुरि रहेको छ यार्सा गुम्बा लगायतका धेरै अनेक थरिका हामी सँग रहेका छन यसका लागि हामी प्रदेश मातहातका स्वास्थ्य कर्मी सुरक्षा कर्मी तपाईको पत्रकार जको यो कोरोना महामारीको बिरुद्धमा अग्रपंक्तिमा खटियका तपाईको राष्ट्र सेवक कर्मचारी उहाहरुलाई प्रोत्साहान भत्ताको पनि कार्यान्वयन मा लैजान जरुरि रहेको छ माननीय सभामुख महोदय यसलाई पोनि तपाईको बलियो पारेर लैजान जरुरि रहेको छ महिला र पिछडियको र पछाडि परेको हाकमा हामीले प्रदेश सरकारमा महिला मन्त्री भै रहादा त अब महिला बालबालिका बनाउने सक्या छैनौ बनाउन सक्या छैनौ तर यो गाउपालिकामा नगर पालिकामा खालिमहिला शाखा मात्र रहेका छन महिला तथा बालबालिका शाखा भनेर जिल्लामा व्यवस्था गर्नको लागि हामी जोडदार माग गर्न चाहान्छु यकदमै अप्ठ्यारो भएको छ व्यवस्थित तरिकाले काम सञ्चालन गर्न पाउन सकेको छैन माननीय सभामुख महोदय यसमा पनि जोडदार माग गर्न समावेश गर्न अनुरोध यो हामी निर्माण व्यवसायका कुरा हामी संघिय सरकारलाई अरुलाई अरुलाई देखायर दोस लगाका छौ माननीय सभामुख महोदय प्रदेशमा हामीले जुन जुन भएका ठुला खालका पलान छन हाम्रा गरेका यि निर्माण गरेका यि कम्पनीका समयमा काम गरेको छ कि छैन र तपाईको समय भित्रउ र उत्कृष्ट काम गर्न कम्पनीलाइ कार्यक्रम अथवा प्रोत्साहान रकम यहा राख्न म अनुरोध गर्न चाहान्छु र समयमा काम गर्न लापरबाहि गर्ने जनतालाई ठग्ने नटेरने नीतिलाई नटेरने निर्देशनलाई नमान्ने निर्माण कम्पनीलाई यथा शिघ्रकार्बाहिको लागि पनि यो सदनबाट जोडदार माग गर्न चाहान्छू योले पनि जनतालाई बितेष्णा समयमा काम सम्पन्न नहुने मजदुरको समयमा मजदुर गरेको पैसा पनि नपाउने यो समस्या पहाडि जिल्लामा तमाम देखा परेका छन अलपत्रमा प्रने सिडियो ले फोन गर्दा पनि नउठाउने नेताहरुले फोन गर्दापनि नउठआउने यो समस्या व्यवहारिक रुपमा यो छलिआएको कुरा हो र यलाई पनि जोडदार तरिकाले यो प्रदेश सरकारले अगाडि बढाउनको लागि अनुरोध गर्न चाहान्छु र अन्तमा बिभिन्न पहाडि जिल्लामा गाजा खेतिको व्यापक रहेको छ हिजो माननीय ज्युले पनि उठाउनु भको थियो यलाई पनि व्यस्थित बैज्ञानीक रुपमा हामीले कसरि सञ्चालन गर्न सक्छौ हाजारौ युवालाई यो रोजगारीको सिर्जना गर्ने कुरामा प्रदेशसरकारले बिशेस ध्यान गरेर यो जो कोरोना महामारीको एउटा चुनौति आएको छ यसको सामना गर्नको लागि हामीले एउटा स्वास्थ्य त यस पछि २ बर्ष पछिका संसदहरुहाले अर्को

कार्यकालमा निर्वाचित भएर आएका सांसदले अस्पतालकालागि त धेरै नकाराउन पर्ला हामीले त्यो बिश्वास लियका छौ स्वास्थ्यको लागि खोप सबै भन्दा छिटो जनतालाई जिउ धनको रक्षा गर्न र बजेट हरु खर्च गर्न हुदैन त्यो व्यवस्थित गर्नको लागि १० वेडको भए पनि सक्षम डक्टर जनताको घरघरमा पुग्न सक्ने गरि रोगिलाई राम्रो सँग हेर्न सक्ने गरि सबै खालका रोगि को प्रबाहा को लागि म अनुरोध गर्न चाहान्छु र अन्तमा यो बजेटको पुर्ण समर्थन गर्दै मेरा भनाई यहि राख्छु धन्यबाद ।

माननीय श्यामलाल राना

माननीय सभामुख महोदय, सुदुरपश्चिम प्रदेश सरकारले आ.ब २०७८/७९ को सिद्धान्त र नीति जुन यो सम्मानीत सदनमा पेश गरेको छ यस माथि छलफल चलिरहेको अवस्था छ र यो नीति तथा कार्यक्रममा ७६ वटा बुदामा बिगतको कार्यक्रमको समीक्षा गरेको छ र २२६ वौटा बुदामा बजेटको सिद्धान्त र नीतिको बारेमा छलफल गरेको छ वास्तवमा भन्नै पर्ने हुन्छ समीक्षा अलि हातारमा आएको छ र यो अधुरो पनि छ अपुरो पनि छ ।बिगतमा हामीले जो योजना बिनियोजित गर्यौ ति के कति सम्पन्न भए तिनको अवस्था के छ सडक हुन पुल हुन या भवनको अवस्था हुन हामीले बिगतमा बजेटमा व्यवस्थापन गरेका ति च्याम्बर कोल्ड स्टोर लगायतका कुराको कति सम्पन्न भए र कुन कुन ठाउमा सम्पन्न भए त्यो यो सदनमा जानकारी हु जरुरि रहेको छ र त्यससैगरेर सुपथ मुल्य पसलहरु र प्रदेश परिबाहानका कुराहरु कहा पुगेका छन त्यससको तथ्याक पुरक तरिकाले समीक्षा गर्न जरुरि रहेको थियो त्यो अलि अधुरो भएको जस्तो भयो त्यो कारणले यो सदनलाई झक्याउने किसिमको समीक्षा गर्न हुदैन म यसमा सुझाव दिन चाहान्छुर हामी यो सम्मानीत सदनमा सरकारको मात्र छर्चा भैराखेको छ हुन्छ यसको गतिबिधि सरकारले यो काम गर्न सकेन यो ढिला सुस्ति भयो यो अनियमीत भयो भन्ने किसिमको हामी कुरा गर्छौ र म यहा एउटा कुरा के मैले भन्न खोजेको छु भने हाम्रो प्रदेश सरकारले ४ वटा समिति बनाको छ र त्यो ४ वटा समितिको पनि आफ्ना जिम्मेवारी रहेका छन र उनिहरुका पनि आफ्ना काम कर्तब्य हरु रहेका छन सरकारलाई समयमा संयमीत बनाउने काम कहानेर त्रुटि भएको छ भन्ने कुरा औल्याउने ति कसले औल्याउने भन्ने कुन समिति अन्तर्गत पर्छन ति समितिले आफ्नो जिम्मेवारी बहान गर्नु पर्छ भन्ने जस्तो मलाई लागेको छ र अहिलेको जुन नीति तथा कार्यक्रम आको छ माननिय सभामुख अर्थ मन्त्री ज्युलाई धन्यबाद दिन चाहान्छु बधाई दिन चाहान्छु यकदम सर्टिकमाआको छ धेरै कम पनि छैन बढाई छढाई पनि छैन बिगतमा हामीले हेर्यौ धेरै नाराले भरियको कार्यक्रम आको थियो कति नारा पुरा भयो त्यो कुरा हामी हेरिसकेका छौ र केहि राम्रा कुरा पनि बिगतमा भएको छ मलाई लाग्छ यो बिगतको सिकाई र अनुभव हो अहिलेको जुन कार्यकर्म रनीति सिद्धान्त आएको छ यो मैले राम्रो सँग अध्ययन गरेको छु माननीय सभआमुख महोदय यले २ खालको कार्य गरेको छैन एउटा के हो भने जसले केहि गर्न चाहादैन त्यससलाई यले छुदै छुदैन र अर्को के हो भने दिनभरि चिया पसलमा बसेर गफ गरेर साझ श्रिमति सँग राम्रो खाना माग्ने बर्गलाई यले छोयको छैन बाकी सबै बर्गलाई यले पक्षलाई छोयको छ यदि कसैले केहि गर्न चाहान्छ भने हामी नेपाली दाजु भाईका छोराछोरिहरु सबै मेहानति पौरखि छन त्यो भको कारणले हामी बिदेश पनि कठोर परिश्रम गरेर हामी

रेमीटान्स भित्र्याईरहेका चौ त्यो भको कारणले ति पौरखि हातलाई सहायोग गर्नको लागि सरकारले जे नीति ल्याको छ त्यो लाई बजेटमा ढाल्न जरुरि रहेको छ यलाई बजेटमा रुपान्तरण गर्नु पर्छ त्यो कारणले यो सहाज रुपले जनताले गपभोग गर्न सक्ने किसिमले आउनु पर्छ अमेरिकाको हेनरि कोडको कहानी कसैलाई थाहा होला सायद प्राविधिक शिक्षा पढिसकेपछि गरिबिको कारणले पढ्न नसकेर औजार मात्र खेलाउने गर्थे उनि अहिले भारत लगायत अन्य देशमा गनको कम्पनी रहेको छ कम्पनीका टेक्टरहरु हामीले अहिले यहा छलाईरहेका छौ । अहिले अमेरकामा ठुला बायुयान बनाउने उसको कारखाना रहेको छ बिजनैस को लागि उनलाई सोध्दा खेरिमा विद्वानहरुले तपाईको राय के छ यसमा मान्छेले कसरि प्रगति गर्स सकिन्छ भनेर सोध्दा उहाले यउटै स्टेटमेन्ट के भन्नु भाको थियो भने खल्तिमा हात हालेर सफलताको शिखरमा पुग्न सकिदैन म त्यसति मात्र भन्छु भन्नु भको थियो उहाले त्यो भको कारणले खल्तिमा हात हालेर सफलताको शिखरमा पुग्न सकिदैण खल्तिमा हात हालेर कसैले त्यो केहि गर्न चाहान्छु भने त्योलाई यले छूदैन र केहि गरौ भन्ने जाँगर हो यदि हामी सँग जनताले यलाई सदुपयोग गर्न सक्छ तर सरकारले यलाई भोलि कार्यान्वयनको पक्षामा निर्देशानलय बनाउने सवालमा नियमावली बनाउने सवालमा यलाई सहाज ढङ्गले जनताले उपयोग गर्न सक्ने खालको नियमावली बनाउन रछ बाहाना मा बिभीन्न झन्झटका कठिनाई दियर त्यसलाई कार्यान्वय नगर्ने किसिमको सुझाव म दिन चाहान्चु मैले धेरै समय लियन धेरै माननीय साथिहरुले आफ्ना सुझावहरु दिनु भको छ आयुर्वेधमा बेल भन्ने कुरालाई अमृतको रुपमा लिईन्छ जंगलमा वेल पाक्यो यो खालि म अलिकति व्याख्या गर्न चाहान्छु अनि कागलाई के लाग्यो भने जंगलमा त कोहि आउदैन त्ससकारणले यो पाकेको बेल छ यलाई खाने म मात्र त छु नि मैले नै खाने हो र साच्चिकै उले बेलमा चुच्चो हान्दा फुटाउन सकेन र खान सकेन र त्यो बेल कस्तो हुन्छ भने पछि आफै खस्दैनजब त्यो सड्छ बर्खा लाग्छ अनि त्यससमा किरा लागेको हुन्छ जब त्यससको डाँठ कुहिन्छ अनि खस्छ र त्यो लाई कुनै जिब जन्तुले पनि खादैन त्यसलाई जंगलि सुगुर बदेलले मात्र खान्छत्यो गनाई सकेको हुन्छ त्यससकारणले त्यो कोहि खान सक्दैन र त्यससको जस्तो दशा हुन हुदैन त्यससै कारणले कहानी बनेको छ कि कागलाई बेल पाक्यो हार्ष न बिसमात त्यो कारणले हामीले नीति तथा सिद्धआन्त ल्याका छौ यसको लक्ष्य प्राप्त गर्नको लागि बजेट आवशध्यक रुपमा बिनियोजन गरेर र सार रुपमा हाम्रो सुदुरपश्चिमका सबै पक्षका जनताले उपभोग गर्ने किसिमको बनाउन पर्छ भन्ने सुझाव दिदै यो नीति तथा कार्यक्रमको स्वागत गर्छु धन्यबाद नमस्कार ।

माननीय तारा लामा तामाङ्ग

माननीय सभामुख महोदय, सबभन्दा पहिलेत यो आठौ अधिवेसनको सफलताको शुभकामना दिन्छु । र यो प्रदेशमा आज हामी सुदुरपश्चिम प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रमको छलफल गर्दा प्रदेश प्रमुखबाट बाछक भएको बारेमा छलफल गरेका छौ म नया प्रदेश प्रमुख ज्युलाइ ब्यक्तिगत रुपमा सुदुरपश्चिममा उहाको बसाई सफल होस राम्रो होस सके सम्म अलि राम्रो प्रदेश प्रमुख रहोस यहि शुभकामना दिन चाहानछु । र यो भन्दा अगाडि निबर्तमान हुन भएका हाम्रा प्रदेश प्रमुख शर्मिला

पन्तलाई पनि कार्याकाल शफलता पुर्बक सम्पन्न गरेर जानु भयो उहालाई पनि सु.प का बासिन्दाको तर्फबाट बधाइ धन्यबाद दिन चाहान्छु । र हामीले प्राप्त गरेको संघियताको कार्यान्वयनको शिला शिलामा यो पर्देश सभाको पहिलो प्रदेश प्रमुखहाम्रो सुदुरपश्चिमको चेलोमोहान राज मल्ल ज्युको जो असमाहिक निधन भयोत्यससले हामी सबैलाइ दुखि तुल्याको छ र त्यो हाम्रो प्रदेश सभाबाट पनि शिक प्रस्ताव पारित भैसकेकेकोछ । त्यसहि पनि म ब्यक्तिगत रुपमा उहाप्रति गएकोसुमन ब्यक्त गर्न चाहान्छु । र यसो हेर्दा सछअयताको प्रयाक्टिस संघियतको अभ्यास राम्रो भको जस्तो लाग्छ केन्द्रको प्रतिनिधिको रुपमा चिनिने प्रदेश प्रमुख तिनवटा फेरियको रहेछ र अन यो लाई अभ्यास नै भन्नु पर्छ अब केन्द्र सरकारको सदस्यको रुपमा हाम्रो प्रदेश प्रमुखलाई चिन्दछ । त्यो भको कारणले यो अभ्यास भै रहेको छ र यो नीति तथा कार्यक्रमको बारेमा यो हाम्रो प्रदेश सरकारले ३ बर्ष पार गरेर यो चौथो नीति तथा कार्यक्रम आउदा मैले यति मात्र भने यो धेरै सांसदहरुले टिकाटिप्पणी सल्लाहा सुझाव दिएको बाबजुत होला आज सत्ता पक्षाको ले भन्दा पनि प्रतिपक्षले नै यो बुझ्न प्रछ हामीले यो धेरै राम्रो छ मैले पनि व्यक्तिगत रुपमा भन्दा यो देरै राम्रो रहेकोछ । राम्रो आको छ ब्यक्तिगत रुपले समर्थन गर्छु मलाई मेरो यो दलको तर्फबाट निर्देशन पनि आको छ आज दलको नीति तथा कार्यक्रम पास गर्ने हुनाले पक्षमा बोल्नु भन्ने जारी गरेको छ समर्थन गर्नु भन्ने आको हुनाले सत प्रतिशत समर्थन गर्दै यकदम राम्रो आको छ तर म प्रदेश सभा राम्रो मात्रै भन्नलाई हो भने यति धेरै दिन हामी किन बोल्नु प्रयो राम्रो मात्र भन्न लागि हो भने यति धेरे सांसदलाइ किन बोल्न दिन परो भन्ने हो । संसद जनताको प्रतिनीधित्व गर्ने जनताको बोल्ने अड्डा भको कारणले सबैले मन फुकायर बोल्ने बोल्दा बागमती प्रदेशको माननीय जस्तो हाराजक तरिकाबाट होईन बोल्दा साह्रै लाछरी पन गरेर यकदम राम्रो छ भनेर कहि बिग्रि पो हाल्छ कि राम्रो भन्दा पनि त्यो राम्रो कुन शब्दले भन्ने त्यो फुल बुट्टा भरेर अब बागमती प्रदेशको जस्तो यति टुलो अशिष्ट व्यवहार जुन लोकतन्त्रमा त्यससतो बोलि बोल्न हुदैन त्यससतो निन्दनिय हो त्यससको हामीले सक्यो भने यो प्रदेश सरकारले बोल्न पर्छ र राम्रो हुदैन हामी अहिंसाको पछि लाग्ने पक्षधरले त्यो पनि जनताको यो अड्डामा र अर्को समर्थनको नाममा फुलबुट्टा नै भरेर चिटिक्क पारेर बोलियो भने भोलि जनताले केर भन्लान हो यो जनताको अड्डा जनताको प्रतिनिधिहरुले बोलेको ठाउ भाको हुनाले यसमा हामीले बोल्दा निर्धक्क बोल्नु पर्छौं निर्धक्क बोल्दा प्रदेशको नेतृत्व गर्ने कार्यकारिको नेतृत्व गर्ने हाम्रो मुख्य मन्त्री र उहाको सरकारले पोजेटिभ लिनु पर्छ राम्रो कुरालाइ राम्रो भन्नु पर्छ किनभने बहाश छलफल बट नै निस्कने हो राम्रो कुराहरु सभामुख मार्फत म मुख्यमन्त्री लाई के अनुरोध गर्न चाहान्छु भने मलाई कता म नेपाली मेरो पहिलो भाषा नभाको कारणले मैल त्यसति धेरै प्रशंशा गर्ने प्रने जस्तो त मैले देखेन तर बिपक्षीले हामीलाई भुमरिमा पार्न त खोजेको होईन नराम्रो लाई पनि राम्रो राम्रो भनेर मैले एउटा कुरा मात्र गर्चु म सँग सम्बन्धित मेरो पार्टिलाई यक पटक मेरो म आबद्ध साथिको मेरो साथिलाई मैले सोधे फलना साथिको यो यो बानी सुध्रिदिय त राम्रो हुने थियो नि भनेको मेरो अर्को सहायात्रि साथिले के भन्नु भयो भने उ बिग्रे पो हामी अगाडि बढ्न सक्छौ । उ लाई यस्तै बानी गर्न दिनु न उ बिग्रे पो हामी अगाडि बढ्छौ मेरो त्यो भनाइ उहाको थियो अनि मेले यसतो

भन्न हुदैन यउटै पार्टि भित्र रहे पछि सुधार गर्दै हामीले राम्रो गर्नु प्रछ भने कहि हाम्रा बिपक्ष साथिहरुले हाम्रो प्रंशसा गरेको जस्तो गरेर यतातिर जान खिजेको होइन मुख्यमन्त्रीले यता ध्यान दिनुहुने छ भन्ने हो राजनीतिमा प्रतिस्पर्धा गर्न प्रछ तर तपाई हाम्रो स्वस्थ प्रतिस्पर्धा भयो भने स्वस्थ बहास भयो भने त्यससको मीठो फल हाम्रो सु.पका जनताले प्राप्त गर्न सक्छन त्यो भको कारणले हामी त्यसतातिरजाउ बोल्ने ठाउमा बोल्दै नबोल्ने र नबोल्ने ठाउमा बोल्ने काम त सांसदले गर्न भएन नी हो सुदुरपश्चिम सरकारले धेरैकाम गरेको छ तर हामीले हाम्रो कार्य सैलिको कारणले त्यससलाइ प्रचारमा ल्याउन सकेनौ म यउटै उदाहारण के भने मेरो निर्वाछिन क्षेत्रमा मेरो घर भन्दा ३०० मी. पर अस्ति कार्यक्रममा पनि आयो । त्यसहा ६५ बिघा भनेर प्रछलित ठाउ हो त्यो तर त्यो ग्रिन बेल्ड पनि अहिले मासियको हुनाले अहिले ९ बिघा पनि जोडेर ७४ बिघा भको छ त्यो ७४ बिघामा भको खेति बिउ बिजन कार्यक्रम हाम्रो कृषि मन्त्रालयले गरेको छ मेरो बाट ३०० मीटर रहेकोछ मेरो प्रदेश सभाको सांसदको क्षेत्र पनि तर अधिकारिक रुपले भन्ने हो भने मलाइ थाहा छेन अहिले सम्म कसले कसरि गरिरहेको छ कस्तो कार्यक्रम हो भनेर प्रचार गर्न सकिरहेको छैन किनभने त्यसतिधेरै जानकार नभको कारणले राम्रो काम गरिरहेकोछ तपाई अहिले सेक्टरमा जानुस राम्रो काम गरिरहेका छन होला शुरुमा भको कारणले त्यो कारणले अझै के रहेको छ भने हामीले सुधार गरेर जान पर्छ मैले यो नीति तथा कार्यक्रममा एउटा कुरा आउछ होला भन्ने जस्तो लागेको मेरो दृष्टि त्याहा नपुगेको हुन सक्छ मैले शुरुमा नैभने मेरो मातृभाषा मेरो नेपाली भए पनि पहिलो भाषा नेपाली नभएर मेरो पहिलो भाषा तामाङ भको कारणले पनि अलि नबुझ्या पनि हुनसक्छ मैले के सोचेको थिए भने हाम्रो प्रदेशमा ईन्डियामा धेरै जाने बढि जसो भुभआग ईन्डियाले जहिले पनि अतिक्रमण गर्न खोज्ने बिकासको आयोजनामा रोक लगाउने अहिले पनि वेलौरिमा हुलाकि सडकमा काम गर्न लाग्यो भने त्यसहा आएर डराउने धम्काउने काम गर्ने र कञ्चनपुर देखि दार्चुला सम्मकहि पनि सिमा व्यवस्थित नभको हुनाले केन्द्र सम्म सम्न्वय गरेर नीति तथा कार्यक्रम मा आउला भनेको मेरो माग के रहेको छ भने यो सबै ठाउमा हामीले ठुलो बजेट लगानी गरेर ठुलो संरछना निर्माण गर्न नसके पनि तारबार ईन्डियासँग गर्नै पर्ने देखिन्छ तारबार गर्दा खेरि ईन्डिया सँग नराम्रो व्यवहार हुदैन तपाई हामी सँगै बस्ने दाईभाई छुट्दा एउटा घर अलग हुदा त त्यसहा पर्खाल लगाउने दिवाल बनाउनेअलि हुने खाने बर्गको है नहुने को हुदैन पर्खाल लगाउने दिवाल लगाउने यउटै आमावुबाको कोखबाट जन्मेको बच्चाहरु त्यससतो गर्ने अनि राष्ट्रियताको सवालमा हामी यो कदम उठाउनै पर्छ यो गर्नै पर्च र त्यो भन्दा पछि भारतमा जाने काम ग्रने कामदारहोस या त्यसतिकै जाने होस यलाई व्यवस्थित रुपले आउने र जाने व्यवस्थापन हाम्रो सरकारले शुरु गर्नै पर्छ भन्ने किन भने यले धेरै शंकट आउन सक्छ भविष्यमा त्यो भको कारणले यो आउछ कि भन्ने लाको थियो तर त्यो आउन सकेन र छाङ्ग्रु खास गरेर दार्चुलाको व्यासमा प्रदेश सरकारले केहि काम गरेको छ तर अझै त्यसतिले पुग्दैन त्यो ठाउमा उहाहरुलाई हामी नेपाली हौ हामी सुदुरपश्चिमेलीजनता हे भन्ने अनुभव हुने गरि त्यो ठाउमा बसेको जनताको लागि हामीले देखाउन पर्छ र गर्नु पर्च र सिमामा खटियका सुरक्षा कर्मिहरु कुनैपनि बस्ति होस त्योलाई व्यवस्थापन गर्न हामीले प्रदेश सरकार छ भन्ने

गरि काम हामीले गर्ने गरि बजेटमा आउने बिश्वास पनि गर्न चाहान्छु र माननीय हरुले धेरै कुरा गरि सकेको हुनाले मैले बुदागत रुपमा गयन म फेरि पनि अनुरोध गर्छु हामी त बोल्न सक्छौ बोल्छौ र जुन बर्ग बोल्न सक्दैनत्यो को लागि संघर्ष पुर्ण जिवनमा त्यससको ब्यक्तिको पक्षमा यो बजेट आवस अपाङ्गको किन नहोस बिशिष्ट बहुप्रतिभा भएका त्यससता ब्यक्तिहरु किन नहोस चाहे दलित बादि माझि अथवा लोपोन्मुख जनजातिहरु र यिनको पक्षमा केहि सरकारले ग्रयौ है भन्ने गरि आवस भन्ने मलाई लागेको छ र हामी यो सरकार अहिले कम्न्युष्टको भको कारणले पनि बर्गिय हिसाबले आधारभुत न्युनतम गरिबि रेखामुनि रहेको यदि त्यो बाहुन नै गरिब क्षेत्रि भए पनि उहाहरुको लागि पनि बिशैस कार्यक्रम यो प्रदेश सरकारले गरोस हाम्रो प्रदेश सरकारले गरेको छ भन्ने यो पनि समेट्न परो र कोरोना कहारको त हामीले म बिज्ञ होईन ब्याख्या गर्न चाहान्न यो रकेट प्रक्षेपण गरेकोछ कोरोनाको तेस्रो लक्षण आउदै छ भनेर त्यो भको हुनाले हामी यो सँग जुध्नको लागि हामीले किन तयार हुनेर दुस्मन आएपछि मात्र उलाई लड्ने साधन किन्नु भन्दा उलाई पहिले नै लड्ने साधन किनेर तमतयार किननहुने यस तर्फ यतातिर पनि ध्यान जाने बिश्वास गर्न चाहान्छु र कोरोनाबाट ज्यान लियका ब्यक्तिहरुका लागि प्रदेश सरकारले के गर्न सकिन्छ स्म्बोधन गरियोस र कोरोनामा अहोरात्र खटियका हरुको लागि के सरकारले गरिराखेको छ थाहा छ मलाई अझ के गर्न सकिन्छ त्यससको लागि जावस र कोरोनाबाट प्रभावित ब्यक्तिको लागि हाम्रो सरकारले गर्यो भन्नेर अनुभुति दिने गरिकेहि काम गरौ र कोरोनाको बेलामा निस्वार्थ रुपले खटियका संस्था ब्यक्तिको पनि पहिचान गरेर यो सँग भविष्यमा कार्यक्रमको यकता गरेर भविष्यमा सहायोग लियर अझ अरु काममा पनि उहाहरुलाई प्रदेश सरकारले सहाकार्य गरेर अझ अगा डि बढ्ने कुरामा म यकदम प्रदेश सरकारले यो गर्नेछ भण्नेमैले बिश्वास गरेको चु र अर्को कुरा धेरै आको हुनाले धेरै लामो गर्न चाहेन प्रदेश सभा प्रदेश सचिवालय लाई अहिले हाम्रो मुख्य मन्त्रीले मात्रै सांसदको धेरै भुमीका नगरिकन सरकारमा हुनुहुन्छ उहा २ जना बाहेक सबै सदको समय प्रदेश सरकारमा भन्दा सभाका भको कारणले यो सभाको गरिमा कसरि बढाउने त्यो तर्फ ध्यान जावस यहा मैले भन्न मील्ने कि नमील्ने साच्चै यलाई सरकारको साखाको रुपमा हेरेको जस्तो हामीलाई लागेको छ है यदि त्यो लाग्दैन भने यो यस्तो गर्या छभने हामीले हाम्रो हैसियतले हेर्दा छ वटै प्रदेशको हाम्रो यहा फष्ट क्लास स्तरको रहेको छ प्रदेश सरकारको तर्फ बाट यलाई ल्याउछु भन्नु भको थियो तर यो देखिएन ल्याउनुस ल्याउन सकिन्न भनेयो यो कारण हो भनेर हामीलाई चित्त बुझाउनुहोस अर्को पटक हामी बोल्ने वाला छैनौ हैन भने यहा कम गर्ने कर्मचारी यहाका सांसदको क्षमता अभिबृदिको लागि केके गर्न सकिन्च त्यो तर्फ पनि ध्यान जावस राजधानीको कुरामा राजधानी पहिचान र प्रदेशको नामकरणको त्यो समृदि भको कारणले त्यो बेलामा छिटो बनाईयो तर अहिले ल्याउदा के कारणले रोकेको छ किन त्यसहा पुग्न सकेको छैन गत आ.ब मा आज भन्दा ३६० दिन अगाडि प्रदेश सँघको अर्थमन्त्रीको भाषणमा सुदुपश्चिमको राजधानी यथेष्ट बजेट बनाउन आज भन्दा १५ दिनमा त्यो हुने तर हाम्रो प्रदेश र सँघको समन्यवको कमी भको हो या हाम्रो पालामा गर्ने गर्या त्यो होला भन्ने प्रदेश हामीले तोकेकोमा हामीले राजधानी सञ्चालन गर्न पावस हाम्रो मूख्यमन्त्रीलाई त्यसहा भेट्न पाइयोस भन्ने सोचेको थियो त्यो

कुरा हुन सकेको छैन । यदि त्यो गर्ने हो भने अझै पनि त्यसहा जान सक्छन त्यो भको कारणले त्यो तर्फ बजेटमा नीति कार्यक्रम मा आको छ मलाई थाहा छ यहि बर्ष कसरि जान सकिन्छ यसमा जानलाई म आग्रहा पनि गर्न चाहान्छु र फेरि पनि म यउटै कुरा आह्वान गर्न चाहान्चु अनुरोध गर्न चाहान्छु हामी शुरुवाति छरणमा को सांसद भएको कारणले यहि बाट सरकार बन्ने भकोकारणले पछि अब आउने सांसद पछि आउने सरकारले पनि हामीले गरेको सिको राम्रो सिको सिक्ने गरि त्यससतो काम गरौ प्रदेश सभाले पनि आफुले गरेका कुराहरु नजिरको रुपमा स्थापना होस र सरकारले पनि आफुले बोलेका कुराहरु यो मुख्यमन्त्रीले बोलेको कुराहो त्यो भको कारणले यो भयो है भन्ने कुरा होस तर यो बाहिर जन गुनासो के रहेको छ भने हामीलाई भन्ने यिनिहरु बोल्छन मात्रै त्यसति गर्दैनन् हुन्छ भन्छन मात्रै हुदैन कहिल्यै भन्दैनन् बरु हुदैन भने हुदैन भन्ने हुन्छ भने कति हुन्छ त्यसति बोल्ने अनि यथेष्ठ कुरा प्रष्ट कुरा गर्न पर्यो यहा मनमा एउटा कुरा राख्ने बोल्ने अर्को काम गर्ने अर्को हामीलाई आरोप यस्तो आउने गरेको छ त्यो भको कारणले हामीले त्यो बाट जोगिनको लागि हामी यक जुट भएर अगाडि बढौ र म फेरि पनि नीति तथा कार्यक्रम राम्रो आको छ यलाई सकिन्छ भने सबैले यकमतका साथ समर्थन गरौ र आज हुने यो नीति तथा कार्यक्रममा म सबैलाई यसको पक्षमा मतदान गर्न वा आप्नो अभिब्यक्ति वा मतजाहेर गर्न अनुरोध गर्छु र बिपक्षि दललाई पनि अब धेरै नलुक्नुस खुला रुपले मत दिय हुन्छ भन्दै बिदा हुन्छु धन्यबाद

माननीय बलदेव रेग्मी

माननीय सभामुख महोदय सर्ब प्रथम बागमती प्रदेश सभामा प्रधानमन्त्री प्रति दिएको अभिब्यक्तिमा म घोरभर्सना ब्यक्त गर्न चाहान्छू राजनीति फरक फरक कोर्षमा अगाडि बढेको छ आज यउटै पार्टिबाट यउटै चिन्हबाट जनता बाट हामी जन प्रतिनिधि फरक फरक अभिब्यक्ति र फरक फरक पाटामा उभिन पर्ने भको छ भने पछि हाम्रा बिरुद्धमा प्रचार गरेर अत्याधिक आप्नो बल लायर रोक्न खोज्ने नेपाली कांग्रेसले मध्यमार्गि बाटो समाको छ त्यो बाटो समाउदा समाउदा सरकारका प्रतिनिधिलाई कतै तालीबजि हाल्छ कि भन्ने हामी तिर आखा फर्काउने काम भै रहेको छ यो राजनीतिक घटना क्रम हो बिशेस गरेर अब सरकारको जो नीति तथा कार्यक्रम आएको छ यसमा धेरै कुरा यले बिगतको अनुभवलाई पनि यले समेटेको छ र केहि कुराहरु निरन्तरताको लागी छुटेको छ त्यो सन्दर्भमा मैले धेरै भन्न चाहान्न समय यकदम कमरहेको छ बिसेस गरि मलाई यो प्रदेश सभाले समेट्न नसकेको कुराअहिले मानीय हरुले उठाउनु भयो तर भएको के हो यति खेर हामी यो पहाडि क्षेत्रमा यसको लागि क्षेत्रमा केहि नबोलेको पायको छु मैले बिशेस गरेर गत बर्षको नीति तथा कार्यक्रम मा यो ५५ नम्बर बुदामा मानव बिकासको सुचांकको बुदामा बिकासमा मा सहायोग गरेर अगाडि बढेको बाजुरा क्षेत्रको समग्रको बिकासको लागि मा बिशेस मा जोड दिइराखेका छ भन्ने कुरा बुदा नम्बर १४६ मा बाजुरा बझाङ र दार्चुला लगायतका जिल्ला मा सञ्जाल बिकासका कुरा लगायत अन्य कुरामा हामी यो सायद अब यो महाशुस भएको हो कि निरन्तरता मैले पायन एउटा महात्वपुर्ण कार्यक्रम स्वरोजगार बिकास कोष कार्यक्रम मा सम्बोधन गरेको छैन अब हामीले धेरैलाई हामीलाई आवश्यक परेको छ त्यो लाई अहिले

हामीले त्यो लाई निरन्तरता दिन सकेको छैन अब अहिले कुरा उठिसकेको छ राजनीतिमा त्यससको सदस्य त्यो हुदैन त्यसति खेर बिशेस त्यससमा आफै म क्रियाशिल त्यो कोरोना आएको छ त्यससको म यो बाछन कुरा गर्न चाहान्न त्यसहि जुन ढंगले आएको छ त्यो अनुसार त्यो कागजमा सम्झौता भएको छ त्यो अनुसार काममा केहि हुन सकेको अवस्था हुन सकेन त्यो अहिले बिशेस हाम्रो गरेर हाम्रो आर्थिक मामीला योजना मन्त्रीले हाम्रो बाजुरा लगायत हाम्रो पहाडि जिल्लामा हुदा यहा समितिमा सदस्यहरु को गर्प पनि त्यसहा पुगेको थिए र त्यो कार्यक्रम घुमघामको लागि अलि महोत्सवमा अलि उ भको जस्तो लाग्यो किनकि कार्यक्रमको यो लागु भको पाईदैन र त्यो भनेको तत्काल भनेको सम्बोधन क्वालिफाईड हुने मेरो निर्वाछन क्षेत्रमा पनि यहा बाट निर्बाछन क्षेत्रमा आफ्नो मुख्यमन्त्री लाई मैले कुनै यउट बजेटगको थाहा पाको मैले थाहा पाको चैन तर तत्कालिन अवस्थामा गरेका थिए त्यससैले यलाई पनि एउटा सरकारको रुपमा आगामी दिनमा अगाडि कसरि आउने सक्छ त्यो लाई कसरि ल्याउन सकिन्छ अब त्यो बारेमा पनि म बिशेस गरेर अब सरकारको ध्यानाकर्ष गर्न चाहान्छु मैले यो किताब भित्र खोज्दा सबै कुरा गलत नै खोज्न तिर लागेन म अलि अलि राम्रो कुरा पनि खोज्न पर्छ अब अभिब्यक्ति पनि फेरि हिजो गरेको कुरा आज हाम्रो उहि निरन्तरता हान्छ हाम्रो बिचार यउटै रहेको छ हामी जनताबाट निर्वाचित प्रतिनीधि हौ पार्टि पनि २५% जिम्मेबार भए पनि ७५% जनता प्रति उत्ततदायित्व भएको कारणले उहि बिचारको आएको छ र त्यसहा अत्यसधिक आवेगमा बोल्ने आज अत्यसधिक मलम लाउन तिर बोल्ने आज गाला मुसार्न तिर लाग्ने र भोलि नराम्रो तिर छ भन्ने हामीले यहा उभिसकेपछि जनताको प्रतिनिधित्व गरेर बोल्नु पर्ने अवस्था यहा बोल्दा आवेग बिबेक पुर्यार बोलन पर्यो बिवेक गुमायर आबेगमा आएर बोलेको कुरा त सहि हुदैन त्यससैले म बिसेस गरेर केहि कुरा सरकारलाई पनि हो अहिले यो नीति तथा कार्यक्रम मा आएको छ यो एउटा बजेटमा नआउने कुरा मैले देखे यो आजको मीति सम्म हाम्रो ३ बर्षको अवधि भरिमा सबै बाट राम्रो हुदैआईरहेको छ किनभने भोलिको बजेटमा अलि मोलावस भन्ने हिसाबले आएको परम्परा हो अब हिसाब किताब बजेटको बेला हुन्छ नीति तथा कार्यक्रम अनुसार बजेट आयो कि आएन त्यो क्षेत्रलाई समेट्ने कि समेटियन त्यो ठाउको जनता न्याय हुने गरि हामी सँग के रहेको छ तर त्यसहाको जनतालाई न्याय हुने कि अन्याय हुने नीतिमात राम्रा कुरा ब्याख्या गर्यो हुदैन तर त्यसतिका बाबजुत पनि म त अहिले सम्म अलि अलि राम्रो अलि नराम्रो भन्दै थिए अरु पनि राम्रो कुरा पनि आयो अलि नराम्रो कुरा पनि आयो बएका गरेका कुराहरु आउदा उहि गतिमा आएको छ र न्यनतम योजनामा ५० हाजार रुपिया र रकम दिने कुरा रहेको छ यो यकदम राम्रो कुरा रहेको छ दुर्गम क्षेत्रमा जनसेवामा आधारित जनतासँग रोजगारी कार्यक्रम आएको छ यो यकदम महात्वपुर्ण कार्यक्रम रहेको छ स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित नेपाली कागज उद्योगलाई बिउ पुजि उपलब्ध गराउने र उत्पादनलाई सरकारी कार्यमा सहायोगपुर्याउने कुरा आएको छ कोरोना संक्रमण महामारी रोगको लागि नागरिकलाई खोपको कुरा आको छ १२२ बुदामा त्यससतै १३७ बुदामा पहाडि जिल्लामा स्तरीय अस्पताल र तराईका जिल्ला मा भौतिक अवस्था र आवश्यकता हेरि साझेदारिमा २५ शैयासम्मको अष्पताल निर्माण गरिने निर्माण गरिसकेको कुरा

आएको छ यसकोलागि पनि म सरकारलाई धेरै धन्यबाद दिन चाहान्छु माननीय सभामुख महोदय ग्रामीण क्षेत्रको बिकासको लागि खरको छानो बिस्थापित गर्ने नीति आबास सुधार कार्यकर्म पनि राम्रो कार्यक्रम आएको छ महामारी नियन्त्रण रोकथाम तथा उपचारको लागि सबै अस्पताला जनस्वास्थ्य प्रयोग शालाको क्षमता बढायरमोलिक्युलर सेट अफ प्रयोग शाला मा गर्ने कुरा भएको छ त्यससतै गरेर कारागार को मा सुधार भएको छ त्यससतै गरेर प्रदेशको स्थानीय बाढि को कुरा तमैले अगि पनि भने अब म केहि सुझाव को नीति पनि सरकारले ल्याको छ अब त्यससमा हामी जनताले पनि भोलिको दिनमा आप्रबासिको नभएर जनताले त्यो हुने किसिमको भोलिको आउने बजेटमा समेटियोस र बिशेस गरेर भोलिको आउने बजेटमा त्यो समेटियोस भन्ने सल्लाहा सुझाव अब यो कोरोनाको कारणले धेरै लिन सकेन सरकारले राय सुझाव त्यससेले केहि अपुरा रहेका पनि हुन सक्छन त्यससैले त्यसलाई बजेटमा कसरि पुर्णता दिने छ र सबैले यसमा पास ग्रने खालको बजेट आउने छ भन्ने मेरो आफ्ना भनाई राख्दै मेरो भनाई यहि राख्न चाहान्छु धन्यबाद ।

माननीय गेल्बु सिंहा बोहारा

माननीय सभामुख महोदय, आज हामी सुदूरपश्चिम प्रदेशका माननी प्रदेश प्रमुख ज्यूबाट नीति तथा कार्यक्रम बाचन गर्नु भएको कार्यक्रम र माननीय मुख्यमन्त्री बाट यस गरिमामय सदनमा टेबुल गरेको यो नीति तथा कार्यक्रमको छलफलमा रहेका चौ सर्बप्रथम त म जुन हाम्रो नेपालमा जुन उद्देश्यका संघियता आएको थियो त्यो अनुसार जुन यो सु.प को चौतर्फ बिकास गर्ने कार्यक्रम रहेको थियो त्यो अनुसार नै टेकेर आफ्नै देशमा हाम्रो आ.ब २०७८/०७९ को कार्यक्रम आउने छ भन्ने बिश्वासका साथ शुभकामना पनि व्यक्त गर्न चाहान्छु । माननीय सभामुख महोदय सर्ब प्रथम त म यस सु.प का प्रथम प्रदेश प्रमुख माननीय मोहान राज मल्ल ज्युको असमयिक निधन भयो त्यससको लागि भावपुर्ण गएकोन्जली अर्पण गर्दै यस कोरोना महामारीको कारणले यो सु.प प्रदेशमा देहावसान भएका सम्पुर्ण दाजुभाई दिदि बहिनि हरु को पनि भाव पुर्ण गएकोन्जली अर्पण गर्दै यस कोभिडको कारणले स्वास्थ लाभ गर्नु भएका र हाल उपचारमा भैरहेका र अस्पतालमा स्वास्थ्य लाभ गर्नु भएका सम्पुर्ण प्रति पनि म स्वास्थ्य लाभको कामना गर्न चाहान्छु । माननीय सभामुख महोदय हाम्रो सु.प को मलाई लाग्दछ यो सु.प हिमाल पहाड बिभिन्न बिभिन्न किसिमका बातावरण र धेरै कुराहरु यले गरेको छ फेरि पनि सु.प प्रदेश मा हामीले सुरुका आ.ब देखि नै केहि सु.प लाई आर्थिक रुपले सबल पार्ने किसिमले यो सु.प प्रदेश जल स्रोतमा धनि रहेको छ धेरै अगाडि रहेको छ जंगल मा जडि बुटि र यक यक क्षेत्रमा पनि हामीले यहि किसिमले उबेला देखि नै नीतिगत एउटा प्रोसेस चालेको भए बजेटको आज कमी हुने थिएन बन्ने मलाई लागेको छ र अहिले पनि ढिलो भएको छैन यतिका बर्ष सम्म पुगेका हामीले स्टार्टिङ सम्म गर्न सक्ने हाम्रा लागि यो दुखद कुरा रहेको छ यो क्षेत्रमा वास्तबमा हामी पहाडी हिमाली जिल्ला बिभिन्न यहासम्म पैसा यसलाई प्रशोधन गर्ने कुरा पनि हामी गरिरहेका छन मैदानमा पुगेको जस्तो देखिन्छ त्यसस क्षेत्रमा पनि हामीले ध्यान दिन जरुरि रहेको छ र म के सुन्ने गरेको छु भने नीति तथा कार्यक्रम सबै राम्रो छ बजेट पनि राम्रो छ तर त्यससको कार्यान्वयन पक्ष फितलो भयो बन्ने कुरा गर्छौं । तथापि

म के भन्न चाहान्छु भने हाम्रो संघियताको मर्म अनुसार प्रत्येक बिगतका दिनमा हामीले आफ्नै घर आगनमा पाउने गरेको सुविधा वा अफिस भनौ अहिले पनि त्यो हाफिसहरु हाम्रा जिल्लामा हाम्रो सु.प को उपस्थिति रहेको छैन त्यसले गर्दा फेरि पनि कार्यान्वयनको पक्षामा केहि कमी भएको हो कि भन्ने पनि लागेको छ रत्यो भएको कारणले पनि सरकार को ध्यान जाव भन्ने म अनुरोध गर्न चाहान्छु त्यससको साथे अस्ति मात्र हाम्रा अर्थ मन्त्री ज्युले उहाले ब्रिफिङ गर्नु भको थियो त्यससैगरेर उहाले हाम्रो कर्मचारीको जुन परिपुर्तिको कुरा गरिरदा गरिअहिले हाम्रो प्राबिधिक सेक्टरमा मात्र हाम्रो ६५% कर्मचारीको पनि कमी रहेको उल्लेख गरेको थिए त्यससै गरेर त्यसतातिर पनि हाम्रो सरकारको पनि ध्यान जाने छ भनेर मैले बिश्वास लियको छु र त्यससै गरेर हाम्रो जुन एउटा कालापानि लिम्पियाधुरा र लिपुलेकको नाममा यक किसिमको बिशेस बजेट यो सु.प प्रदेशबाट व्यवस्थापन भको थियो र त्यससको लागि म धन्यबाद पनि दिन चाहाणन्छु र त्यससमाभएका कामहरुको मैले अस्ति पनिकेहि फोटोहरु मैले माननीय मन्त्रीको मेसेन्जरमा पनि पठाको थिए र हालाकि त्यो क्षेत्रमा जुन कालापानि क्षेत्रमापैदल मार्ग जानेनिर्माण सम्पन्न गर्ने अवस्थामा छ तर त्यो कालापानी सम्मै पुग्ने अवस्थमा छैन र त्यसहि कार्यक्रम अन्तर्गत त्यो क्षेत्रमा बिद्यालय भवन लगायत अन्य स्वास्थ्य चौकिको भवन र त्यो लगायत बिगतमा नैनिर्माण भएको तर अलि जिर्न अवस्थामा रहेको स्वास्थ्य चौकिमा पनि केहि मर्म सम्भारका केहि ल्यावका सामना हरु पनि यो सु.प को प्रदेश सरकार बाट उपलब्ध गराईयोसभन्ने त्यससको लागि म हार्दिक धन्यबाददिन चाहान्छु र त्यससको क्षेत्रको बिद्यार्थिलाई छात्रबृतिको पनि ब्यवस्था ग्रने कुरा रहेको थियो गत बर्ष प्रदेश सरकारबाट खाद्यान्नको पनिहेलिकप्टर बाट दिनु भको थियो त्यससको लागि पनि मैले छैन किनभने त्यो क्षेत्रको भुगोलबाट अहिले स्वयन अर्थ मन्त्री तत्कालीन आन्तरिक मामीला योजना तथा कानुन मन्त्री त्यो क्षेत्रमा पुग्नु भको छ र त्यससको साथै माननीय मुख्य मन्त्री ज्युपनि गाठि बजार सम्म पुग्नु भएको कारणले मैले त्यससको बारेमा धेरै भण्न चाहेन तसर्थ म यो नीति तथा कार्यक्रमा नआको हुनाले त्योलाई पनि निरन्तरता दियोस भन्नेकुरा राख्न चाहान्छु त्यससै गरेर हाम्रो दार्चुलामा आफ्नै गाउपालिकाको सदरमुकाम मा पुग्नको लागि पनि सडक बाटोको कमी रहेको छ बिगतका दिनमा पनि हामी रातो माटो त्यो बाट रकम बिनियोजित भएको थियो तर मैले पटक पटक अनुरोध गर्दा पनि अहिलेसम्म त्यो बाटोलाई बहुबर्षे योजनामा लान सकियको छैन त्यो मेरो निर्वाचित क्षेत्रमा अहिले सम्म एउटा पनि बहुबर्षे ठेक्का नभको कारणले यो सडकलाई जसरि पनि यो आउदो बजेटमा यो राम्रो बजेट सायद बहुबर्षे ठेक्कामा राख्दिनु हुने छ भन्ने मैले आशा लियको छु र त्यससैगरेर आज हामी लीम्पियाधुरा लिपुलेक र कालापानीको कुरा गर्दा खेरि त्यसस क्रममा बिगतका दिनमा त्यससै क्षेत्रबाट राष्ट्रिय पञ्चायतका सदस्य र तत्कालिन बन मन्त्री बिछको र त्यसससै क्षेत्रका संबिधान लेखेम सहायोगि माननीय पठान सि बोहारा र त्यससै गरेर दार्चुला जिल्ला बाट निर्वाचित र कालापानीको बारेमा यक लाईन प्रथम पटक काठमांडौलाई काला पानीको पिडा किन दुख्दैन भन्ने लेखका साथ तत्कालिन अवस्थाम काला पानिका बारेमा जुन दरो रुपमा एउटा सरकारको ध्यानाकर्ष गरेको थियो र म यो सम्मानीत सदनमा ति को स्विकार्यको नाममा निजको क्षेत्र मा एउटा शालिकको व्यवस्था होस र र

कमसेकम हामीले उनिहरुलाई महात्वपुर्ण योगदान पनि हामीले त्यो क्षेत्रको भुगोलको लागि र त्यो कालापानी क्षेत्रको लागि उहाको देन रहेको छ त्योलाई यक किसिमले सम्मान हुने छ त्यसको लागिपनि हामी सरकारको ध्यान जाने छ भन्ने लागेको छ र सँगै हामी कोरोनाबाट प्रभावित पनि भएका छौ र कोरोनाको कारणले धेरैले ज्यान गुमायकाछन र केहि समयमा हामी कोभिडको खोप पनि लगाउने समयमा रहेका छौ र बिगतमा जुन ईन्डियाबाट आएको मलाई लाग्च फागुन २३ गते यता लगायका जुन प्रथम छरणमा लगायका ले पनि जुन दोस्रोडोज नपाको अवस्था रहेको छ तिनिहरुको पनि के हुने हो त्यससको व्यवस्थाको लागि पनि म सरकारको ध्याना कर्षण गर्न चाहान्छुर पछिल्लो समयमा जुन चिन बाटआएको भेरोसेल खोप छ त्यससको पनि सम्पुर्ण सु.प बासिले समान रुपमा त्यो खोप उपलब्धहोसया हालै सँघिय स्वास्थ्य मन्त्रालयले चिन सँग जोडियका स्थानीय तहामा त्यो खोप कुनै उमेर समुहा नभएर त्यो भेगका स्थानीय तहलाई लगाउने भन्ने एउटा निर्णय भएको छ त्यो अनुसार हाम्रो सुदुरपश्चिम प्रदेश को जुनजिल्लामा पनि हाम्रो जुन चिन बोर्डर सँग जुन स्थानीय तहाहरु रहेका छन तिनलाई पनि यो जो भेरोशेलको खोप छ त्यससको लागि पनि म माननीय सभामुख मार्फत त्यो स्थानीयतहामा उपलब्धहोस भन्ने कुरा पनि राख्न चाहान्छु । र एउटा कुरा के राख्न चाहान्छु भने म बिगतका पनि भन्ने गर्थे हाई जहिले पनि बसाई सराईको एउटा भनौ न कैलाली कञ्चनपुरमा यो दिन यस्तो आउन सक्छ जुन बेला हामीले कैलाली र कञ्चनपुरको जनघनत्व बढेर हामीले बसाई धेरै प्रोबलम हुन सक्छ त्यो भएको कारणले यो सु.प प्रदेश सरकारले बसाईसराईमा जुन हिमाली पहा डी जिल्लालाई पनि उहाहरुले पनि कुन किसिमले आफ्नो ठाउ छोड्न बाध्य नहुने श्रत्रमा पनि बिकास पुग्ने जस्तो तपाईको स्वास्त्यको क्षेत्रमा होस या सञ्चारको क्षेत्रमा होस या सडक सञ्जालको क्षेत्रमा होस त्यसता तिर पनि सरकारको ध्यान जाने छ भन्ने कुरा राख्न चाहान्छु र अन्तमा म के भन्न चाहान्छु भने बिगत देकि हामी वास्तवमा के सिकाईको कारणले पनि होला र केहि कोभिडको कारणले पनि होला हामीले जुन गतिमा जुन स्पिडमा जान चाहेका थियौ त्यो गतिमा जान सकेनौ त्यससैले म अहिले पनि के भन्न चाहान्छु भने हामीले बिगतका कामको आत्मा साथ गर्धे र त्तकाल त्यो अवस्थामा हामी बाट केहि कमजोरि भको छ भने त्यो पनि बिचार गर्दै हामीले जुन अपेक्षाका साथ हाम्रो सु.प प्रदेश सरकार र सँघियाताको जन्म भएको थियो त्यो अनुसार सु.प को बिकास गर्नमा हामी सम्पुर्ण निर्वाचित माननीयहरुको ध्यान जाने छ र अन्तमा जुन किसिमले यो नीति तथा कार्यक्रम आको छ त्यो अनुसार नै भोलिको दिनमा देश बनायर हाम्रो बजेट आउने छ र हाम्रो सु.प को मुहार चेन्ज हुने छ भन्ने हामीले सोछ्र राखेका थियो त्यो अनुसार नै सु.प को बिकास हुने छ भण्ने कुराहरु यहा राख्दै बिदा हुन्छु धन्यबाद ।

माननीय सदस्यहरु,

प्रदेश सरकारको आ.व.२०७८।०७९ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम माथिको छलफलमा बोल्ने समय यही समाप्त हुन्छ ।

माननीय सदस्यहरु,

अब म, माननीय मुख्यमन्त्री त्रिलोछ्न भट्टलाई सुदूरपश्चिम प्रदेशको प्रदेश सभा नियमावली, २०७४ को नियम ३८ को उपनियम (२) बमोजिम प्रदेश सरकारको आ.व.२०७८।०७९ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको छलफलको क्रममा उठान भएका प्रश्नहरुको जवाफ दिन समय दिन्छु ।

माननीय सभामुख महोदय प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रमको छलफलको क्रममा उठेका कुराको बारेमा यो सदनमा मेले कुरा राख्न गै राखेको छु सर्ब प्रथम त म नेपालको समग्र परिवर्तनमा सहिद हुनु भएका सम्पुर्ण सहिदहरुलाई गएकोन्जली अर्पण गर्न चाहान्छु बेपत्ता नागरिक घाईते योद्धा हरुलाइ सम्जन चाहान्छु । प्रदेश प्रमुख को पनि निधन भको छ उहालाई पनि म गएकोन्जली दिन चाहान्छु । शोकाकुल परिवारलाई सम्वेदना दिन चाहान्छु । आज बिश्व कोरोना महामारीको कारणले र पिडित छ र हामी पनि त्यो बाट अछुतो रहेका छैनौ र यो दौरानमा कोरोना संक्रमणबाट मृत्यु भएका सम्पुर्णलाई गएकोनजली दिन चाहान्छु उपचारमा रहेकालाई स्वस्थ्य लाभको कामना गर्न चाहान्छु ।

माननी सभामुख महोदय, प्रदेश सरकारले ल्याको नीति तथा कार्यक्रम मा छलफल ब्यापक भएको छ यसमा माननीय सदस्यहरुले सुझाव आफ्नो सैलिबाट दिनु भएको छ यसको लागि सर्बप्रथम म प्रदेश सरकारको तर्फबाट सबैलाई धन्यबाद दिन चाहान्छु किनभने सरकारले ल्याको नीति तथा कार्यक्रम मा छलफल गरेर त्यो लाई पाश गर्ने कुरा र त्यो अनुसारको बजेट ल्याउने कुरा सरकारको पहिलो दायित्व हो र त्यो अनुसार नै हामीले अगाडि बढ्ने प्रतिबद्धाता पनि छ र स्वाभाबिक रुपबाटा नीति तथा कार्यक्रममा आफ्ना बिषय उठ्ने कुरा आफ्ना धारणा आउने कुरा सरकारलाई सुझाव दिने कुरा र सरकारलाई आलोछ्ना ग्रने कुरा र सरकारलाई अझ स्पिडमा जावस भनेर अपेक्षा गर्न कुरा यो जरुरि पनि हो योलाई हामीले अन्यथा लिन जरुरि पनि छैन र सरकारले त्यो लिने कुरा पनि छैन त्यो कारणले सभामुख महोदय मार्फत म सबैलाई के आग्रहा गर्न चाहान्छु भने सम्मानीत सभामा नीति तथा कार्यक्रम सबैको सुझाब बाट पुरा हुनेकुरा हो यसमा छलफलमा उठआन भएका कुराहरु यहा केहि कुराहरु कमी भएको हुन सक्छ नीति तथा कार्यक्रम भनेको सिद्धान्त हो र यलाई कार्यान्वयनमा लगेर जाने भनेको बजेट हो त्यो कारणले यो सिद्धान्त हामीले खेरि केहि कमी भको हुन सक्छ केहि अभाव भको होला केहि निरन्तर अगाडि बढ्ने कार्यक्रम हुन सक्छ केहि समीक्षा हुन सक्छ केहि निरन्तर रहेका कार्यक्रमहरुलाई लेखि नरहानु पर्ने हुन सक्छतर यो सबैलाई मध्यनजर गरेर सबैको सुझाव लियर बजेट निर्माण गर्ने कुरा र यो निर्माण गर्दा सबैलाई महात्व दिने कुरा हो र त्यो कुरामा हामी अगाडि बढ्ने कुरा नै हुन्छ कुरा उठ्छ समीक्षा किन भयो भन्ने कुरा उठ्छ समीक्षा बढि हुन पर्छ भन्ने कुरा पनि उठ्छ समीक्षा बनेको छुट्टै कार्यक्रम हुन पर्छ भन्ने पनि हुनसक्छ अथवा छुट्टै किताब ल्याउन पर्छ भन्ने कुरा पनि स्वाभाविक नै हो प्रदेश सरकारले गर्ने कुराहरु सदनलाई जानकारि गराउने कुरा सरकारको दायित्व हो त्यो भएको कारणले सभामुख महोदय, मैले पहिलो हो कि दोस्रो नीति कार्यक्रममा १० किलो मीटर सडकको कुरा राख्दा खेरि त्यो एउटा मजाक बनेको थियो तर त्यो बेला मैले भनेको थिए सदनलाई ढाट्ने कुरा हुदैन हामीले जे गरेका छौ त्यो नै भन्ने कुरा हो किनभने हामी नया संरछनामा

थियौ त्यो अवस्थामा र अहिले पनि धेरे लामो अवस्था छैन तर हामी नया भन्ने अवस्थामा छैनौ यो कुरा पनि मलाई थाहा छ । तर त्यो पनि गत बर्ष हामीले जुन कार्यक्रम ल्यायौ बजेट ल्यायौ त्यो अनुसारको काम भयो त त्यो हामीले असार मसान्त सम्म हुने प्रगति के हो भैसकेको प्रगति के हो र भैरहाने अगाडि जाने कुराहरुके हुन यो कुरा सदनलाई जानकारी गराउने कुरा एउटा छोटो समीक्षा गर्ने कुरा यो स्वाभाविकहुन्छ र त्यो सरकारको दायित्व भित्र पर्ने भको हुनाले त्योलाई कसैले अन्यथा लिन पर्ने यो लाई मजाक ग्रनु पर्ने जरुरि छैन ।

सभामुख महोदय कुरा गर्न चाहान्न सबै कुरा सबैलाई चित्त नबुझ्न सक्छ र नबुझेको कुरा अभिव्यक्त गर्न तर त्यो कुरालाई सरकारले सहि कुरालाई सुझावको रुपमा लिन्छ र हामीले गतको नीति तथा कार्यक्रममा एउटा च्रचाको बिषय भयो देब भुमी सुन्दर भमी भनेको हाम्रो नारा छ सायद कम्न्युष्टको सरकारको भको कारणले जस्तो लाग्च तर यो सरकार गठन भको दिन देखि अहिले सम्म हामीले के भन्दै आका छौ भने सु.प प्रदेश एउटा प्राकृतिक रुपबाट सुन्दर रहेको छ भौगोलिक रुपबाट सुन्दर छ ऐतिहासिक कुराहरु रहेका छन सांस्कृतिक रुपबाट पनि आफ्नो छुट्टै किसिमको रहेको छ र धार्मिक रुपबाट पनि यसको छुट्टै विशेसता छ र त्योलाई हामीले सरकारको कार्यक्रम द्वारा त्यो हामीले व्यववस्थित रुपबाट अगाडि बढाउने कुरा र एउटा धार्मिक रुपबाट अगाडि बढाउने कुरा एउटा सरकारको गलत हुन हुदैन जस्तो मलाई लागछ किन भने हामी सँग जे छ आज संसारको देश हरु जो सँग जे छ त्यो लाई प्रयोग गरेर बिकास गरेका छन यो हामीले सबैले बुझेका छौ हामी सँग जे छ त्यसको प्रचार गर्ने हो र त्यो बिकास गरेर नै यहाको समग्र आर्थिक उन्नति तिर नै हामी जाने हो त्यो भको कारणले यो लआई अछम्म मान्न पर्ने कुनैकारंण छैन हामी लोकतान्त्रिक प्रकृयामा अगाडि बढि सके पछि हो हिजो कुने हामी त्ये पनि मलाई लागेको छ सैदान्तिक हिसाबमा पनि हामीलेयो कुरालाई त्यो नाम बाट धर्मको नामबाट अरु कुनै नामबाट जुन प्रकारको गलत कुराहरु अगाडि बढेका छन त्यो गर्न हुन्न भनेको हो त्योलाई यहा अहिले उठाइरहानु प्रने मलाई लाग्छ त्यसति आवश्यक छैन मैले पटक पटक भन्ने गरेको छु सभामुख महोदय कि यहा हामी सँग जे छ त्यससको प्रयोग गरौ त्यससैले प्रयोग गरेर यहाको बिकास गर्ने हो बिगतमा यो हुन सकेन त्यससकारणले यसको बिकास हुन सकेन हाम्रो सरकारको यो नीति रहेको छ घिषित बाट बिकास गर्ने सरकारको हिजो पहिलो नीति तथा कार्यक्रम देखि लियर अहिले त्यो घोषित हो र त्यसहि भित्र रहेर हामीले काम अगाडि बढाउने हो यद्यति कोरोनाको कारणले केहि बर्षको दौरानमा हामीले जुन गतिमा जान खोजेका थियौ पर्यटनको बिकासमा त्यसति जान सकिरहेका छैनौ त्यससकारणले पनि यो कुरालाईहामीले बिसेस जोड दिन पनि चाहिरहेका छौ त्यो भको कारणले म सँभामुख मार्फत के भन्न चाहान्छु भने यहा उठेका कुराहरु महात्वपुर्ण कुराहरु उठेका छन त्यो बिकासमा उठेका छन त्यो यहाको भौगोलिक हिसाबमा उठेका छन र पिछिडियको ठउमा बिकास हुन पर्ने कुरामा उठेका छन र हामीले हिजो देखि निरन्तर रुपमा गर्दै आएका निरन्तर गर्दै आएका कार्यक्रमको बारेमा कुरा उठेका छन यहाको प्राकृतिक स्रोतलाई कसरि परिचालन गर्ने भन्ने कुराहरु उठेका छन कैयौ कुराहरु संविधानले गर्ने भन्ने भन्दा पनि संघिय सरकार सँग समन्यव गर्न पर्ने

र त्यससको लागि दवाब सिर्जना गर्न पर्ने कुराहरु पनि उठैका छन यि फैमा महात्वपुर्ण कुराहरु हुन र आफैमा यि मनन योग्य कुराहरु हुन र सरकारले यलाई त्यसहि अनुसार कार्यक्रम बनायर अगाडि बढ्ने कुरामा कुनै दुबिधा सबैलाई म यो आग्रहा गर्न चाहान्छु कि यि कुरालाई नै हामीले अगाडि बढाउने छौ र यि कुरालाई नै कार्यक्रम मा तयार गेरर अगाडि बढाउने छौ यहा सबै भन्दा एउटा बढि कुरा मैले भन्ने पर्ने के चाहे भने संसद सचिवालयको बिषयमा यो सभाको बारेमा केहि गरेको छैन भन्ने कुरा आएको छ सभामुख महोदय मार्फत म के भण्न चाहान्छु भने सरकारको जननी त्यो बिषयमा कुरा उठाईरहान र कुरा उठाए पछि मात्र त्यससको बिषयमा बोलेको कुरा मलाई लाग्छ त्यो हुदै त्यससैले यसको समस्या के छ यहाको समाधान के हो यहाको आर्थिक रुपबाट अथवा समग्र रुपबाट ग्रनु पर्ने के हो त्यो बिषय हामीले बजेटमा ल्याउने कुरा हो र त्यो ल्याउछौ कानुनी रुपबाट कहा त्यसलाई के काम गर्न पर्ने छ र कसरि यलाई व्यवस्थित र अहिलको युग सुहाउदो साधन स्रोत सम्पन्न अरु प्रदेशको तुलना कसरि ग्रनु हुन्छ हामी समस्यामा रह्यौ हामीले दलहरुले कार्यालय सम्म पनि हामीले समयमा पाउन सकेनौ हाम्रा समितिहरुले राम्रो तरिकाले बसेरकाम गर्ने ठाउ समेत हामीले गर्न सकेनौ । यो बिगतको एउटा अनुभव हो र यसमा हामी सबै सहामत नै रहेका छौ तर अहिले ऋमीक रुपबाट त्यससको सुधार भै रहेको छ र त्यो गर्दै जाने भन्ने कुरा यो विषयमा सभामुख महोदय मार्थत माननीय सांसदहरुलाई के भन्न चाहान्छु भने उहाले ब्यक्त गर्नु भको छ यो लाई म सम्मान गर्न चाहान्छु यो लाई सरकारले सम्मान गर्न चाहान्छ । र आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम गर्ने कुरामा कुने कमी हुदैन यो कुरा म यहा प्रतिबद्धता समेत गर्न चाहान्छु । र यो सँगै एउटा जोडदार उठ्यो हाम्रो बिकासको मोडेल कस्तो हुने अहिले सारै छलफल गर्न प्रने बिषय सबै भन्दा समस्याको बिषय र सबै भन्दा बढि तपाई हामी सबैलाई अप्ठ्यारोमा पारिराखेको बिषय भनेको के हि भने हाम्रो बिकासको कमोडेल के हो नेपालमा अहिले सम्म बिकासको मोडेल के हो रप्रदेश हरु त ३ बर्ष मात्र भयो हामीले पनि त्यो बनाउन सकेनौ तर नेपालको समग्र बिकास मोडेल के हो भन्ने कुरा अहिलेसम्म त्यो कुराहरु कहि पनि ठोस रुपबाट आउन नसकेको कुरा हामी सबैले बुझेका छौ मैले के चाहान्छु त्यो मेरो मोडेल अथवा प्रदेशको मोडेल अरु कल्ले के चाहान्छ त्यो नै मोडेल अरु यो कुरामा हामी अगाडि बढिरहेका छौ र गम्भिर रुपबाट अगाडि बढ्न प्रने गम्भिर रुपबाट हामीले यसमा अडिन पर्ने र गम्भिर रुपबाट हामीले यसमा भन्नु नहाम्रो अहिलेसम्मको जो सिस्टम रहेको छ त्योलाई बदल्न पर्ने हामी भन्छौ सभामुख महोदय म आग्रहा गर्न चाहान्छु हामी सबैले भन्छौ ठुला कार्यक्रम बनाउ देखिने कार्यक्रम बनाउ एउटा निर्वाछन क्षेत्रमा२ -३ वटा मात्र बनाउ भनेर हामी सबैले भन्छौ तर भन्नत सबैलाई सजिलो नै हुन्छ तर गर्नमा तयार छौ त साच्चै यो हामी गर्न सक्छौ त यसको लागि हामीले उनुहरुलाई मत मागेर आएका छौ उनिहरुलाई कन्भेन्स गर्न सक्छौ त व्यवहारमा अप्ठ्यारो रहेको छ यसतो भको भएब र सरकारले केहि गर्न पर्ने थिएन सबै भन्दा सहाज बाटो नै त्यसहि हुने थियो । हामी आफैले आफैलाई हेर्ने हो भने यसको जवाफ आफै पाउन पर्छ । पाईन्छ जस्तो लाग्छ है मैले यो रोष्टमबाट त्यो जवाफ दिन खोजेको होईन मैले आफैले हामीले आफ्नो जवाफ पाउछौ यो व्यवहारबाट तर हो यो सरकार हो यसले सबैलाई ल्याउन पर्छ एउटा नीति बनायर

। भन्ने छ तर सरकार पनि त हामी सबै बाट बनेको हो अलौकिक शक्तिबाट आएको सरकार त कहि पनि हुदैन सायद त्यसहि मैले सभामुख मार्पत गम्भिर ध्यान जान जरुरि रहेको छ हामीले एउटा बिकासको मोडेल बनाउन जरुरि छ त्यो मोडेल नबनायर हामी समग्र बिकास को जुन कल्पना गरेका छौ साझा बिकासको जो कल्पना गरेका चौ त्यो त्यसति धेरै परिणाम मुखि भएको छैन अर्को कुरा सभामुख महोदय मार्फत म आग्रहा गर्न चाह्छु आज मैले यो कुरा यो सदनमा भन्नै पर्छ हामी भन्छौ साना योजना बनाउन हुन्न सबैले भन्या छौ तर कुनै ठाउका जनताले ५ लाखको बजेट पाउन पनि ठुलो संघर्ष गर्न पर्ने स्थिति छ सँघिय सरकारले हार्दैन स्थानीय तहाले पनि कुनै ठाउमा हेर्न नसक्ने परिस्थिति बन्छ हामी सबैलाई थाहा हाम्रो सबै ठाउमा राजनीतिकरण हुन्छ बिकासमा तर त्यससतो ठाउमा हामी पनि त्यो ठाउको जनप्रतिधि भको कारणले हामी कहिले काहि बाध्य भएर साना योजनादिन पर्ने बाध्यता पर्छ योलाई कसरि तालमेल मीलाउने मैले धेरै पटक चाहे त्यो प्रदेश समन्वयमा हो या अन्तर प्रदेश समन्वयमा काठमांडौमा सम्मानिय प्रधानमन्त्री को नेतृत्वमा जो छ मैले त्यससमा कुरा उठायको छु यसमा तालमेल कसरि मीलाउने सभआमुख महोदय मैले यो तितो सत्यस भन्नै पर्छ स्थानीय चुनावमा मत पायको आधारमा प्रदेशको चुनावमा मत पायको आधारमा सँघिय चुनावमा मत पाको आधारमा जनताले बिकास पाउछ यलाई न्याय कोले दिने कोले सोच्दिने आदर्शमा कुरा गर्न सजिलो छ तर व्यवहारमा जादा खेरि अप्ठ्यारो छ मैले देखेको छु धेरै ठाउमा मत अरुलाई दिएको छ तर त्यसहा बिजय अरु कोहि भएको छ त्यो टोलमा ४ बर्ष सम्म पनि ५ लाखको योजना पाउदैन भने त्यो ठाउमा हामी बन्ने कि नबन्ने के गरेर जनताका आवश्यकताले सबै ठाउमा पुरा नहुन सक्छ । त्यो कारणले बाध्य भएका हुन्छौ हामी कहिले काहि त्यससैले हामीले नीति सिद्धान्तमा परिणाम मुखि बन्छ दोस्रो कुरा र तेस्रो कुरा बिकासकै हाकमा हाम्रा एउटा खानेपानीको योजनाहरु बर्षौ सम्म छलेका हुन्छन हामी त्योलाई शुरुत गर्छौं तर पुरा गर्न सक्दैनौ यसको कारण बनेको २ वटा रहेको छ यसको कारणले भनेको हामी सँग त्यसहा अर्को बर्ष बजेट हाल्ने पैसाको अभआव हुन्छ नया कार्यक्रमको चापहुन्छ नयामा दिउ भने पनि समस्या हुन्च र दोस्रो कुरा भनेको कहिले काहि के हुदो रहेछ भने कहिल्यै सम्पन्न नहोस भन्ने पनि चाहाना हुदो रहेछ त्यसस भित्र के रहेको छ भन्ने एउटा नीति बनाउन पर्ने जरुरि रहेको छ त्यससैले आवश्यकता भनेको के हो खानेपानी सिचाई स्वास्थ्य हो हामी कहि त्यससको लागि सहामत भयौ भने त्यो कुरालाई तार्गेट बनायर अगाडि बढ्यो भने बरु सडक यक बर्ष पुगे पनि हुन्छ तर खानेपानी पुगेन भने त मान्छे वाच्दैन यो कुरालआई हामीले प्राथमीकता दिन सकेका छैनौ र यो कुरा नीति बन्नु पर्ने सिद्धान्त बन्नु पर्ने योजना बन्नु पर्ने र त्यो आधारमा हामीले बन्न जरुरि रहेको छ खास प्रदेश सरकारले गरि राखेको छ र त्यससको परिणाम आउने समय केहि ढिला भएको छ हामीले त्यो प्रयास गरेका छौ त्योनगरेको कुरा होईन त्यो सँगै हामीले अहिले स्वास्थ्यको कुरा सबभन्दा ब ढि उठेको छ अहिले स्वास्थ्य बिश्व मानबको लागि सबै भन्दा महात्वपुर्ण कुरा के भको छ भने स्वास्थ्य सबै चिज नभए पनि मान्छे बाच्न सक्छ तर स्वास्थ्य उपचार भएन भने मान्छे बाच्न अप्ठ्यारो छ भण्ने कुरा अहिलेको यो बिश्वब्यापि रुपमा चलेको संक्रमणबाट थाहा भएको छ संसार नै लकडाउन भयो सबै चिजबन्द भए तर

हामी बाच्न सफल भयौ अब यो २ वटा चिज नभयो भने हामी वाच्न पनि सक्दैनौ । त्यससकारणले अहिले सबैको ध्यान त्यो तिर गएको छ र प्रदेश सरकारले पनि त्यो कुरा मनन गरेको छ र हामी अगाडि बढन खोजिराखेका छौ स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था कसरि गर्न सकिन्च यहाको समग्र स्वास्थ्य क्षेत्रलाई कसरिगर्न सकिन्छ यहाको हाष्पिटलको कसरि स्तर उन्नति गर्न सकिन्छ । त्यो कुराको लागि प्रदेश सरकार लागेको छ तर हामी सँग भएको साधन स्रोत हामी सँग भएको आर्थिक कुराहरु र यले कति धान्न सक्च मैले पटक पटक उठाउने गरेको छु मैले आज सभामुख महोदय मार्फत आज यहा पनि आग्रहा गर्न चाहान्छू यो सम्मानित सदनलाई हाम्रो केन्द्रको आर्थिक बितरण प्रणाली जो छ त्यो न्याय पुर्ण छैन हाम्रो जस्तो सु.प जस्तो प्रदेश कर्णाली प्रदेश जस्ता प्रदेश जो बिगतमा बिकास भएन ति प्रदेश लाइ पनि अरु अलि अलि बिकास भएका प्रदेश समान बितरण भयो बने यहाको बिकास हुन सक्दैन मैले धेरै सार्बजनिक रुपबाटपनि यो कुरा उठायको छु हाम्रो बितरण प्रणाली न्याय पुर्ण हुन पर्छ जनसंख्या भुगोल को आधारमा मात्र बितरण प्रणालीले काम गर्दैन हिजोका बिकास नभका टाउलाई बिकासमा ल्याउनकोन लागि जस्तै हामीले राजनीतिक रुपबाट संवैधानिक रुपबाट व्यवस्था गर्यौ पिछडियको जाति कमजोर बर्गलाई त्यो माथि उठाउनको लागि समावेशिको समानता को आधारमा हामी अगाडि बढ्यौ यो हामीले स्विकार गर्यौं तर भौगोलिक रुपबाट पनि त्यो स्विकार न जरुरि रहेको छ र संघिय सरकारले यो नीति बनाउन जरुरि रहेको छ बित्तिय आयोगले यो नीति बनाउन जरुरि रहेको छ। हैन भने पछाडि परेका बिगतमा बिकास नभएकाले पनि उति नै पैसा पाउने बिगतका बिकास भै सकेकाले पनि उति नै पैसा पाउने हो भने त्योले प्रतिस्पर्धा गर्न सक्दैन र बिकास हुन सक्दैन । यहाकर कमउठ्छ यहा लगानी नै के छ यक चिटो बित्त आयोग सँग छलफल गर्दा खेरि आयोगका मानिसहरुले के गरे भने जहा बढि कर उठ्छ जहा खर्च गर्ने क्षमता बढि छ त्यसहा बढि दिन सकिन्छ भण्ने कुरा भयो जहा तपाईको लगानी नै छैन माउन्टेन एभेरेष्टमा नेपाल सरकारको जति लगानी रहेको छ के अपि शैपालमा छ हामी कर कहाबाट उठाउछौ सम्भव नै छैन क्षमता काठमांडौ बाट एउटा सरुवा भएको कर्मचारीले सुदुरपश्चिममा आयो भने कारबाहि गरेको ठान्छ यहाको खर्चको क्षमता कसरि गर्च त्यो हिजो एउटा प्रणालिले हामीलाई जुन कमजोर पार्यो अहिले पनि त्यो छदै छ । किनभने आर्थिक हामी सँग छैन त्यो भको कारणले यसको अन्त नहुदा सम्म रुपबाट यो कमजोर र बिकास नभको ठाउलाई माथि उठाउन अप्ठ्यारो छ त्यससकारणले यो बिषयमा पनि म सभामुख महोदय मार्फत यो सदनलाई आग्रहा गर्छु र नेपाल सरकारले नेपाल सरकार र बित्त आयोगले पनि यो कुरा मनन गरुन भन्ने म आगर्न गर्न चाहान्छु र यो सँगै धेरै कुराहरु यहा उठेका छन मैले धेरै कुराको जवाफ दिन भन्दा पनि केहि अस्पष्ट कुराको बारेमा केहि राख्न चाहान्छु पहिलो कुरा त अधुरा रहेका योजनाका बारेमा म प्रष्ट गर्न चाहान्छु जुन हाम्रा योजना क्रमागत रहेका छन योजनामा रहेका छन तिनलाई हामीले त्यससको सम्पन्न तिर जानै पर्ने भएकोले पनि हामीले नीति तथा कार्यक्रममा भन्यौ यो स्पष्ट को कस्तो हुन्छँ भने यक बर्ष पैसा छुटियो अलिअलि बाटो बन्यो अलिअलि सिचाई बन्यो अलिअलि खानेपानी बन्यो त्यससपछि पैसा नछुटिने हो भने जनताले पनि त्यससको लाभ पाउदैन र हामीले गरेको पनि त्यो देखिदैन त्यो भकोकारणले हामीले

निरन्तर अगाडि बढाउने कुरा नीति तथा कार्यक्रममा धेरै कुरालाई हामीले के बन्यौ भने गत बर्ष रहेका कार्यक्रमहरु लाई निरन्तर अगाडि बढाउने कुरा र त्यसलाई थप बिस्तार गर्ने कुरा भनेका छौ र केहि माननीय हरुले केहि कुरा उठाउनु भको छ र यलाई हामी ले त्यो आधारमा हामी अगाडि बढ्ने कुरा र हाम्रो बजेट केन्द्रित हुने कुरा र त्यससमा हामी सँग रहेको कुरा जतिरहेको छ त्यसलाई परिचालन ग्रने कुरामा प्रदेश सरकार छ र त्योआधारमा हामी अगाडि बढ्न चाहान्छौ र स्वास्थ्यको हाकमा मैले भनिसके स्वास्थ्यमा हामी बढि नै गर्न खोजिराखेका छौ केहि गयौं पनि हामीले माननीय सभामुख महोदय म आग्रह गर्न चाहान्छु सम्मानीत सदनलाई गत बर्षको कोरोना पछि हामीले स्वास्थ्यको क्षेत्रमा धेरै काम गर्न खोज्यौ तर हामी सँग आर्थिक अभाव भको कारणले धेरै परिणाम तर हामीले त्यो गर्न खोज्यौ चाहे स्थापना गर्ने कुरा हो चाहे त्यो हास्पिटल नया हास्पिटल निर्माण गर्ने कुरा चाहे सबै जिल्ला हाष्पिटल जिल्लाहाष्पिटलमा कर्मचारी जाने को व्यवस्था गर्ने होस चाहे त्यो अन्य हाष्पिटलमा हामीले त्यो त्यससकोस्तर उन्नती गर्ने कुरामा हामीले हामी सबैले को स्थिति के थियो हाष्पिटलमा एउटा राम्रो अनि बजेट टाइपको एउटा एक्सरे मेसिन हामीले खरिद गर्न नसकेको अवस्थामा हामी सबैले यो कुरा बुझ्न सक्छौ तर अहिले कमसेकम त्यससको सुधार सिटि स्क्यान गर्नेमसिन आउने प्रकृयामा रहेको छ यमआराई मसिनको प्रकृया अगाडि बढेको छ ल्याब स्थपना गरेका छौ । अरु हाष्पिटलको कुरामा पनि हामीले गरेका अल्ट्रासाउण्ड को कार्याक्रम जो बढि चर्चाको बिषय बनेको छ मलाई लाग्यो भने त्यससको समीक्षा सुन्दा खेरि ४८-५० हाजार सम्म को चेक चाज भएको रहेछ जो हामीले मेसिन दियका थियो । भनौ नआमा हरुको ज्यान बचाउने स्थिति र संकट अप्ट्यारो अवस्था गर्न सक्ने अवस्थामा हामीले अगाडि सारेका छौ र अहिले हामीले के भन्यौ भने अन्य को साझेदारीको त्यो कार्यक्रम वडा सम्म गर्न पर्न भन्नेमलाई लागेको छ नत्र हामीले त्यो नगर्न सक्छौ । संघिय सरकार सँग पनि साझेदारी गरेर स्थानीय तहासँग पनि साझेदारी गरेर नभको कुरा प्रदेश सरकारले नीति तथा कार्यक्रममा लियको छ भने कमसेकम जिल्ला अस्पतालहरु हामीले जिल्ला स्थिति मा रहेको छ त्यससको लागि अब स्थानीय तहामा अथवा स्वास्थ्य चौकिमा त्यो विचमा अलिकता केहि जिल्ला अस्पतालमा नपुग्न सक्ने तर स्वास्थ्य चौकि भन्दा माथि आउन पर्ने ठाउ हामी सँग त्यससकारणले कार्यक्रम पहाडी जिल्लामा हुलाक रोड भएको कारणले निर्वाचन क्षेत्र स्तरीय एउटा अस्पताल निर्माण ग्रनु पर्छ भनेर साझेदारीमा हो है फेरि त्यो संघिय सरकार सँग स्थानीय तहा सँग पनि साझेदारी सँग पनि साझेदारी गरेर तिन वटा स्थानीय तहा हुन सक्छन त्यो उहाहरुको पनि आग्रहा केहि माननीय हरुले यहा राख्नु पर्ने भएको थियो र उहाहरुको सुझावको मानिन्छ मानिदैन । यो उहाहरु सँग सुझाव लियर फेरि पनि सुझाव आको थियो । र यो कुरालई अगाडि बढाउने छौ भनेर हामीले भनेका छौ र तराईका जिल्ला हरुमा यहाको भौगोलिक अवस्था हेरेर गरेर २ वटा भनेको छ यसमा ३ वटा पनि सक्छ पहाड र यहाको फरक छ त्यो आधारमा हामीले क्रम जारी राखेका छौ अक्सिजन पलान्ट हामीले अक्सिजन पलान्ट जडाब गर्ने निर्णय गयौं तर हाम्रो नेपालको विधि प्रकृया यतिधेरै सकिन्छ कि त्यो काम गर्दा गर्दै महिनौ जाने अवस्था रहेको हुनाले अक्सिजनको अभाव भयो र त्यससको हामीले त्यो सम्बन्धी हुन सकेन

तर त्यो लाई सम्बोधन गर्नको लागि हामीले पहाडि जोड्ने जोडि सकेको कुरा र जोड्ने प्रकृया अगाडि बढिरहेको छ यो कुरा पनि हामीले भनेका छौ र अझ थप गर्न पर्ने कुराहरु त्यसहा जनशक्ति को चुनाब हामीसँग जनशक्ति छैन जुन र यो लाई कोरोनाको लागि पनि अब लोकसेवा पनि गठन भैसकेको छ हुनाले बिधि प्रकृया अनुसार पनि काम भैराखेको छ करारमा भए पनि जनशक्ति भर्ना गरेर त्यो जनतालाई त्यो सुविधा दिने कुरामा हामी अगाडि बढेका छौ र अगाडि बढ्छ यसमा त्यसहि अनुसारको बजेट बिनियोजन गरेर ध्यान दियर प्रदेश सरकार यकदम प्रतिबिद रहेको च र यो सँगै हाम्रो हाम्रो उद्योगहरु आए यक स्थानीय यक उद्योगहरुको कुरा पनि हामीले गर्यौं साझेदारिको कुरा को पनि कार्यक्रम रहेका छन र त्यससमा त्यसलाई छिटो बनाउनका लागि हामी कसरि अगाडि बढ्न सक्छ त्योलाई पनि हामी अगाडि बढआउन सक्छौ एउटा जिल्लामा उद्योग के त्यो जिल्लामा सबै बढि उत्पदान हुन्छ सबै भन्दा बढि के पाईन्छ त्यसहा त्यो कुरालाई मध्यनजर गरेर त्यो प्रकारको एउटा उद्योग बनाउन पर्छ बनाउन पर्छ भन्ने त्यो कहा आधारमा हामी भन्न खोजेको कुरा हो र अहिले आर्थिक रुपमा हामी कसरि ठुलो बनाउन सक्छौ । त्यो एउटा कुरा हो त्यो साझेदारीमा बनाउन सक्छ त्यसले सिर्जना गर्छ र त्यसले हाम्रो जिल्लाको पहिचानहरु दिन्छ हाम्रा ९ वटा जिल्लामा सबै जिल्लामा सबै कुराहरु धेरै नहुने कुरा हुन सक्छ सामान्य कुरा त हुन सक्छ पनि बढि के हुन्छ भन्ने कुरमा हामीले त्यो अध्ययन गरेर हामीले रहेको छ र जडिबुटि प्रशोधनको कुरा रहेको छ हाम्रो प्रदेश त्यसहि अनुसार हामीले अगाडि बढआउने कुराहरुमा हामी जान्छौ र त्यो अनुसार हामीले केन्द्रित भएर जानु पर्छ भन्ने कुरा हरु खोजिराखेका छौ र अर्को कुरा प्रदेश गौरवको कुरा मा केन्द्रित गर्नु पर्छ भन्ने कुरा पनि यहा उठेका छन र यसमा हामीले सडकलाई अगाडि सार्यौं र अन्य पनि कार्यक्रम हरु जसै अहिले यो गत नीति तथा कार्यक्रम माकेहि केहि उर्जाको हाम्रो मातहातमा नेपाल सरकारले नेपाल सरकार को निर्णय गर्नको लागी त्यससको लागि अधिकार दिएको छ र त्यो भित्र रहेर हामीले साझेदारीमा आफै गर्न सक्छौ र लगानी कर्तालाई भित्र्यायर कति गर्न सक्छौ भन्ने कुराहरुमा प्रदेश सरकार अगा डि बढ्न खोजिराखेको छ र त्यो अनुसार हामीले त्यसलाई आर्थिक उसमा गरेर त्यो कसरि गर्न सकिन्छ भन्ने यलाइ हामीले प्रदेशको एउटा गौरवको रुपबाट अगाडि सार्न सक्छौ ।सडकलाई अगाडि सार्न सक्छौ ।कृषिको कार्यक्रम गत हामीले गत बर्ष देखि नै सञ्चालन गरिरहेका छौ त्यो बाट हाम्रा धेरे किसानहरुलाई जुटेका छन र तिनलाई साझारुपवाट काम गर्ने वाताबरण बनेको छ र कृषि नै हाम्रो प्रायोरटि भको कारणले पनि यलाई अगाडि बढाउने भण्ने सभामुख महोदय मार्फत सदनलाई के आग्रहा गर्न चाहान्छु भने यो सदनलाई अझ यो सदनलाई जानकारी हामीले आप्नो प्रदेशमा अरु चिजमा हामी जस्तै कृषि जडिबुटि जस्ता कुरालाई त हामीले दियका चौ र यो बन्दा अन्य कुरालाई खनिज पदार्थलाई कसरि अगाडि लान सक्छौ र यउटै माननीय हरुले पनि यहा कुरा उठाउनु भयो हामी सँग यस्ता खानी हरु छन जो मात्रै हामीले त्यससको उत्खनन गरेर यो प्रदेश धेरै आर्थिक बिकास गर्न सक्छौ तर यो साझा कुरा भको हुनाले संविधानमा अलिकता गर्न केहि केन्द्र को पनि स्थानीय तहाको पनि स्थानीय यलाई कसरि व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ प्रदेश सरकारले एउटा बिधि नियम हामी सबैलाई सहायोग हुने

कुरा यदि त्यो नभए भए पनि हामीले यो गर्यौं भने यो कुरामा प्रदेश सरकार कटिबद्ध रहेको छ र यसमा हामीले कृषिको बिषय जो हामीले पटक पटक उठाईरहेका छौ त्यो हामीले देखिरहेका छौ २-३ वटा कुराहरु हामीले रहेको र त्यो हामी सँग पहाटाडमा रहेको बाजो जमीनहरु जो छन त्यसलाई कसरि व्यवस्थापन गर्न के सकिन्छ यलाई साझा त्यसहा कृषिलाई कसरि भन्ने कुराहरु हामीले यसमा बडि जोड दिन खोजेको एउटा कुरा र दोस्रो कुरा रहेको छ भने किसानहरुलाई आवश्यक कुराहरु सिचाई को कुरा बिउ बिजन सक्छ र जहासम्म सबै कुरा यकिकृत रुपबाट यसरि गर्न सकिन्छ हामीले गर्न सक्छ त्यसलाई दोस्रो कुरा रहेको छ र त्यससको बिउ मन्त्रायका बाध्यता छ त्यसलाई यकिकृत रुपबाट कसरि सञ्चालन गर्ने भन्ने कुराहरु हाम्रो कुरा रहेको छ त्यसहि भएर हामीले केहि बन्यो भने अब प्रदेश भित्र समग्र कृषिको लागि एउटा प्रदेश कषि नीति आवश्यक छर त्यससको लागि हामी अगाडि बढ्न जरुरि छ भनेर हामीले भनेका छौ र त्यो बन्यो भने हाम्रो सबै चिजलाई केन्द्रिकृत रुपबाट गर्न सकिन्छ बन्ने हाम्रो रहेको छ र अहिले जो रहेको छ त्यसलाई निरन्तरता दिने कुरा नै रहान्छ र अर्को कुरा यो सँगै अन्य बिकासका कुराहरु पनि रहेका छन हाम्रा सिचाइका कुराहरु खानेपानिका कुराहरु खानेपानीका कुराहरु शिक्षा तर्फका कुराहरु रहेका छन यलाई हामीले निरन्तर रुपबाट अगाडि बढाईरहेका छौ तर पुगिरहेको छैन शिक्षामा एउटा समस्या के दुबिधा भैरहेको छ भने हिजो केन्द्र सरकारले भवन हरु निर्माण गर्थ्यो र अहिले कस्तो भएको छ भने स्थानीय तहाले पनि धेरै बिद्ययालयाका भवनहरु निर्माण गर्न नसक्ने परिस्थिति र सँघिय सरकारबाट पनि त्यो कार्यक्रम नआउने स्थिति र प्रदेश सँग फेरि त्यो स्कुलको संविधान त ति कुराहरु हामीलाइ नआएको स्थितिमा पनि हामीले काम गर्न बाध्यता पनि बनेको छ र अअले हामी त्यो स्कुलको सुधार कसरि गर्न सकिन्छ संविधान म त हामीले जो अधिकार रहेको छ त्यो त गर्नै पर्छ त्यो बिस्तृत अध्ययन गरेर नै जान पर्छ तर त्यो कुराको अलावा पनि कुनै स्कुलललाई बवन चाहेको छ कुनै लाई घेरवार चाहेको छ कुनैलाई अन्य पनि चाहेको हुन सक्छ तर त्यो कुराहरु अब नजिकको सरकार प्रदेश सरकारको भको हुनाले माग पनि बढि आउने र त्यो लाई पुरा गर्न पनि हामीलाई अप्ठ्यारो भको कारणले हामीले यो बिकासका कार्यक्रमलाई निरन्तर अगाडि बढाउने कुरामा हामी लागिरहेका छौ र त्यो अनुसार हामीले अगाडि बढ्न खोजिराखेका छौ र त्यससैले हामीले भनेका छौ शिक्षालाई हामी बिशेस रुपबाट ध्यान दिन्छौ यहा बिश्व बिद्यालयको कुरा पनि उठेको छ । अब बिश्व बिद्यालयको कुरामा अहिले सम्म प्रदेश सरकारले अध्ययन गरिसक्नु पर्ने थियो भन्ने कुरा पटक पटक उठेको छ हामी मात्र के को लागि रोकियका थियौ भने संघिय सरकार र यसको मन्त्रालयसँग हामी सँग के कुरा भको थियो भने यहा एउटा विश्व बिद्यालय छदै छ अब त्यसहि बिश्व बिद्यालय प्रदेश सरकार मार्फत अथवा प्रदेश सरकार सहितको बनायो भने हामीले अरु बिद्यालयको जरुरि पर्छ कि पर्दैन एउटा कुरा र यदि त्यो नहुने कुरा हो भने त प्रदेश सरकारले प्रदेश स्तरिय बिश्वबिद्यालय बनाउन पर्छ भन्ने त्यो आधारमा धेरे कुरा भयो तर त्यससको कुने पनि टुंगो नलागेको कारणले अब हामी त्यससकोलागि अध्ययन गरेर अगाडि बढ्न पर्छ भन्ने   कुरामा प्रदेश सरकार तयार भको छ र अ छिट्टै हामी त्यो टिम बनायर हामी त्यो कसरि स्थापना ग्रने भन्नेकुरता हामी अध्ययनमा

ल्याउछौ र त्यो हामीले गर्न पर्छ । यदि संघिय सरकारले यहा रहेको बिश्व बिद्यालय लाई नै साझा रुपबाट प्रदेशको मार्फत रहाने गरि दियो भने त हामीलाई फेरि अर्को आवश्यकता नपर्ला त्यो भएर हामीले अध्ययन गरेर अगाडि बढ्ने भन्ने कुरामा प्रदेश सरकार प्रष्ट रहेको छ र त्यससको आधारमा हामी अगाडि बढ्न खोजिरहेका छौ र यो सँगै अन्य कुराहरु जो उठेका छन जो लक्षित बर्गलाई राखेको कार्यक्रमहरु फरक फरक हुन पर्छ भन्ने कुरा धेरै माननीयहरुले उठाउनु भको छ म माननीय सभामुख मार्फत के आग्रहा गर्न चाहान्छु । यहा कार्यक्रम संयुक्त भए पनि हामीले बजेट निर्माण गर्दा खेरि कार्यक्रम बनाउदा खि लक्षित बर्ग सम्म पुग्ने गरेर हामीले कार्यक्रम गर्ने कुरा नै हुन्छ अनि यो यकमुष्ट रुपबाट यउटै उसमा कार्यक्रम ल्यायो भने कसैले पाउने कसैले नपाउने पनि हुन सक्छ त्यो सबैको चासोको बिषय पनि हो त्यससैले हामीले अहिले के सोचिरहेका चौ भने त्यसलाई कमसेकम पार्ट पार्टमा अलिकति मील्ने गरि यि यक ठाउमा र अलग बनाउन पर्ने खालका छन भने यक ठाउमा लगेर जान पोर्छ भन्ने कुरामा सभामुख महोदय मार्फत म आग्रहा गर्न चाहान्छु र जुन सुझाव आएको छ त्यो अनुसार अगाडि बढ्न पर्ने हुन्छ र अर्को कुरा प्रदेश सरकारले के खोजिरहेको छभने सोचिराखेको छ भने के हामीले नीति तथा कार्यक्रम मा पनि बोलेका चौ कि अहिले सम्म जो बिभिन्न अनुदानका कार्यक्रम दिने गरेका छौ त्यो कार्यक्रम हरु कति सफल भएका छन कति सफल भका छैनन् कति त्यसलाई सफल बनाउनका लागि केके ग्रनु पर्छ जोलाई हामीले दिन चाहिरहेका छौ त्यो लाई दिन पर्ने छ त्यसहा पुगेको छ कि छैन त्यससको बारेमा हामीले बिस्तृत अध्ययन गर्न परछ र एउटा अध्ययन टोलि बनायर अध्ययन गर्नु पर्छँ भन्ने कुरा प्रदेश सरकारले सोचिराखेको छ र आउदो कार्यक्रममा हामीले सामेल गर्नु पर्छ र त्यो अनुसार जाने छ भन्ने कुरा पनि हामीले सोचिरहेका छौ किनभने अहिले सम्मका जुन कार्यक्रम भै रहेका छन ति त्यो ठाउमा पुगे कि पुगेन भन्ने कुरा पटक पटक उठिराखेको हुन्छ त्यससको त अध्ययन नगरिकन बिस्तृत रुपबाट त्यससको बारेमा नबझेर कार्यकर्म मात्र बनायर सफल नहुन सक्छ त्यससकारणले त्यससको बारेमा पनि हामीले हुन सक्छ र त्यससको बारेमा हामीले यो सँगै ऊठ्ने अर्कोकुरा के छ भने प्रदेश सरकारले गर्ने बिकास निर्माणका कुराहरु अनुगमन भएन भन्ने पनि पटक पटक कुरा उठिरहेकोछ । र यलाई साझा रुपबाट कसरि अनुगमन गर्ने त्यसहा भका त्रुटिलाई कसरि समाधान गर्ने त्यसहा कोहि दोषो छ भने त्यसलाई कानुनको कटघेरमा कसरि ल्याउने भन्ने यो कुरा बिषय छ त्यो कारणले हुन त संसदिय बिषयगत समितिहरु त्यससको लागि स्वतन्त्र छन त्सयको लागो उहाहरुले अनुगमन गर्ने कुरा त्यससतो कहि समस्या र जटिलता आयो भने सरकारलाई त्यो अनुसारको निर्देशन दिने कुरा र त्यो अनुसार सरकारले अगाडि बढाउने कुरा त छदै छ त्यो आधारमा जान सकिने कुरा नै हुन्छ स्वतन्त्र नै छ त्यै पनि सरकारको तर्फबाट के गर्ने भन्ने कुराहरुमा साझा रुपबाट हामी त्यसलाइ कसरि अनुगमन गरेर त्यसहा रहेका कमीकमजोरि हरु भएका त्रुटिहरु समस्याहरु त्हा के अनियमीतताभएको छ त्यो कुरालआई बुझेर साझा एउटा अनुगमन गर्नु पर्छ भन्ने कुराहरु पनि उठिराखेको छ र यसको लागि पनि फेरि अझ हामीले छलफल गरेर यलाई टुंग्याउने कुरामा अथवा यलाई कसरि लगेर जाने भन्ने कुरामा प्रदेश सरकार सकारात्मक नै छ किनभने हामी ले

गरेरको कामहरु सहि छ कि छेन बन्ने कुरा त हामीले हेर्न पर्ने र गलत छ भने त्यसलाई सहि गर्न पर्ने सरकारको दायित्व हो र त्यो दायित्व बाट प्रदेश सरकार पछाडि हाट्दैन यो कुरा मैले सभामुख महोदय मार्फत राख्न चाहान्छु र यो सँगै स्वरोजगार कोषकोकुरा यहा कुरा उठ्यो स्वाभाविक हो यो कुरा उठ्नु कानुन हामीले बनाको पनि देरै भैसक्यो यसको लागि रकम छुट्याको पनि धेरै भैसक्यो र अहिले पनि त्यो सञ्चालन हुन सकेको छैन भन्ने कुराहरु जो चिन्ता यहा जाहेर भको छ म सम्मान गर्न चाहान्छु र म के जानकारी गराउन चाहान्छु भने त्यससको अन्तिम चरणमा हामी पुगेका छौ मलाई लाग्छ यहि आ.ब कोअन्तमा हामी केहि बितरण अथवा त्यससता ब्यक्तिको छनोटमा हामी छौ कार्यालय निर्माण भै सकेको छ र अन्य कानुनी प्रकृयाहरु कानुन त यहा बाट बनेको थियो त्यससपछि नियमावली र कार्यान्वनका कुराहरु जो त्यससमा कानुनमा तोकेका कुराहरु सरकारले तयार गरिसकेको छ र कार्यालय पनि स्थापन भै सकेको हुनाले त्यो कुरालाई पनि हामी अगाडि बढाउने छौ त्यो महात्वपुर्न कुरा हो म सभआमुख महोदय मार्फत के कुरा अगाडि बडाउन चाहान्छु भने सबै माननीहरुले बोलेको हामीले पटक पटक बोलेको कार्यान्यवनमा नआउदा खेरि केहि आंशकाहरु जाहेर भएको छ त्यसलाई मैले अन्याथा लियको छैन । यलाई हामीले सञ्चालन गर्ने कुरा र यसको निरन्तरता यलाइ अगाडि बढाउने कुरा किन भको छ भने कोरोनाको कारणले कैयौ मान्छे लाखौ लाख मान्छे हरु रोजगारीबाट बञ्चित बयका छन कसैले आफ्नो एउटा भनौ काम गर्न चाहान्छ त्यो सँग पैसा छैन त्यससकारणले पनि त्यो अहिले को हाकमा सबभन्दा महात्वपुर्ण यलाई अगाडि बढाउन पर्ने रहेको छ यलाई अगाडि बढाउन को लागि हुन्छ यो कुरा म राख्न चाहान्छु र यो सँगै हामीले एउटा श्रम नीति पनि ल्याउने भनेर नीति मा भनेका छौ त्यो भनेको के भनेको के हो भने हामी प्रदेशमा जुन श्रमीकहरुको समस्या रहेको छ रोजगारीको समस्या त छदै छ श्रमीकहरुलाई दक्ष बनाउने कुरा उनको दक्षतालाई कहा कसरि त्यसलाई प्रयोग गर्न सकिन्छ भन्ने कुराहरु पनि हामी सँग केहि नभको कारणले पनि श्रम नीति अन्तर्गत नै त्यो आउन पर्छ भनेर प्रदेश सरकारले सोचिरहेको छ र त्यो अनुसार नै हामीले बोलेका छौ र त्यो कार्यक्रममा ल्याउने पनि छौ । प्रने हुन्छ हाम्रा धेरै दाजुँभाईहरु अरु देशमा गयर आएका छन र उनिहारिले त्यसहा केहि सिकेर आएका छन र त्यसहा के सिकेको छ अहिलेको स्थिति के रहेको छ भने अहिले लकाडाउन पछि थाहा भयो हामालाई धेरै कुराहरु यो सँग सडक कालो पत्रे गर्ने मान्छेहरु हामी सँग नेपालीहरु कम भेटिन्छन त्यससता खालका अन्य काम ग्रने मान्छेहरु पनि खानेपानीको टंकि रहेको व्यवस्थाको दक्ष जनशक्ति यहाको जस्तो रहेको छ हामीले त्यो जनसक्ति बाहिर बाट ल्याउन सकिरहेका छैनौ त्यससको लागि एउटा नीति बनाउन त्यो अनुसारको सरकारले दिने तालिमहरु त्यसतै पट्टि केन्द्रित गरेर अगाडिबढ्ने कुरा र अर्को नीति सिप कोले के सिकेको छ त्यससको एउटा चार्ट बनाउने र त्यो अनुसार रोजगारी दिने कुरा र यदि कसैले आफ्नो व्यवसाडय गर्न चाहान्छु भने उलाई स्वरोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत वा सहुलियत व्याज दरमा ऋण अन्तर्गत काम अगाडि बढायर रोजगारी दिने र स्वारोजगार सिर्जना गर्ने गर्ने कुरामा प्रदेश सरकार तयार रहेको छ यहाको समस्या समाधान गर्ने कुरामा पनि हामी लागेका छौ र यो सँगै हामीले एउटा नया कार्यक्रम जो ल्याउन खोजिरहेका छौ बिकास सग रोजगारी

भन्ने रहेको छ हुन त यो पहिल्यै देखि रहेको छ त्यो भनेको कमसेकम शुरुमा त्यो भको कारणले भारतबाट सबै भन्दा बढि युवाहरु यर बसेका छन यहा कुनै रोजगारी छैन बिकास का निर्माण पनि त्यसहा अरु सञ्चालन नभको हुन सक्छ त्यो भको पनि निर्माण पनि व्यवसायहरुले आफ्ना मान्छेहरुले लियर जानेर हुन्छ त्यो भको कारणले जुन गाउमा जे बिकासहरु छन त्याहा अनिवार्य रुपमा त्यसहा युवाहरुलाई अथवा त्यसहाका आम समुदायलाई जोडेर बिकास गर्ने कुरा रोजगारी सिर्जना गर्ने कुरा महात्वपुर्ण कुरा रहेको छ तर त्यससमा हामी अगाडि बढ्न खोजेका छौ र त्यो अनुसार हामी ले प्रदेश सरकारले काम गर्न खोजिराखेको छ र यो सँगै यहा अरु कुराहरु खास गरेर प्रदेशमा बिपन्न नागरिकको जुन बसोवासको अथवा यकिकृत बस्तिको जुन कुरा हरु छन र त्यसलाई गत बर्ष देखि हामीले शुरु गरेका छौ संघिय सरकारले त पहिले देखि नै शुरु थिए र यहा कुरा पनि उठेको थियो र यहा कुरा पनि उठ्यो संघिय सरकारको कार्यक्रम पनि किन यहा समीक्षामा देखाईयो भनेर पनि यहा सुन्नमा आयो र त्यो म के आग्रहा गर्न चाहान्छु सभामुख महोदय मार्फत भने सशक्त अनुदानमा आएका जो कार्यक्रमहरु हुन्छन त्यो प्रदेश सरकारले नै गर्ने पर्ने कार्यक्रमहरु प्रदेश सरकारको संरचनाको कार्यक्रम तयार सँघिय सरकारको प्रगति हुन्छ हाम्रो जनशक्ति लाग्छ गर्न पर्ने हुन्छ यहा धेरै चिजहरु हामीले गर्न पर्ने हुन्छ आर्थिक स्रोतको कुरा हामीले ग्रने हो भने अहिले पनि प्रदेशको समग्र बजेट नै नेपाल सरकारले उपलब्ध गराको छ त्यससको आधारमा त प्रदेश सरकारले त आफ्नो मैले गर्या हु भन्ने त्यो ठाउ त कहि पनि छैन त्यससकारणले त्यससतो हुन सक्दैन त्यो भको कारणले संघिय सरकारका शशक्त अनुदानका साझेदारी रुपबाट आएका कार्यक्रमको हाम्रो यहा पनि प्रगति हामी राख्न सक्ने हान्छ र त्यो हुदैन भन्ने कुरा होईन किनभने भनेकै हुन्छ साझेदारी अथवा शसक्त अनुदान भनेर नै जान पर्ने हुन्छ त्यो कारणले पनि यो कार्यक्रमलाई अगाडि बढाउन र साझा रुपबाट बढाई सकेका कार्यक्रमलाई व्यवस्थापन गर्ने कुरामा प्रदेशको पनि दायित्व रहेकोमा यलाई हामीले अगाडि वढाउने कुरा र व्यवस्थापन गर्ने कुरा र तिब्र गतिमा काम गर्ने सकिन्छ भन्ने कुरामा हामीले ध्यान दिन पर्ने छ र त्यससमा प्रदेश सरकार तयार नैरहान्छ । र यो सँगै यो प्रदेश बन निगम को कुराहरु यो प्रदेशले जुन उठायको छ यो मुख्यत के हो भने अहिले पनि हामीलाइ के लाग्छ भने हामी सँग जंगल छ र काठहरु पनि निकासी भै रहेको च तर यहाको जनताले कति पाइरहेको छ त्यो सहाज रुपबाट त्यो अहिले पनि कहि देखिदैन अब कैलाली कञ्चनपुरमा अलि बढि काठको यहा बढि उत्पादन हुने भको हुनाले यहा केहि केहि उपभोक्ताहरुले पाको हुन सक्छ तर अरुले त्यो सहुलियतमा दरमा सजिलो तरिकाले कसैले पनि पाको छैन यो हामीले सबैले बुझेका छौ । अझ पहाडमा त भन्ने हो बने सरकारी निकाय केहि बनाउने हो भने एउटा स्कुल निर्माण गर्दा खेरि पनि त्यो अहिले सम्म नेपाल सरकारबाट चलेको जो टिसियन भन्ने छ त्यो बाट हामीकाठ नै पाउदैन त्यो भको कारणले सम्भव भयो भने त साझेदारीमा सञ्चालन गर्ने भन्ने नै हाम्रो उद्देश्य हो यो कुरा पनि यक चोटि हामीले चलाका थियौ केन्द्रको बन सँग यदि त्यो नहुने हो भने राष्ट्र बनको अधिकार यकल अधिकार प्रदेश सरकार सँग भको हुनाले प्रदेश सरकारले पनि आप्नो स्वामीत्वमा हुने गरि एउटा त्यो प्रकारको निगम तयार गरेर कमसेकम यहा

उत्पादान भएका यहाबाट जुन काठ छ त्यसलाई हामीले सहाज रुपबाट बितरण प्रणाली बनाउने कुरा जनतालाई सहाजिकरण बनाउने कुरा यो ठिक हुन्छ भण्ने हिसाबबाट प्रदेश सरकारले यो कुरा अगाडि सारेको छ यद्दपि यो नियम बनाउने कुरा कानुन बनाउने कुरा यलाई व्यस्थित रुपबाट चलाउने कुरा यलाई वयवस्थित गर्ने कुरा त छदै छ र यो महात्वपुर्ण कार्यक्रम भित्रको कार्यक्रम पनि हो र यलाई ग्रने कुरामा प्रदेश सरकार अगाडि बढ्छ नै र यो सँगै हामीले प्रदेश राजधानीको बिषयमा पनि यहा उठ्यो कुराहरु र प्रदेश राजधानी प्रदेशले बनाउन चाहान्छु हामीले सबभन्दा पहिले त्यो राजधानी पनि घोषणा गर्यो हामी त्यसतिखेर हामीले त्यससको स्वायाबासी पनि पायौ म यहा सभामुख महोदय मार्फत यो सबै सम्मानित सदनलाई जानकारी गराउन चाहान्छु पटक पटक हामीले प्रयास गर्दा पनि पटक पटक कानुनी प्रकृया गर्दा पनि हामीले जग्गा हास्तान्तरण पायनौ अहिले सम्म जग्गा हास्तान्तरण नभको कारणले हामीले अहिले सम्म त्यसहा केहि काम गर्न सकिरहेका छैनौ । त्यो हामीले नचाहेर होईन केके चाहिन्छ भन्ने कुरा पनि जग्गा हास्तान्तरण दिनको लागि सरकारी प्रकृया के दिन पर्छ भन्ने कुरा पनि सम्बन्धित नेपाल सरकारको मन्त्रालयले पनि नभनिदिने हामीले खोज्दै जादाखेरि म सभामुख महोदय मार्फत यो सदनलाइ जानकारि गराउन चाहान्छु यक चोटि प्रदेश सरकारले क्याबिनेट बाट र यो सदनबाट २/३ ले पाश गरेको फाईललाई खोज्दै जाने क्रममा एउटा शाखामा म आफै गयर त्यससको शाखामा फाइल भेटियो यसको प्रकारको स्थिति भको कारणले अहिले सम्म काम शुरु हुन सकेको छैन तर हामीले मेहेनत गरेका छौ हो गत बर्ष नेपाल सरकारको बजेटमा पनि कार्यक्रम आयो नेपाल सरकारलाई पटक पटक हामीले भन्दा खेरि पनि कहि पनि काम शुरु गर्न सक्नु भएन तेले उल्टा हामीलाई के समस्या आयो भने हामीले काम गर्न पनि त्यसहा समस्या आयो त्यसहाबाट छुट्यिछ साझेदारीमा जाने कि यक्लै यक्लै जानेकि भन्ने कुराहरु पनि समस्या जनक भको हुनाले केहि समस्याहरु भको छ तर छिटै नै यक चरणको काम त हामीले प्रारम्भिक काम त हामीले सबै सिद्याईसक्या छौ त्यो रिपोर्ट पनि गको छ अब डिपिआर को काम हामी तत्काल शुरु गर्छौ र त्यो गरि सकेपछि हामी त्यसहा नेपाल सरकार मा बुझाउछौ र भण्ने कुरा भको छ र त्यो प्रकृयामा हामी रहेका छौ र त्यो प्रकृयामास हामी रहेका छौ र छिट्टै केहि महिनामा हाम्रो अब ईआए ग्रने लगायत थुप्रै प्रकृया रहेका छन र यो भन्दा अगाडि हामीले अध्यादेश द्वारा त्यो कानुन लयायका छौ र अहिले त्यो सदनमा नै रहेको छ त्यो पास भयो भने हामीले आफैले नै कानुन बनाउने परिस्थित रहेको कारणले गर्दा यो छिट्टै नै कार्यान्यिवनमा जाने छ म यो आग्रहा गर्न चाहान्छु र यो सँगै अब यहा तत्कालको कुराहरु हाम्रो सडकहरु समस्यामा रहेका छन रहामीले त्तकाल राहातदिने दिने अथवा सडक निर्माण गर्ने कुराहरु उठेको छ र एउटा कुरा कस्तो हुदो रहेछ भने प्रदेश सरकारले त अहिले यो नीति तथा कार्यक्रम मा प्रष्ट ल्याको छ अअले हामी सडक मर्मत संभार कोष नै खडा गरेर अब मर्मतकोकार्य अगाडि बढाउन पर्छ । तर कैयौ कामहरु कस्तो देखियो भने संघिय सरकारले ठैक्का लगाको त्यससमा हामीले पैसा पनि राख्न नसक्ने परिस्थिति र उसले पनि छिटो काम गर्न नसक्ने काम गर्न पर्छ ति निर्माण व्यवसायिहरु संग हामीले भण्दा खेरि अब कस्तो हान्छ भने हामी सँग कुरा गर्दा खेरि त ठिकै हुन्छ अब

काम फेरि कोहि काठमांडौका हुन्छन कोहि कतैका हुन्छन तिनिहरुलाई भेट्न पनिर काम गराउन पनि अप्ठ्यारो भको छ जनताले त्यो कुरा बुझ्ने भएन र हामीले त्यो दुख दिने कुरा पनि भएन यसकारणले यसको लागि साझा पहाल गर्ने कुरा र हामीले जहा उनिहरुको खर्च भएको छैन त्यो हामीले त गर्न सक्छौ तर डुब्लुकेशन गर्ने कुरा अप्ठ्यारो भकोकारणले पनि केहि समस्या भको छ र अब यलाई कसरि ग्रने भन्ने कुरा हामीले मर्मत सम्भार कोस नै खडा गर्नु पर्छ भनेर हामीले भनिराखेका छौ र यो स्थानीय तहाको हाम्रो सम्बन्धकोकुरा पनि हाम्रो यहा उठ्यो र केहि कुरा मैले अगि पनि भने हाम्रो समन्वय परिषद जुन रहेको छ अहिले पहिले भन्दा समन्वय परिषद नेपाल प्रतिनीधि सभाले एउटा कानुन बनाको छ त्यो कानुनले एउटा सानो बनाको छ यो भन्दा पहिले सबै स्थानीय तहाका प्रमुख उपप्रमुख सहितको एउटा ठुलो कमीटि रहेको थियो अहिले सानो कमीटि बनाको छ र त्यो बाट अहिले जनता मा भएका समस्याहरु २ वटा स्थानीय तहामा भका समस्याहरु प्रदेश स्थानीयतहाका समस्याका साझेदारीका कुराहरु प्रदेश र स्थानीय तहासँग मीलेर काम गर्न पर्ने कुराहरु सबै कुरहरुको बारेमा हाम्रो छलफल भको छ र जिल्ला समन्वय समितिलाई अलि याक्टिभ बनाउने कुराहरु उनिहरुलाई अलि साधन स्रोत दियर उनिहरुलाइ यो अनुगमनको कुरालाई जोड दिने कुरामा अगाडि सार्नु पर्छ भन्ने कुराहरु पनि उहाहरुको सुझाव पनि रहेको छ र हामीले त्यो अगाडि बढाउन पर्ने हुन्च र शशक्त अनुदान सम्पर्क अनुदार र दिशेस अनुदान बाट जाने कार्यक्रम जो रहेका छन त्योलाई हामीले साझेदारी गर्ने कुरा र त्यो एउटा परिणाममुखि होस प्रदेश सरकारले दिएको रकम सहि तरिकाले सकियको होस भनेर हामीले छलफल गरिरहेका छौ र संविधानले देको जो अधिकार रहेको छ समन्यव सहाअस्तित्व र सहाकार्यको कुरा रहेको छ यलाई मानेर नै अगाडि बढ्ने कुरा हान्छ र हामीले मानेर नै अगाडि बढ्न पर्ने हुन्छ र बजेट ल्याउदा अलिकति हाम्रो बजेट प्रकृया नै अलिकति माथि बाट शुरु हुने भकोले केहि समस्या भको हामीले सबैले बुझेका छौ र यसको बजेट कहिले आउने प्रदेशको आउने त्यससपछि स्थानिय तहाको आउने यले गर्दा खेरि केहि समस्याहरु सिर्जना भको छ खास हुन प्रने के थियो भने स्थानीय तहाको बजेट आईसकेपछि स्थानीय तहाबाट नै योजना आएर हामीले बजेट बनाउना पाको भए हामी बाट योजना गयर संघिय सरकारको बजेट हुने भको भए अति सुल्टो बाटो हुने थियो होला अब त्यो बेला संबिधान बनाउने बेला बिधि बनाउदा खेरि त्यो कुरा अगाडि बढ्यो त्योले गर्दा खेरि अहिले प्रयाक्टिकलमा जादाखेरि त्यो समस्या सिर्जना भको छ यले गर्दा खेरि अलिकता हाम्रो तालमेल मीलिराखेकोछैन स्थानीय तहा प्रदेश संघिय सरकारले पनि ५० लाखका योजना पनि पठाईदिन्छ अब हामीले पनि त्यो बाध्य भएर दिन पर्च त्यो भएको कारणले पनि प्रदेशले आप्नो अधिकार भित्र रहेको कुरालाई स्थानीय सँग समन्यव गरेर जाने कुरामा कुनै दुबिधा छैन त्यो आधारमा हामी जान चाहान्छौ र हामी त्यो गरिरहेका छौ यो सँगै अब धेरै कुराहरु उठे मलाई लाग्छ सकारात्मक सुझाबहरु आएका छन र कुरा पनि उठ्यो जनताका कुराहरु बोल्नु पर्छ र सहि कुरालाई त सहि नै भन्नु पर्छ । जनताका कुरा बोल्ने भन्ने नाममा सहि कुरालाई पनि लुकायो भने त्यो अन्याय पर्छ । त्यो कारणले मलाई के लाग्छ भने सरकारले सकारात्मक कुराहरु सकरात्मक नीतिहरु ल्याको छ भने यलाई समर्थन गर्ने कुरा र

कार्यान्यवन गर्ने कुरा जोसम्मानित सदनबट भएको छ यो यकदमै राम्रो रहेको छ म माननीय सभामुख महोदय मार्फत यो सम्मानित सदनलाई धन्यवाद दिन चाहान्छु र यो सँगै छुटेका कुराहरु केहो दुबिधा रहेका कुराहरुका बारेमा पनि महात्वपुर्ण कुराहरु आएको छ र यो कुरालाई पनि मैले त्यो अनुसारले लियर कार्यक्रममा अगाडि बढाउने कुरा पनि म यो सम्मानीत सदनलाई जानकारी गराउन चाहान्छु र यो सँगै केहि लोचनात्मक कुराहरु आएको छ यो कुरालाई पनि मैले सम्मान गरेर नै यलाई लिन चाहान्छु किनभने आलोचना बाटमान्छे आत्तिन पर्ने कोहि कारण छैन मैले बिश्वासको मत को प्रस्ताव राख्ने सवालमा मैले लोकतन्त्रकोकुरा उठाय कम्न्युष्टहरुलाइ अलि लोकतन्त्र मान्दैन भन्छ तर सबै भन्दा लोकतन्त्र वादि पनि कम्न्युष्ट हुन्छन भन्ने कुरा पनि मैले भने त्यो किन भनयो त भन्दाखरि हामीले लोकतन्त्रमा आइसकेपछि संविधानलाई मानिसकेपछि त्योलाई हामीले चुनावमा गयर जनताको मत लिसकेपछि त्यसलाई कार्यान्वयन गर्नमा कन्जुसाई गर्नु पर्ने कुने कारणनै छैन आफ्नो पद वचाउनको लागि जेमन लाग्यो त्यो गर्न कुने कारण छैन कुनै जरुरि छैन यदि बिश्वास छैन पछाडि हाट्ने कुरा हुन्छ बिश्वास छ अगाडि बढ्ने कुरा आयो तर संविधानमा भको ब्याख्यालाई पनि आफ्नो तरिकाले ब्याख्याले गर्ने लोकतन्त्रको पनि आफ्नो तरिकाले व्याख्या गर्ने र आफुलाई जे लागेको छ त्यो नै लोकतन्त्र हो त्यो नै सत्यसहो भन्ने कुरा त्यो हुन सक्दैन यदि त्यो ठानिन्छ भने यो गलत हुन जान्छ र जनतासँगको धोका हुन्छ त्यससकारणले हामीले त्यो धोका गर्न चाहादैनौ माननीय सभामुखमहोदय मार्फत म यो सम्मानीत सदनलाई जानकारी गराउन चाहान्छु कि हामी त्यो धोका गर्न जरुरि पनि छैन हामी जनताका प्रतिनिधि हो जनताका कुरा उठाउन पर्छ र सत्यस कुरा उठाउन पनि साहास गर्नु पर्छ यदि सत्यस कुरा उठाउन सकिदैन भने जनताको सच्चा प्रतिनिधि भको मलाई लाग्छ त्यसति राम्रो गरि मानिदैन त्यो भको कारणले यहा जे कुरा आको छ आलोचना आको छ त्यो आए पनि सुझाब आए पनि र सरकार तिब्र गतिमा जानु पर्छ भन्ने जो अपेक्षा आएको छ त्यो अनुसार नै हामीले जान पर्छ हामीले पहिला जनशक्तिको अभाव भयो अहिले पनि केहि माननीयहरुले उठाउनु भको छ जिल्लाहरुमा भौगोलिक सेवाहरु छैन जनशक्ति छैन लोकसेवा बनिसकेको छ तिब्र गतिमा काम गरिसकेको छ मलाई लाग्छ अब लोकसेवाले साउन भदौ तिर नै पहिलो चरणमा हामीले अब जनशक्ति राख्ने प्रकृया अडगाडि बढाउन पर्छ भन्ने स्पिडमा काम अगाडि बढिराखेको छ भलै हाम्रो पर्देशमा लोकसेवा आयोग पछि गठन भए पनि तर अरु प्रदेशमा हामी अगाडि बढाईरहेका छौ र कानुन पनि प्रदेश निजामति ऐन पनि क्याबिनेट बाट पाश भैसकेको छ र अब छिट्टै नसदनमा दर्ता हुदै च अब त्यो भयो भने यो बाटो अगाडि बढ्छ हामी त्यो पनि गर्छौ दर हाम्रा बिकासका निर्माणका कामहरुलाई तिब्र गतिमा जानको लागि त्यसले सहायोग गर्छ र त्यसहि अनुसार हामीले पनि जनताको विचमा गरेका प्रतिबद्धता पुरा गर्नमा अगाडि बढ्न पर्च र अर्को महात्वपुर्ण कुरा के उठ्यो भने प्रदेश सरकारले गरेका कामहरुको प्रचार भएन यो जनताको बिचमा जान सकेन भन्ने खालको पनि कुरा भै रहेको छ र यलाई म पनि अलि यलाई मान्छु किनभने यो कस्तो भयो भने प्रदेश यो पछिल्लो चरणको सरकार यो नेपाल सरकार स्थानीय सरकार हिजो देखि नै थिए । त्यो स्थापित भैसकेको संस्थाहरु हुन र प्रदेश एउटा नया स्थापन भको कारणले पनि यो आफै पटक पटक

सबै कुराहरु भन्न प्रने प्रचार गर्ने पर्ने अहिलेको आवश्यकता भको हुनाले त्यो हामीले सरकारले गर्न पर्ने कुरामा हामीले सरकार पछाडि हाट्दैन म माननीय सभामुख महोदय मार्फत सबै माननीय ज्युहरुलाई के आग्रहा गर्न चाहान्छु भने हाम्रो ठाउबाट पनि हामीले त्यो प्रचार गर्ने कुरामा हामीले त्यो गर्नु हुदैन यो अस्तित्वको कुरा हो यो लामो समयको प्राप्त भको हुनाले यलआई स्थापित गर्ने कुरा हो अहिले खेल भैराखेको छ बिचित्र खालको खेल छ नेपालमा भको संघिय सदन २ पटक सम्म बिघटन भको छ यसो कहिले काहि हेरिन्च कुन प्रदेश कति खेर के हुने हो भन्ने संकाको बिषय रहेको छ यलाई रोक्नको लागि पनि हामी जनताका प्रतिनिधिहरुको साझा अभ्यास र साझा यकता हुन जरुरि रहेको छ यो व्यवस्था मात्र यदि नेपालमा टिकेन भने यो फेल भयो भने नेपाल नै फेल हुन्छ भन्न त यहा भन्छन अलिकतता राजनीतिक रुपबाट आलोचना गर्ने हरुले प्रदेश फेल हुन्छ प्रदेश बोझ भयो भन्ने कुरा पनि उठेको छ तर प्रदेश मात्र फेल हुने होइन प्रदेश त नेपालको एउटा कडि हो र त्यो फेल हुने बितिकै त्यो कडि मात्र भनिदैन त्यो समग्र स्टक्चर नै फेल भको भनिन्छ त्यससकारणले नेपालको संबिधानको ब्यबस्था जुन सुस्टममा हामी अगाडि बढेका छौ प्रदेश फेल हो स्थानीय तहाउ फेल होस या समग्र फेल भको मानिन्छ कसैलाई चित्त नबुझ्न सक्छ मुख्यमन्त्रि चित्त नबुझ्न सक्छ मन्त्रि चित्त नबुझ्न सक्छन बहुमत प्राप्त पार्टि चित्त नबुझ्न सक्छ त्यससकारणले भन्ने अलग कुरा हो तर छातिमा हात राखेर यदि भन्ने हो भँने व्यवस्था नै फेल हुन्छ र व्यवस्था नै फेल भयो भने हामी सबै फेल हुन्छौ त्यो भको कारणले हामी सबैको यो कुरामा ध्यान जान जरुरि रहेको छ र अर्को कुरा यो व्यास गाउपालिकाको कुरा उठको छ सिमानामा भएका अन्य ठाउका कुरा पनि उठेको छ र यसको लागि पनि हामीले व्यास गाउपालिकाको कार्यक्रमजे निरन्तर हामीले गरिरहेका चौ तिनि निरन्तर नै रहान्छन त्यसहा कैयौ ठेक्का भैसकेका छन कामहरु अगाडि बढेका छन त्यसलाई रोक्ने कुराहुदैन र अन्य कार्यक्रमहरु पनि निरन्तर कार्यक्रममा आउने नै छन र सिमानामा भएका जुन समस्याहरु रहेका छन तारबारका कुराहरु रहेका छन यसको लागि पनि हामी सरकारको तर्फबाट कार्यक्रम अगाडि सार्ने कुरा र स्थानीय सरकार र प्रदेश सरकाको स्विकृति सहितको अगाडि बढाउने पर्ने भको हुनाले यो विषयमा पनि हामीले प्रदेशले कार्यक्रम अगाडि सार्ने छर गत बर्षको बाढि पहिरो भको ठाउमा हामीले त्यसति बिकासका कार्यहरु सञ्चालन गर्न सकेनौ भन्ने कुराहरु पनि उठेको छ र यलाई हामीले सम्भव त त्यसलाइ गर्ने प्रयास गरेका छौ र यो बर्षको जुन बाढि अथवा अलि बढि नै बर्षा आउने भन्ने च्रचा भै रहेको छ र कसरि हामीले पुर्ब तयारि गर्ने भन्ने कुरामा पनि प्रदेश सरकार सचेत नै रहेको छ माननिय सभामुख महोदय मार्फत म यो जानकारी गराउन चाहान्छु र यहा कुरा उठेको छ र गत बर्षमा वाढि पहिरोमा नोक्सान भएका हरुलाई पनि यो बर्षको बजेट मार्फत कसरि त्यससको समाधआन गर्ने भन्ने कुराहरु पनि प्रदेश सरकार तयार नै रहेको छ र माननीय सभामुख महोदय मार्फत म एउटा आग्रहा के गर्न चाहे भने बजेटको सिमा कम छ गत बर्ष कोरोनाको कारणले बजेट खर्च नभको कारणले हाम्रो बजेटको सिमा बढेको थियो माथिबाट आउने रकम उतनै हो तो राजश्व को रकम कोरोनाको कारणले कम उठ्यो भने कम आउने नै हान्छँ यो बर्ष पनि त्यसहि हुन्छ र अर्को बर्ष पनि त्यसहि नै हान्छ तर यो बर्ष हामीले छुट्याको रकम खर्च

हुने भकोले गर्दा केहि भैसकेको छर भैराखेको हुनाले बढि पैशा हामी सँग नबच्ने र केन्द्रको आको बजेट र हाम्रो फेरि आप्नो राजश्व उठ्ने ठाउ नभको कारणले बजेटको आकार पनि कम रहेको छ । त्यससकारणले गर्न पर्ने धेरै छ माग हरु धेरै छन तर हामी सँग बजेटको आकार कम छ त्यससैले त्यससको सहि सदुपयोग साझा सदुपयोग त्यो बजेट बाड्दा खेरि सबै त्यो बजेटको सम्मान हुने गरेर सदनको सबैको हुने गरेर कसरि त्यससको बितरण गर्ने भने कुरा नै अहिले हाम्रो चिन्ताको बिषय बनेको छ र हामी त्यो अनुसार नै अगाडि बढिरहेका छे र यहा पटक पटक उठ्ने समानुपातिक प्रत्यसक्ष माननीय हरुको कुरा पनि उठिरहान्छ म माननीय सभामुख महोदय मार्फत के आग्रहा गर्न चाहान्छु भने हामीले त्योलाई साजा सम्मानजनक र सबैको चित्त बुझ्दो तरिकाले अगाडि बढ्नुपर्छ भन्ने कुरामा हामीले छलफल गरिरहेका छौ र गर्छौं पनि अझ पनि माननि हरुसँग यो बिषयमा छलफल हुन्च पार्ट पार्टमा छलफल गरेर भए पनि यलाई सम्मान जनक बनाउने मा हाम्रो प्रयास छ हामी सँग जे छ त्यससैमा हामी गरौ र मलाई लाग्छ सु.प प्रदेशलाई हामीले साझा रुपबाट अगाडि बढायो भने मलाई लाग्छ यहाको बिकास गर्न सकिन्छ यहाको परिणाम आउन सक्छ । समीक्षामा भएका कुराहरु पनि यहा उठे यदि भको हो कि होईन झुटा हुन कि भन्ने पनि उठे तर मलाई के लाग्छ भने परिणाम आउने समय अब नै भको हुनाले अब यो सबै कुराहरु प्रत्यसक्ष रुपबाट देखिन्छन सबैले देख्न पर्ने कुरा नै हुन्छ सदनलाई ढाट्नु पर्ने सदनलाई जानकारी गराउन नपर्ने अथवा थोरै गरेको बढि देखाउन पर्ने कुनै कारण छैन प्राबिधिक रुपबाट कतै त्रुटि भएको छ भने त्यो सच्चियर जाने कुरा नै हुन्छ तर कति किलो मीटर पिच गर्यौ कति चौपायालाई हामीले टिका लगायौ कति फलफुल बितरण गर्यौं त्यो देख्न सकिने कुरा हो त्यो लुकाउन पर्ने केहि पनि छैन र यलाई अन्याथा नलिन पनि म आग्रहा गर्न चाहान्छु । यति कुरा राख्दै मलाई लाग्छ समग्रमा म फेरि आग्रहा गर्न चाहान्छु सभामुख महोदय मार्फत यहा आएका सुझावहरु मैले बोल्न केहि छुटेका भए पनि यले यलाई हामीले टिपोट गरेका छौ हामीले राखेका छौ र बजेटमा सामेल गर्न सक्ने कुरालाई हामीले सामेल गर्चौं र शुसानमा व्यवहारिक रुपबाट त्यसलाई कार्यान्वयतन गर्ने कुरा गर्छौं र समग्र रुपमा सु.प को बिकासको लागि पक्ष प्रतिपक्ष भन्दा पनि हामी साझा एजेण्डाको रुपमा अगाडि बड्न जरुरि छ र मलाई लाग्छ अब हामी साझा रुपबाट जानु पर्ने पनि नेपालको पछिल्लो राजनीतिक परिस्थितले देखाको छ मलाई लाग्छ सु.प ले सु.प को यो गरिमामय सदनले त्यो कुरा देखाको छ नेपालको पछिल्लो रजनीतिक परिस्थिले सबै यक भएर जान पर्ने र त्यो अभिब्यक्त यहा भको कारणले त्यससको पनि म सम्मान गर्न चाहान्छु धन्यबाद दिन चाहान्छु यसको अर्थ यो होईन कि केहि खतम भयो कि खतम भयो कि भन्ने अर्थ हुन हुदैन यो अहिलेको राजनीतिक परिस्थित र सु.प को समग्र बिकासको परिकल्पना रहेको छ त्यसलाई बिकास गर्ने हाम्रो कर्तब्य भको हुनाले नै हामी यउटै ठाउमा रचनात्मक आलोचना सहित यउटै ठाउमा आउन पर्ने हाम्रो सवैको जिम्मे वारि हो र त्यो आधारमा नै बुझेको छु र त्यसस अनुसार नै सबैलआई सम्मान गरेर नै हामीले बजेट निर्माण गर्ने छौ तपाईहरुले यो अनुसारको नै सभामुख महोदय मार्फत यो सदनले बुझोस र म बिशेस आग्रहा गर्न चाहान्छु यो छलफलमा भाग लिनु भका सबै माननिय सदस्यज्यु हरुलाई बिसेश धन्यबाद

दिन चाहान्छु र यो सँगै हाम्रो प्रदेश को प्रदेश प्रमुख जोले प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रमलाई यहा प्रस्तुत गरिदिनु भयो उहालाई प्रदेश सरकारको तर्फबाट मेरो तर्फबाट मैले बिशेश धन्यबाद दिन चाहान्छु र यो सदनलाई बिशेश धन्यबाद दिन चाहान्छु र मलाई लाग्छ यो नीति तथा कार्यक्रमले सु.प को समग्र बिकासमा यो एउटा कोसेढुंगा साबित हुने छ र यसमा हामी प्रदेश सरकार कटिबद्ध भएर नै अगाडि बढ्ने छ यति कुरा राख्दै म बिदा हुन्छु ह्स्त धन्यबाद ।

माननीय सदस्यहरु,

अब म, प्रदेश सरकारको आर्थिक बर्ष २०७८।०७९ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रमलाई सुदूरपश्चिम प्रदेशको प्रदेश सभा नियमावली, २०७४ को नियम ३८ को उपनियम (३) बमोजिम निर्णयार्थ प्रस्तुत गर्दछु ।

प्रस्तावको पक्षमा हुने माननीय सदस्यहरुले "हुन्छ" भन्नुहोला र प्रस्तावको विपक्षमा हुने माननीय सदस्यहरुले "हुन्न" भन्नुहोला ।

प्रस्तावको पक्षमा हुने माननीय सदस्यहरु "हुन्छ" भन्नुहोस् ।

("हुन्छ" भनेपछि)

प्रस्तावको विपक्षमा हुने माननीय सदस्यहरु "हुन्न" भन्नुहोस् ।

("हुन्न" भनेपछि)

"हुन्न" भन्ने आवाज सुनिएन तसर्थ प्रदेश सरकारको आर्थिक बर्ष २०७८।०७९ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम सर्वसम्मतिले पारित भएको घोषणा गर्दछु ।

माननीय सदस्यहरु,

माननीय आर्थिक मामीला मन्त्रीबाट मीति २०७८ साल आषाढ १ गते मंगलबार दिनको ४:०० बजे प्रदेश सरकारको आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को राजश्व र व्ययको वार्षिक अनुमान सभा समक्ष प्रस्तुत गर्ने कार्यक्रम रहेकोले उक्त समयसम्मको लागि वैठक स्थगित भएको घोषणा गर्दछु ।